

Pod 226729

COLONISTII GERMANI

~~78868~~

ȘI

133 473

ROMANIA

DE

D. P. MARȚIANU.

A DOUA EDIȚIUNE

CU MAI MULTE ANECSE ȘI O INTRODUCERE

despre

ECONOMIA NAȚIONALĂ

105938
E

BUCURESCI

IMPRIMERIA NAȚIONALĂ, ANTREPRENORŪ: C. N. RĂDULESCU

1 8 7 1

1953

Biblioteca Centrală Universitară
BUCUREȘTI
Cota II 296266
Inventar 105938

rc 40/01

1956

B.C.U. Bucuresti

C105938

Cătră lectorul român.

Acestu studiu alü reposatului Marțianu a fostü publicatü la 1860, în fața încercărei de atunci de a se inaugura prin lege colonisarea țerei cu Germani.

Acumü aceeași încercare re'nnoindu-se prin organul *Internaționalei* din Iassî, noi împlinimü o datoriă cătră țeră și în particularü cătră ómenii nostri politici — căci totü binele și reulü într'o țeră îlü facü ómenii ei politici — de a reedita acéstă cãrticică, spre a lumina opiniunea națională, de ce va se ñică propunerea prezentată deja Adunărei de a se aduce coloniä germane.

Agenții logei francmasonice din Iassî, a căreia doctrină cosmopolită de „omü și omü“ e în contra a totü ce este patriä și naționalitate, care aruncă petroliulü cosmopolitismului asupra esistenței națiunei, și lucréză la destrugerea ei, s'aü însãrcinatü se vorbescă de interesele naționale.

Pe altă cale și prin o sistemă de forma pacinică, ciocanulü și mistria așa numiților *liberi-pietrari* din România, lucréză a destruge mai multü de câtü zidiri și monumente cari se potü érá reconstrui; ele sapă bazele esistenței națiunei, ele vorü se dareme însăși ființa națiunei; și ce este și mai gravü, ele întreprindü a céstă operă vandalică cu înseși mizlócele națiunei.

Esperiența este pentru tótă lumea înțelepciunea ómenilorü; numai pre noi tóte nenorocirile și desastrele ce bintuie țera, nu ne facü nici măcar atenți, — la atâta apatie și amortțire ne-a adusü cosmopolitismulü.

Se întreprinde în contra nóstră unü resbelü de perire pe cale economică, — specie de asasinatü modernü; — urmãmü noi inși-

ne, în contra noastră, un sistem economic anti-național, anti-social și anti-uman, prin care ne destragem noi înșine; cu toții simțim și recunoștem că mergem reu, că ne ducem în prăpastie; însă nu numai că nu căutăm unde e cauza răului și nu avem virtutea și patriotismul de a o înlătura — căci atiră de noi; — nu numai nu luăm nici o măsură de stat pentru apărarea intereselor noastre, — dar din contra, agravăm reul din zi în zi, mergând în sensul dusmanilor nostri și aservind țera prin noue concesii, cari sunt baza de exploatare, basă de operațiune în contra noastră.

Tote artificiiile și subtilitățile dusmanilor națiunii, omenii nostri politici le adoptă ca principii politice și le aplică pe bieta țera, fără se aibă pietate a-și da samă de consecinți.

O asemenea nepăsare de sorta țerei nu ne-o putem explica de cât prin faptul întristător, că omenii nostri politici, lipsindu-le ideea națională, nu se pun și pe dênșii în cauza națiunii, nu împărtaşesc nenorocirea sa, ci lucră pentru țera lor nu ca părinți de familie, ca părinți ai țerei cum îi numia bunul simț român, ci ca pentru o țera străină, ca omeni ai lumii, și din punctul de vedere al lumii, ér nu al națiunii lor de care i-a deslipit cosmopolitismul.

Greșelile omenilor nostri politici provin numai din indiferentismul și izolarea în care trăiesc de rațiune — ceea ce-i pune afară din simțimentul național, și-i face a nu fi în unitate morală cu națiunea, a nu mai distinge între interesele ei și cele streine, și astu-fel a nu lucra ca membri ai corpului național.

Enorme greșeli repetite sunt cea mai deplină dovadă, că numai ideea națională este sufletul și busola politică a omului de stat; numai ea-i dă virtutea și simțul politic necesar spre a înțelege și pètrunde cauza națiunii sale, și a o conduce astu-fel cum se nu dea în cursele ce-i tind inimicii ei.

Lipsiți de acéstă busolă, omenii nostri de stat merg fără plan, fără țintă politică, ducându națiunea în necunoscut.

Este mai mult de cât timp se ne înțelegem și noi interesele, dacă voim se mai esistăm, și se intrăm în bunul simț comun, în politica națiunilor. — *Se închidem o epocă funestă, epoca concesionilor, și se punem capet sistemului economic care ne ucide.*

O esperiență atât de deastră trebuie se ne facă și pe noi se înțelegem că sistemul economic al unui stat este sistemul

seu politică; că cestiunile economice sunt cestiuni politice, cuprîndu în ele esistența materială a națiunii, și că astu-felū trebuie a le privi și trata după rațiuni de statū, ér nu după sofismele economice saū după consiliile celorū cari aū interesū ca se nu mai fimū, nici prin imitarea fără consciință a altorū state, în împrejurări politice, sociale și economice altele de câtū ale nōstre.

Étā ceea ce ne-a îndemnatū pe lêngă analiza lui Marțianu, a mai grupa aici câte-va observațiuni asupra stărei economiei nōstre naționale.

Streinii interesați a ne exploata și a ne cuceri țera prin resbelulū economicū, profitāndū de lipsa de educațiune națională a ómenilorū nostri politici, de necunoscința lorū despre interesele țerei, — acrediteză în spiritulū lorū, între alte artificii, funesta eresie, că cu câtū se vorū planta în țeră mai multe interese streine, cu atātū va fi mai garantată independența nōstră, cu atātū ne vomū civilisa mai repede.

La acéstă artificie ne pōte respunde esemplulū tuturorū coloniilorū din istorie și din actualitate: — ce înfioresce în coloniū prin interesele streine? — Infioresce națiunea pāmēntēnă? — Orī pe ruinele națiunii pāmēntene, se redică națiunii streine?

Acolo mergemū și noi prin plantarea intereselorū streine între noi.

Arū fi mai simplū a dice că, pentru ca se ne asigurămū esistența, se ne anesămū la Austria și Germania, căci acolo ne duce anecsarea economică ce se întreprinde.

Sunt două sisteme politice: *una națională, și alta colonială*, ce se practicā de statele Europei. Sisteme cu totulū opuse una alteia.

Politica națională se aplică cătră sine însuși, către națiunea proprie a statulū; politica colonială, se aplică în țerile pe cari unū statū le colonisēză cu prisosulū fiilorū sei. Acéstă politică, disă colonială, consistă în o sistemă de uneltiri economice, cari lucrēză la exploatarea și cucerirea țerei, prin unū resbelū pacinicū, întreprinsū subt forma unor așa numite opere de civilisațiune.

Scopul politicei naționale este prosperitatea și conservarea națiunii statulū. Ea are de regulă politică, principiul că „o națiune „ca și unū individū este mai aprōpe de sine de călū de alții;“ — că „din unitatea intereselor materiale numai, pōte eși unitatea morală, și din una și alta într' unite, — forța națiunii.“

Politica colonială are de obiectū, întemeierea elementulū colo-

nisatorü prin exploatarea și substituirea elementului pământênü. Existența acestuea se absorbe de celü d'ântel, și astü-felü storsü de vitalitate și împilatü, — încetul cu încetul se stinge de inanițiune, în mesură cu desvoltarea destructorilor sei, — în numele umanității, alü libertăței și alü civilizațiunei!!

Regimul colonialü este cu atâtü mai funestü pentru poporul indigenü, cu câtü, prin puternicul mecanismü alü sistemel, nu numai că totul este mișcatü în contra lui, dar însuși elü este mênatü de sistemă, a lucra la propria sa destrugere, și la constituirea ucigașilor sei. Însăși munca aceluï poporü este o lucrare de nimicire pentru densul, pentru că intrând în mánile unui poporü dușmanü, ea se preface în armă în contra sa.

Tóte relațiunile poporului indigenü cu streinil suntü basate pe destrucțiunea lui. Nu comerțul este pentru densul, ci elü este pentru comerțiü.

După cumü în sistema națională totul concură la binele națiunei, totul graviteză în jurul ei; în politica colonială totul este inversü. Ceea ce pentru elementul colonisatorü este virtute, adică iubirea de țeră și patriotismul, este privitü și tratatü ca crimă în națiunea pământênă.

Acolo unde sistema nu este pusă în legi, ea se află în inima ómenilor politici și a agenților cari dau mișcare acestui mecanismü.

Spre a ne încredința de acésta, nu avemü de cât a observa politica economică ce urméză Englitera în Englitera, cătră națiunea sa proprie, și politica ce totü Englitera urméză către Irlandesi și cătră țerile pe care le colonisază cu Englesi. Politica Franciei către națiunea francesă, și cătră poporulü Arabü din Algeria. Politica economică a Germaniei către națiunea germană, și politica ei cătră elementele negermane, de esemplu a Prusiei în Ducatul de Pozenü.

Principul politicü alü oamenilor de statü germani, cătră națiunea lor proprie, este aceluï alü unui bunü părinte de familie. „*Scopulü Statului germanü, fondatü cu sângele și munca germanilor, este o societate germană.*“ — dicü ómenil politici germani. „*Statul nu este o abstractiune a societăței omenesci, ci personificarea individualității naționale. Misiunea statului este a fi patriă ér nu Otelü. În adeverü statulü este supusü până la unü punctü, condițiunilor generale ale umanității, dar este principalmente supusü condițiunilor speciale ale națiunei sale.*“

„*Nu trăimü în Paradisü unde totulü este fără interesü. Bu-*

„nul D-deu n'a populatü pämentulü cu abstracțiuni omenesci, nici cu omul, precumü elü este în sine, ci cu națiuni concrete: Francesi, Englesi, Germani etc. — în împrejurări practice deosebite. De aceea bărbatul de statü trebuie se se preocupe numai de națiunea lui, lăsând ceriului grija în genere a umanității.“

Așa cugetă oamenii de statü ai Germaniei, și resbelul franco-germanü care va începe o erä nouă pentru politică și sciință, punend capetü cosmopolitismului, a datü cea mai deplină consacrare cugetărilor lor.

Se mai observămü sistema politică a regimului germanü din Viena, cătră coloniile germane din Boemia, Transilvania, Bucovina, Galiția, Ungaria etc.;—și politica aceluiași regimü cătră elementul românü, și slavü; și vomü vedé că germanii austriaci se întemeiază și crescü din vitalitatea popórelor slave și romane; că prin sistema de statü opusă acestorü popóre, esistența lor se absórbe de germani; mijlócele lor, forțele lor, munca lor, sunt întrebuințate ca instrumente de destrucțiune a lor. — În deosebirea acestorü sisteme politice, vomü găsi secretul stărei înflorite și a civilizațiunei Sașilor și a celor-l-alți Germani din Austria, și a miseriei și decadenței în care zacü Romanii și Slavi.

Mai multe rele causéză acestorü popóre resbelul economicü ce li face Austria, de cătü nu le-ar cauza celü mai desastrosü resbelü militarü.

Se mai observămü sistema politică a guvernului rusü către elementele slavo-ortodoxe din Rusia, de exemplu sistemul părintescü ce a urmatü și urméză către coloniile bulgare din Basarabia ruscă, și sistema vitrigă ce urméză către Românii din Basarabia.

Tóte statele afară de Turcia — care însă se află în disoluțiune, în prada companiilor streine de exploatare — facü politica intereselor lor naționale. Ele nu numai că aü ascuratü piața din întru filor națiunei lor (vorbimü de starea reală a lucrurilor, de ceea ce este, ér nu de speculațiunile de idei cari după esprăsiunea unui economistü, sunt destinate mai multü pentru esportare, decâtü pentru consumarea din întru) dar încă vedemü că întrebuințéză influența și puterea lor spre a da o direcțiune conformă intereselor lor, chiar și afacerilor altorü țeri, și a face și din alte țeri piețe pentru comerciul și industria lor.

Dar nu avemü trebuință a aduce exemple din depărtare. Politica economică a celor-l-alte state o avemü înaintea ochilor în tóte și-

lele în țară la noi. Se comparăm regimul vamal al statelor vecine, Austria și Rusia, aplicat către densesle, câtă e de național și de bine făcător pentru industria lor; se-lu comparăm cu regimul vamal ce ele voră a ne impune noă prin tratatele cu Turcia, — pe care acumă cărcă a-lu perpetua și agrava prin convențiunī așa numite pentru desființarea juridicțiunī consulare, ér în realitate pentru inființarea ei, — regimă care este cauza principală a omorirei industriei nōstre.

Se observămă chiar în raporturile din intrulă țerei, sistemul protecționistă al consulilor către conaționaliī lor, solitudine și spri-ginul până la nedreptate de care încunjură interesele lor, voidnd a-l sustrage până și de la plata micei patente ce li se cere pentru întreprinderile ce facă la noi, — și sistemul lor către noi și interesele nōstre, și ne vomă încredința că tōte statele facă deosebire între fiī națiunei lor și între streinī; — că principiul lor politică cătră densesle nu este acelu de „omă și omă“, pe care-lu propagă numai cătră noi; că ele suntă cosmopolite numai cătră alțiī, cătră noi, ér nu și către densesle.

Acéstă sistemă statornică practicată de tōte statele civilisate, trebue să ne convingă și pe noi de legea naturei: că în economia politică mai multă încă de câtă în cea privată, este „*alū meū și alū teū*“ și cândū n'ai nu-ți dă nimene, că o națiune ca și unū individū are interesele sale deosebite de ale altorū popōre; economia sa proprie deosebită de a altorū popōre, rezultatū alū istoriei sale, alū condițiunilor ei politice și sociale, alū diferenței de religiune și alū împrejurărilor ei naționale deosebite de ale altorū popōre; că prin urmare fie-care statū face politica intereselor națiunei sale, ér nu a lamei întregi, politica streinilor, precumă facemă noi.

„Este curiosă, ca națiunile se necunoscă atătū de multū unele pe „altele. Umanitariī sunt nebunī de a crede că zidurile, gardurile, „bariercele, ce erau între națiunī, s'aū micșuratū. Personalitatea „crescēndă, desparte, din contră, din ce în ce mai multū, din „ōre-care puncturi de vedere, și națiunile ca și individūi.“ (Jules Michelet, La France devant L'Europe 1871).

O națiune cu câtū se civilisēză, cu atătū devine mai prevēdătōre și mai politică, adică mai egoistă. Esemplu: Anglia și Germania, carī prin civilizațiune, prin „personalitatea crescēndă“ aū devenitū atătū de egoiste.

„Într'o casă onestă se face deosebire între familie și musafiri.

O țără nu este o cârcimă. (E. Viollet-le-Duc. Mémoire sur la défense de Paris 1871).

Noi Români — noi înșine în statul nostru, în casa noastră — urmăm cătră națiunea română, cătră noi înșine, o *politică colonială*, un sistem economic dușman; avându de rezultat: *ca toate averile se trecă de la Români la streini*; făcându apelul la invasiunea streinilor în țără prin avantajele ce li dă; lucrându a face comerțul din întru internațional; proprietatea pământului patriei noastre, în loc de proprietate română, proprietate internațională; interesele și afacerile noastre, române și interne, afaceri internaționale, și constituind prin acésta o țără în stare de co-proprietate, o societate internațională: ceva imposibil, o amestecătură babilonică, un chaos uman, în care națiunea română, desmembrată, desfăcută din corp de națiune în individe, se disolvă, spre a eși din acest chaos, pe ruinele ei, un stat străin — statul german.

Sistemul ce alte state practică cătră streini, noi l'aplicăm cătră noi înșine.

Acest sistem economic opus națiunii, ne storce de vitalitate și ne elimină pe noi, întocmai cum se face în coloni cu indigenii.

În ori-ce stat, națiunea este scop. Relațiunile cu streini sunt subordonate intereselor naționale. Comerțul este pentru națiune, ér nu națiunea pentru comerț.

În sistema noastră economică vedem inversul.

Ca și în o colonie, totul e subordonat intereselor streine, și ceea ce înflorește și se redică în țără sunt interesele streine.

Nu se crează nici o instituțiune națională, umanitară, civilisătoare, ci instituțiuni jidovesci: anti-naționale, anti-umane, anti-civilisătoare, cărora li se pune etichetă frauduloasă de banca română, credit românu etc.

Ca și în o colonie, esceptându un mic număr de familii, este mai avantajos a fi strein decât pământén.

O altă eresie funestă s'a acreditat de scóla cosmopolită în spiritul nostru: cum că în cestiunile economice, în cestiuni de drumuri de fer și de bănci se nu facem politică, în comerț se nu facem politică, în administrațiune se nu facem politică etc.

Astfel pe nesimțite am scos politica din tot statul, am ramas un stat fără politică, lăsând streinilor se facă politica intereselor a țerei noastre.

Cândü pierü națiunii prin cestiuni economice cumü perimü noi, cândü se redică națiunii prin cestiuni economice, cumü sunt Englesii și Germanii, cumü nu suntü politice cestiunile economice?

Cosmopoliții sunt consecinți: cândü nu se consideră decâtü individele ér nu națiunea, atunci nu e nimica politicü. — Dar nu înțelegemü pe acei cari dicü că vorü ca națiunea se trăiesca, și dau în astă cursă.

Când prin concesii și prin ocuparea pieței din întru și a proprietăților, streinii se constituie la noi în statü în statü, în individualități naționale deosebite, precum sunt Jidovii și Germanii; când așa dër se întreprinde cucerirea țerei și nimicirea națiunei nòstre pe cale economică, a discuta natura politică a cestiunilor economice este a discuta evidența.

Prin sistemul nostru economicü, este organizată perirea nòstră prin noi însine. Noi toți, lucrurile nòstre, instituțiunile nòstre, munca națională, mēnați de acestü mecanismü, lucrămü fără consciința de ceea ce facemü, la propria nòstră destrugere.

Forțele colective ale națiunei concentrate în organizațiunea statului, sunt întörse în contra națiunei, dāndu-i astü-felü mórtea de acolo de unde trebuie se-i vie vieța.

Nu se mai face nici o deosebire între interesele nòstre și cele streine; nu se mai consideră nimica ca alü nostru în țera nòstră.

Națiunea fiindü mizlocü ér nu scopü, nu mai e nimica de cruțatü, nimica de conservatü de cătră streinii. Totulü e permisü streinilorü ca într'o țéră pustie. Regula nòstră politică cătră streinii este stravaganta maccimă cosmopolită: „*lasă se facă, lasă se trecă.*“

Subt cuvēntü de concurență nu se mai face nici o deosebire între streinü și românü; între unü „sositü“ din ori ce parte a lumii și între celü alü căruia este țera, ai cărai părinți și-aü vërsatü singele și munca pentru păstrarea și întemeierea ei; — între fiul țerei, pe care se razimă statul, care și dă viața pentru apārarea țerei, care trăiesce într'unü continuü sacrificiü pentru densa, dāndü mai mult de jumătate din timpul seü de lucru pe fie-care anü în serviciul militarü ca grānicerü, dorobanțü, gardistü; — și între streinul, care are interese opuse națiunei, care la sarcinele militare ce absorbü mai mult de jumătate de tempü Românilorü, nici nu pòte lua parte fiind că nu putemü da arme streinilor; care în fine nu face din țéră de câtü unü obiectü de traficü, și apeléză la intervenirea streină când este derangeatü în traficul seü, de la care nu-lü distréză nici o sarcină publică.

Se practică ca doctrină de economiă politică, celū mai selbaticū comunismū, și mai multū și mai reū decâtū comunismū: căci noi punemū țeră și totū în comunū cu cei cari nu aū nimica de comunū cu noi; cari facū comunitate deosebită de noi, chiar în țeră la noi; escludēndu-ne pe noi chiar în țera noastră, în ale nōstre.

Prin averea ce ne'ncetatū se scurge de la Romāni la streinī, se ducū forțele vitale ale națiunei, și poporulū românū secatū de avere și prin urmare de mizlōcele de cultură și de esistență se stinge prin inanițiune.

În acestū sistemū anti-naționalū, rațiuni de statū, nu mai există cândū e vorba de națiune. Națiunea și interesele ei nu se consideră ca politice.

Daca țera va fi a Romānilorū sau a streinilorū, acesta afară de excepțiuni, nu preocupa de locū pe ómeni nostrīi politici. Dacă națiunea romānă va exista sau nu, li este indiferentū.

După teoria lorū cosmopolită, scopulū statului românū, nu este o societate romānă, ci o societate universală de „ómenī,” orī cari vorū fi.

Prin acēstă teorie ei s'aū dissercinatū de datoriile și grigile de ómeni politici; n'aū nici o misiune de ímplinitū. De aceea faptele lor sunt lipsite de preocupare politică. Ei consideră lucrurile individualmente. Inimiciī națiunei nu sunt considerați ca inimici și ai lor.

Lipsindu-le ideea națională, ei nu se mai preocupă a sci daca Romāniī prosperă sau piérū. Atențiunea lorū este întórsă de la națiune. Ei nu se credū datori a visita și studia țera, și a se inspira de dēnsa. În nici una din cestinnile cele mari vitale, care preocupă țera, ei nu aū o opiniune consciințóasă, basată pe observațiune, pe cunoscință de lucru necesară spre a putea judeca. Ei vedū lucrurile țerei lorū prin ochīi streinilor.

De aceea orī ce streinū lipsește de respectū până a-și permite se li propună programe politice pentru țera lorū.

Națiunea nu este pentru dēnsīi, nici măcarū unū obiectū de observațiune și de simpatie, cumū a fostū pentru mulți generoși voiageorī streinī, cari numai trecēnd, aū cunoscutū ranele țerei și le-aū semnalatū în scrierile lorū.

Ei n'aū pentru națiunea lorū mai multă sollicitudine, decâtū n'aū pentru Romāniī de peste Carpați, ómeniī politici ai Austriei, — germanī nu romāni.

Astū-felū națiunea părăsită de ómeniī ei politici, nici o consciință nu presidă la sórta ei, — dacă nu consciința rea a dușmanilor nos-

tri cari! singuri ne observă de aproape, singuri cunoscă ranele noastre și știu cumă mergem de reu.

Este primejdiosu pentru un poporū ca politicii sei se negligeze a observa chiar mersul lucrurilor în statele vecine, spre a trage din ele învățăminte asupra garanțiilor de care trebuie se încongiore națiunea, contra a orī ce pericole, fie militare, fie economice. Ce sōrtă pōte se aibă națiunea nōstră ai cāria politicii facū abstracțiune de dēnsa; cari nu se interesēzā a cunōsce nici cestiunile ei interne cele mai vitale? Dovadā lipsa unui serviciū statisticū, regulatorul administratiunei unui statū.

Cele ce ȳicemū relativū la politicii nostri le ȳicemū nu ca se acusāmū pe nimene, ci spre a apela la cugetarea lorū în parte și a Romānilor în genere, asupra primejdiōsei rātācirī în care ne aflāmū. Șcimū cā defectele ca și calitāțile unui omū nu sunt numai ale lui singurū, ci ale cercului în care trāieșce și ale împrejurārilorū. Crescuți din nenorocire mulți de mici în streinătate, în o totală lipsă de viață de familie, de viață de simtimentū; lipsiți prin urmare de educațiunea națională care nu se capetă decātū în studiul istoriei și în viața țerei; și pe lēngă aceste nutrindu-ne spiritul cu utopiile doctrinelor cosmopolite; mulți din noi aū cāduțū, ca și Francesii, în rātācirea falsului umanitarismū cosmopolitū, care a produs la noi, ca și în Franția, pe „*Internaționala*“, ale cārei rōde pentru Romānia suntū: invasiunea jidovēscā, concesiunile, propunerī de colonii Germane etc.

Dar, în fația desastrōselorū consecinți ale acesteī rātācirī, credemū cā vomū reintra cu toți în banul simțū comunū, în legile naturei.

În fația nenorocirilor țerei, a mai stārui pe calea unde ne aflāmū, nu mai este a greși ci a trāda. Nu e permisū nimenui a nu vedē evidența. Unde starea țerei, esperiența vie, adevērerile materiale, nediscutabile, vorbescū, teoriile și ilusiunile ideologiei nu mai aū locū. Perirea unei națiunii nu se pōte cu nimicū jūstifica!

Pentru ce se cerē calitatea de romānū spre a fi Ministru și funcționarū de statū în Romānia, dacā nu pentru a face politica intereselor romāne, a fi organū alū națiunei în fația cu streinii?

Dacā politicii și funcționarīi nostri facū abstracțiune de națiune, făcēnd cumū arū face niste streini, și adoptānd în locul politicei romāne, principul cosmopolitū de „omū și omū“, — atunci în numele acestui principū este egalū a avea ministri și funcționarī stre-

ini, — ómení vorú fi și aceia. Și puținú va pása bieteí națiunii se scie dacú cei ce o ucidú sunt fiii sei saú streiní!

Popóele își vèrsú singele spre a dobíndi și pastra unú guvernú naționalú, negreșitú pentru ca ele se aibá influență asupra afacerilor și a sórtei lorú; pentru ca se fie administrate conformú intereselorú lorú, éru nu cumú le-arú administra streiní. Binefacerile unui guvernámèntú naționalú constáu în o politicá naționalá, care nu se póte traduce în faptá decátú prin o sistemá de economie naționalá. — Este ridiculá o politicá naționalá fárá unú sistemú economicú corespunđètorú.

Se nu piardá din vedere politicii nostri ca tótá importența lorú, le vine de la ființa națiunei, de la calitatea lor de ómení politici, de la rolul ce aú în interesele și destinele ei. Dacá națiunea n'ar fi, streiníi cari-i lingúescú spre a și-i face códá de toporú, nu li-arú acorda nici măcar o privire.

Așa dar și onórea și datoría și interesul nostru, cerú ca se lucrámú ca fii ai națiunei. Mandataríi nu potú lucra contra mandanțilorú. Când rádácina va peri, ramurile pierú de sine.

Revenimú la espunerea sistemului economicú:

Astú-felú politica nóstrá economicá e basatá pe abstracțiunea de noi, pe teoria unei lumí utopice, în care nu arú mai esista divisiune de interese și popóre deosebite, — ér nu pe realitate, pe bunul simțú.

Legile nóstre, când nu sunt inspirate de interese streine, le facemú în modú teoreticú — în contra spiritului naționalú. În contra trebuinților, a ideilor, a aspirațiunilor și a datinelor nóstre. Ele aú în vedere lumea ér nu națiunea.

Câte-va legi în care mai esistá principul naționalú — principul existenței nóstre — sunt paralizate saú interpretate în contra intereselor nóstre.

Positivismulú politicú ni lipsesce cu dese vèrsire.

În asemenea modú statulú românú nu mai gravitezá în jurulú seú propriú, ci în jurulú intereselorú streine. Puntulú de vedere românú în statulú românú a dispárutú.

Ordinea publicá în statú nu mai însemnézá binele și siguranța intereselorú románe. Turburarea și resturnarea națiunei, prin n'ncetata invasiune a streinilorú și prin surparea existenței ei, nu sunt privite ca afaceri de statú. Din contra, precumú amú aretatú, statulú prin sistemulú seú economicú, atrage invasiunea și este aucsi-liarulú, celú mai puternicú alú întreprinderilorú streinilorú, punèn-

du-le la dispozițiune mizlócele Românilorü, și creându-le mereü în țără pozițiuni însemnate și întărituri, cari sunt basa lorü de espuatațiune și de operațiune în contra Românilorü.

În locü ca Români să se pôtä razema pe statulü lorü, și se puie ei pirghia într'ensulü, spre a închiega cu ajutorulü sistemulü de statü, întreprinderi și asociațiuni naționale, cari arü organisa și întări statulü, — statulü din contră disolvă pe Români, înlăturându-i de la tóte întreprinderile cele mari, prin artificia născocită de streini, și adoptată fără consciință de către politicii nostri, că cu elementulü românü și cu mizlóce naționale nu s'ar puté nimica întreprinde. — Totü așa cumu înainte de scóla națională a lui Lazărü, subt dominațiunea streină a fanarioșilorü, se escludea întrebunțarea limbei române din afacerile statulü, ca neptënd servi.

Statulü ia mesuri de ordine publică socială, reguländü raporturile dintre Românü cu Românü; elü intervine spre a garanta chiar pe fi de cătré părinte, substituindu-se voinței acestuia la împărțirea avereii sale între fi; — ér în raporturile de ordine publică multü mai înaltă, de ordine *politică și națională*, în raporturile dintre Români cu streinii, — „*lassă se facă, lassă să trecă.*“

Unu părinte de familie care pe cândü s'ar asigura de cătré fiil sei, ar lassa ușile și calea deschise făcătorilorü de rele din afară!

Români cătră streini nu sunt în relațiune de națiune, de corpü organicü, — prin urmare în raporturi de natură esternă și internațională, — ci în relațiune de individe risipite, de părți desfăcute, nepresentändü nici o stare de organizațiune, nici o legătură între dênsele, abandonate în luptă economică cu străinii la forțele lorü individuale și la instinctele lorü; fără nici unu punctü de razemü în statü, fără nici o direcțiune politică în afaceri și interese naționale. — Căci ceea ce e organizatü în statü este spre a garanta pe Români de către Români, și mai cu sémă pe străini de către Români, — éru nu spre a garanta interesele și esistența Românilor de cătré streini.

Pe cândü străini cătră noi, se află în raporturi nu de individe, ci de națiune, de comunitate deosebită, de „*Colonie*“ — prin urmare cu avantagele și puterea ce li dă sistema de corpü, concentrațiunea, unitatea de tendenți, solidaritatea națională.

Noi, desorganizați prin cosmopolitismü, desmembrați, din corpü naționalu desfăcuți în individe, — ér străini cu organizațiunea lorü de statü, și la noi de statü în statü, avëndü pentru dênșii și pe statulü nostru, — în asemenea condițiuni, cumü se fie cu pu-

tință lupta? Individul cu statul, cu un corp constituit, nu poate lupta.

Pare că voimă într'adinsu se pierdem țera, se nu mai existăm.

Săvârșim acte și convențiuni cu streinii, prin care ne sinucidem, ne lepădăm de țeră, — numai pentru ca să facem plăcerea cutărui consul, pentru ca se merităm de ceea ce traficanții de cele sfinte numesc Umanitate, și civilizațiune, — și se ne facă trista onore de a fi lăudați de presa jidovescă și de cutare ministru al unei puteri care ne inundă țera de jidovi, și de germani, și ne întinde totu felul de curse, spre a ne răpi țera. Dușmanii noștri neucidu cu mânilă noastre proprii. Amu cădutu atâtu de josu, încâtu esecutăm noi însine în contra noastră, politica dușmanilor noștri. Depravațiunea cosmopolitismului ne-a adusă la gradul de a pierde până și instinctul de conservare.

Pentru ori ce națiune ca și pentru unu individ, interesele sale primază asupra altora. Acesta e'n legea naturei. Noi singuri dăm lumii spectaculul ridicul al unu stat fără politică.

Pare că rațiunea de a fi a statului nostru, este interesele streine ear nu interesele române. Lucrăm astu-fel ca cumu n'amă avé interese în această țeră. Din interesele noastre române și cu totul interne, precumă cestiuni de comerț a pieței din întru; cestiunea proprietății pământului patriei noastre; cestiunea tarifului de esportu a productelor muncii naționale și a vămilor de importu; până și cestiunea cârcimelă din sate; — se fac cestiuni streine și se tratază nu ca interese române ci ca afaceri streine.

După părerea unora din politicii noștri, statul poate de va găsi de caviință, se redice Românilor din sate dreptul de a ține cârcime — și în Moldova li este de faptă ridicat prin monopolul jidovesc; — statul poate se li redice dreptul politic electoral care este mai mare de câtu dreptul de cârcime; — Statul poate lua Romanilor câte 20 zile pe lună la serviciul de grăniceri, poate a-i lua la ôste, a li cere sacrificiul intereselor și a persoanei lor — ceea ce este mai mult decâtu dreptul de cârcimă; — a li împune ori ce sarcini de stat, — daru nu poate a li da și avantajele de stat; — nu poate retrage jidovilor învoirea totdeuna revocabilă a cârcimelă și locuinților prin sate, recunoscută în consciința țerei întregi și în mai multe rânduri de către guvern, ca o calamitate pentru săteni; recunoscută chiar prin legea din 1843 „ca o pricină de dărâmare a stărei materiale și morale a locuito-

rilor.“ Nu pöte lua acéstă măsură, fiindü cá așa numita libertate comercială se opune.

Statulü românü dar pöte lucra numai în contra Romanilorü éru nu și în favórea lorü. — Umanitatea și Libertatea sunt numai pentru streinü, ele nu se respectă și în Români. Libertăței streinilor de a ne exploata, nu putemü opune și noi libertatea nóstră politică, de a nu voi se fimü exploatați.

Așa darü autonomia și libertatea nóstră stă numai în dreptulü de a ne *sinucide*.

Așa idealü de statü înțelegü unü din politicii nostri. El justifică ignominia ce distruge țera, cu principiile. Se torturează principiile spre a se tortura națiunea. După densü națiunea este pentru libertăți éru nu libertățile pentru națiune. — Aplicămü principiile ca sciința doctorului lui Molier, care se preocupa nu de cumü se scape bolnavul, ci de cumü se-ı prescrie rețete în regulă spre a muri în regulă.

Ore-care măsurü s'a luatü contra sterpirei pădurilor. Aici libertatea s'a restrénsü. Insä nici o măsură pentru cruțarea Românilor. Libertatea sterpirei Românilor nu se pöte restringe.

Umanitarii nostri n'aü umanitate nici măcar pentru națiunea lor; S'a șisü fôrte bine cá cine-va nu-ı filosofü de câtü pentru ceea ce-ı este indiferentü.

„Tocmai în țerile libertăței neguțitorul întimpină contradicțiunü fără numărü, — pe când în țerile servituței nu este împedicatü de nici o lege.“ (Montesquieu, *Esprit de lois*. liv. XX c. XII).

Ca și într'o colonie, statul nu este națiunea; națiunea se dá sub diferite forme în exploatarea streinilorü, în numele intereselor statulü. Statul procede ca unü arendașü fără preocupare politică, fără pietate, prin singura considerațiune a ceea ce elü numesce profitulü seü, făcënd abstracțiune de interesele națiunei, de condițiunile de la care atirnä prosperitatea, puterea și ecsistența ei. — Și pe când în față cu streinü este atâtü de bine-voitorü și de liberalü încätü nu mai calculéază, nu face casü de sute de milióne ce li dá prin concesiunü, împrumuturi de statü, loterii, etc., — în față cu națiunea este neinduplicabilü: aici nu se pöte lipsi în favórea ei de profitul momentanü și rușinosü, de câte-va miü galbeni în plusü ce comunitatea jidovésă oferă a-ı da totü din spinarea națiunei, — sumă pe care tot-déuna ar puté-o acoperi prin imposite, pe care țera le-arü plăti cu recunoscință.

Astü-felü statul și comunele se substitue prin jidovi, delegându-le

perceperea impozitelor indirecte (esemplu impozitul asupra beuturilor) care este o atribuțiune de guvernământ, o prerogativă a naționalității; prin urmare delegă streinilor aplicațiunea legii de impozite, eșercitiul a o parte din autoritate, îi face membri ai guvernământului. Astă-felū în una din cele mai delicate atribuțiuni, de la care atirnă multū sôrta comerțiului românū, organele statului românū în raportū cu Românii sunt jidovii; — adică acei cari *nu facū comunitate de interese cu noi*, și cari au interesū se destrugă ca se monopolizeze totū comerțiul românū. Consecințele morale și politice se potū lesne judeca.

Statul se face organul invasiunii jidovesce deschidându-l elū însuși porțile comunelor și aședând pe jidovi prin sate cu autoritatea ce li dă asupra Primarilor și asupra sătenilor, calitatea lor de agenți ai statului; — ajutându-l astă-felū a-și întinde dominațiunea și esplotările și a duce ignominia, miseria și viciile ce bintue nefericitele sate din Moldova, și în partea de țeră cruțată până acum de acéstă calamitate.

Statul vine în ajutorul cotropirei jidovesce, și se aliază cu dēnsa în contra națiunei, dândū jidovilorū, pe lēngă însemnatele mizlōce de care ei dispunū prin puternica lorū sistemă națională, prin băncile jidovesce din țeră și din streinătate — dându-le puternica resurse de a mănui, sub formă de accise, de întreprinderi și de felurite afaceri publice, capitalul publicū alū Românilorū, fondulū budgetului statului și alū comunelor. Acestū capitalū este proprietate și fondū naționalū, elū constituie celū mai puternicū mizlocū de întreprindere alū Românilor; ca astă-felū elū trebuie se opereze în mănile Româniloră, în înțelesul și desvoltarea românescă, pentru ca, servind la trebuințele statului, se fie totū o dată unū agentū de sporire alū avuției Românilorū, de reinsufățire și de desvoltare a forțelor lor productive, a spiritului lorū de afaceri, a educațiunei lor comerciale.

Prin sistema noastră economică, acestū capitalū alū națiunei, devine unū mizlocū de întreprindere alū jidovilor, funcționând în mănile lor ca instrumentū de a absorbi esistența noastră, munca națională, a serăci și dărâma pe Români.

Fondul budgetului statului și alū comunelor, este puterea colectivă a națiunei, în ordinul economicū, — așa cumū este, în senul militarū, forța armată.

Acéstă putere colectivă a națiunei noi o punemū la dispozițiunea jidovilor, a destructorilor nostri. Își pōte închipui ori-cine, ce po-

sișione și ce influență politică li dăm în stat, dându-le în mână asemenea putere. Cu densa ei domină comerțul și piața română printr'ensa punem indirect sub atârnera lor, statul. Interesele noastre și relațiunile noastre nu numai dintre noi cu streinii, dar chiar și relațiunile dintre noi cu noi.

Astü-felü noi înșine dăm arme destructorilor nostri. Mizlócele noastre de stat, lucröză la dărâmarea noastră. Ceea ce trebuie să scape, ne pierde. La așa idiotă nepăsare am ajuns!

Socotind că accisele, întreprinderile, aprovisionămintele ôstei și ale diferitelor servicii ale statului și ale comunelor, constituie afaceri de celü puțin 150 milioane lei vechi pe an, — care toate aceste se întreprind *fără capitală propriü*, numai prin mánuirea fondurilor budgetare — și admitënd la aceste afaceri unü beneficiü anualü numai atâta câtü este admisü și recunoscutü ca legitimü, adică numai de 15 %, vedem că pe fie care anü trece din averea Románilor la jidovi, numai de la această singurá ramurá a economiei noastre, o sumá de 22 1/2 milioane lei vechi, cr în zece ani 225 milioane; — sumá care nu se mai întörce la Románi decâtü ca mizlocü de a störce și ceea ce le-a mai ramasü.

Nu este această comunismü și mai reü decâtü comunismü?

Se adăogimü la aceste pierderi materiale, pagube de naturá multü mai însemnatá pentru ecsistența noastră socialá și politicá: Sustrágându-se din máná Románilor întrebuinterea unü capitalü atâtü de însemnatü, și înläturându-i prin această de pe terenul comercialü, este nu numai a-i dispoia de „*alü lorü*,” dar este a li redica mizlocul de a-și întreține și desvolta practica și inteligența afacerilor, spiritul de întreprinderi, educațiunea comercialá, și prin această, cultura socialá și politicá ce dá comerțul; — este a li distruge forțele productive, spiritul creatorü alü avuției care este mai multü decâtü avuția. Étä de unde vine neputința economicá, socialá și politicá a Románilor, și puterea jidovilor.

Însá ca și într'o colonie, în spiritul politicilor nostri, interesele statului sunt despărțite de ale națiunei. Reul ei nu este și alü statului. Ceea ce streinii storcü de la națiune nu se considerá ca luatü de la statü. De aceea nu se face nici unü casü, că averile trecënd de la Románi la streinii, națiunea serăcesce și cåde, că chiar isvórele de la care provinü impositele sécă și cá statulü românü se distruge.

„Nutrimü vaca ce ni dá lapte cu carnea ce i-o tăfemü de la cós-

„Ie, și credem că ne va da pururea lapte,“ — după ingenioasa observațiune a unui economist.

Ast-fel statul nu numai că nu acordă nici o sollicitudine nici o protecțiune comerțului român, cumă aș făcută și facă tote slătele pentru alii lor, dar sustrage Românilor și propriile lor mizloce, cu care s'ar puté constitui clasa de mizlocă română, și le trece la jidovi.

„Istoria ne arată esemple de națiuni întregi care aș peritū pentru că n'aș știutū, la tempū oportunū, se resolve marea problemă de a asigura independența lor morală, economică și politică, prin înființarea de manufacturi și prin constituirea unei clase puternice de industrialii și de comercianți.“ (Fr. List système national d'Economie politique p. 111.)

Căderea Imperiului Roman, a provenitū din cauza „destrugerei acelei clase de mizlocă, căria Roma îi datoriază forța și libertatea sa.“ ... „Éta cauza tuturor resturnărilor cari aș urmatū; căci cu această classă a dispărutū patriotismul, disciplina și virtutea vecilor moravuri; cu dēnsa a peritū echilibrul statului...“

„Prin destrucțiunea clasei de mizlocă, statul roman, și-a lipsitū politicamente.“ (V. Duruy Histoire Romaine jusqu'à l'invasion des barbares. p. 185. 188. Paris 1867.)

Statul nostru nu numai nu lucrăză la întemeerea clasei de mizlocă române, dar din contra lucrăză elū însuși și cu mizlocele de statū ale Românilor la ruina ei și la constituirea acelei păturii comerciale jidovesci (clasa de mizlocă) supra-pusă națiunii române, *pătură* care va fi piatra mormentală a noastră.

Unui asemenea regimū economicū nu ar puté rezista nici statul celū mai puternicū!

Cumă pôte se mērgă o națiune ai cărei politici nu aș mobilul naționalū și scopul naționalū, și cari ȳicū că patriotismul este unū prejudiciū? Ce sōrtă arū puté se aivă o armată alii cărei statū majorū, subț cuvēntū de „omū și omū,“ ar ȳice „învingă cine va învinge“ — și încă ar da inamicilor pozițiunile și mizlocele ei de rezistență?

Înțelegemū ca o națiune ca și unū individū se se lipsiască de viața esteriōră; înțelegemū că în comerțul internaționalū, se fimū cumū suntemū. reprezentați numai de streini. Dar este cu neputință a ne lipsi și de viața interiōră. A da în mânilor streinilor și relațiunile cele mai intime dintre noi cu noi, este a sferima cu deseversire

viața noastră organică, este a ne descompune, a ne atomisa, a ne sinucide.

Oprirea invasiunii jidovilor la frontieră, când sistemul nostru de stată o atrage, este ridiculă, este încercarea zădarnică de a aplica remediul asupra efectului și nu asupra cauzei. — Causa năvălirii jidovilor în țară, este politica noastră economică. Efectul nu va înceta, în câtă timp nu va înceta cauza.

Acastă nenorocită politică economică, a avut de rezultat fatal: Ruinile deja pré mari ale economiei noastre naționale; — sfărîmarea claselor economice; — cotropirea de cătră streini a comerțului din întru, asigurată în toate statele fiilor națiunii; și nimicirea industriei naționale, — cari facă parte din sistemul organică ală națiunii; prin urmare desorganizarea și stricarea legăturilor ei cele naturale.

Cotropirea proprietăților din orașe; — selbatica destrugere a Moldovei.

Interesele streine puse de-asupra intereselor române, de-asupra legii, de-asupra autorității statului.

Convulsiunea și desordinea produse prin grămădirea atâtor streini și prin amestecarea atâtor interese opuse intereselor noastre; ceea ce paralisază totă progresul nostru.

Depravațiunea politică și morală ce vine pe urmele ori-cărei invasiunii economice ori militare.

Ingerența consulilor crescând din și în și, în măsură cu sporirea intereselor streine în țară, — căci firesce devălmășia economică duce la devălmășia politică, și fiind în natura omenescă de a impresura asupra celor cari nu resistă.

De aci rușinea și desonórea de a vedé țară și națiune exploatată și traficată ca o sermană colonie, fără nici un respectă pentru interesele și demnitatea noastră de ómeni și de națiune; de a avé nu relațiuni comerciale basate pe utilitatea și demnitatea noastră, ci pe destrucțiunea și desonórea noastră; nu comerț pentru națiune, ci națiunea obiectă de comerț; — ceea ce ne atrage desprecifulă chiar ală exploatatorilor nostri.

De aci struncinarea simșului morală și ală devotamentului publică, în fața necrușării și a vandalismului streinilor, spriginită de statul nostru, care este menită a protege și a apăra națiunea, a fi organul ei în față cu streinii; — căderea datinelor și a demnității naționale; — slăbiciunea economică, socială și politică în care amă cădută; și ca consecințe, paralisarea vitalității și a

culturei noastre; decadența și descreșterea populației; și scăderea autorității și a considerației statului nostru.

Și rezultatul final al acestui sistem economic va fi, dacă nu ne vom grăbi a intra în politica națională, nimicirea totală a naționalității noastre, — după ce virtutea stremșilor, ne-a scăpat în cursul secolilor din toate pericolele invasiunilor barbare.

Ne mai remase proprietatea pământului, — singura basă pe care stăm, singurul titlu de existență ce mai avem.

Acum aceași sistemă economică căria datorim pierderea industriei, a terimului comercial, a averilor mobile, lucrăz a ne face se pierdem și proprietatea pământului, și firesce cu același succes, căci aceeași cauză urmăz se aibă acelēși efecte.

Omenii nostri politici pierdend din vedere că fie-care națiune are un pământ propriu al ei, care nu pôte se fie decât proprietate națională ér nu internațională: — căci pământul este patria — și că frăția popórelor trebuie a se practica în sensul de a fi *poporú lêngă poporú, ér nu poporú peste poporú*; — aú dărâmatú, *fără scirea și sfátul țerei*, celú mai însemnatú aședeméntú policú strebunú, care a fostú paladiul naționalității și a independenței noastre în trecutú, dând dreptú streinilor nenaturalisați de a ne cumpára pământul, ca când pământul țerei — patria noastră — n'ar avé pentru noi decâtú o valóre venalá, spre a nu face altú casú de dên-sul decâtú acelú de câți-va galbeni în mai multú ce ni-ar da streinul; — și sub pretecestul absurdú și ridicul de reciprocitate, care nu este de câtú o artificie cosmopolită.

Ce pôte fi reciprocú în astá privire între o națiune micá și o națiune mare, de esemplu între noi și Germania?

Românii nu emigréză, pe când Germanii emigréză. Și apoi este óre dreptú, politicú și umanú, ca pentru câți-va Români ce și-ar părăsi țera spre a se stremuta în streinătate, noi se sacrificámú tótá națiunea, scoțend de vênđare pământul patriei la streini, cari ni-lú vorú cumpéra totú cu banii nostri? — Se ne gândimú seriosú, căci numai sutele de milióne ce ne-amú legatú a da streinilor sub formá de concesiuni și de împrumuturi de statú, și sistemul economicú care face ca tóte averile se trecá de la Români la streini, — vor fi mai multú decâtú de ajunsú ca streinii se devie, ca în orașele Moldovei, proprietarii pe cea mai mare parte din moșile noastre; și atunci s'a sfârșit cu noi, căci o naționalitate fără proprietatea pământului nu pôte fi. O naționalitate română presupune un pământú posedatú de Români!

Unu statü atrage capitalurî însä le atrage pe producere, pe industrii, pe obiecte scöse din țerä. ér nu pe instreinarea fondulü, pe vëndarea țerei. În așa modü n'a atrasü capitalurî nici o națiune din câte ecsistă.

Totul este relativü. Dacă considerămü numai capitalurile în sine, fără a considera și în mânilor cui se află ele, și în ce condițiuni operează, și rezultatele lor morale și politice asupra națiunei, atunci trebuie se considerămü fericiți pe iloții din satele Moldovei când întreprindătorii lor — jidovii — au bani, pentru că cu ajutorul capitalulü îi stérce cu mai multă putere. — Atunci România ar trebui se considere ca o binefacere invasiunile militare ce au ocupat'o în atâtea rânduri, pentru că acestea 'i aducëu cu sine bani. Când Francia fu inundată de armata Germană, unü „*învățatü*“ alü scölei cosmopolite care profesaze doctrina că „banul n'are inimă,“ ñicea: „Mare avantagiü pentru „Francia că resbelulü se urmëză pe pământalü ei! Mulțime de bani „are se se verse în țerä de la o ostire atätü de mare!“

Mizlocul de a avé capitalurî în modü compatibilü cu onórea și ecsistența nóstră politică stă în reformarea sistemulü nostru economicü în sensul naționalü, care ar avé de efectü că o parte însemnată din capitalurile ce intră în țerä pe produceri, se remănă în țerä, se fructifice în țerä — se nu plece înregi în streinătate cumü plécă din cauza actualulü regimü economicü; ar avé de efectü ca averile se nu trecă de la Românî la streini; și în fine stă în organisarea unü sistemü naționalü de instituțiuni de creditü.

Cea mai simplă înțelepciune cere restatornicirea legei abrogată, care opria streinilor nenaturalisați de a cumpära nemobile.

Orientul se află în periodul luptelorü de rasă și a formațiuneș staturilor naționale. Așa dar tocmai când naționalitatea nóstră se luptă în procesul de viață cu națiunile opuse, cari au tendenți a ne cuprinde țera prin cucerirea economică și prin superioritatea culturală, — este politicü și umanü, ca tocmai în asemenea epocă gingașă pentru noi, în asemenea crisă. noi se dărâmămü așed-mintele create de înțelepciunea strebunilor nostri, pentru conservarea națiunei, întăriturile cu ajutorul cărora putémü resista și eși triumfători din acéstă luptă? — Când vedemü bine că alte națiuni mai favorite de istorie decâtü noi, avënd avantagiul de a se cultiva mai înainte decâtü noi, sunt cu câte-va generații de cultură înainte nóstră; pe când noi apesați de invasiunile și dominațiunile streine în cursü de secole, amü fostü paralizați în cultura nóstră.

Când vedemü că ne aflămü nu în fața unü casü ordinarü unde

câți-va streini ar voi a cumpăra proprietăți, și care fiind în mică numără s'ar asimila cu noi. — ei în fața unei emigrațiuni sistematice, a unei cuceriri furioase; — a da dreptăți streinilor se ne deposede de pământul patriei, este a executa noi înșine în contra noastră planul destructorilor nostri, a consimți noi înșine la perirea noastră.

Creдемă însă că ceea ce nu voim a da directă, nu voim a da nici indirectă. Pentru această avem nevoie de organizațiune economică, totu atât de neapărată ca și de organizațiune militară. Una se legă strâns cu cea-laltă. Precum lipsa unia, face fără rațiune de a fi pe cea-laltă. Ele compun împreună întregul unui sistem de stat.

Negreșită numai organizațiunea militară este garanția libertății noastre naționale. Numai ea ne poate da autonomia reală și demnitatea de națiune. „Garanția puterilor nu are nici un preț,” a zis Domnul de Bismarck. — Adevăru pe care noi îl simțim în toate zilele. Numai la adăpostul organizațiunii militare putem purta plagulă ca omeni și români nu ca iloți; putem avea comerț și industrie română; putem avea „al nostru.” — Și opozițiunea instinctivă ce se face organizațiunii noastre militare din partea inamicilor din afară, și a internaționalilor din întru, ni arată cât de mare devotament trebuie să pună Românii pentru această.

Însă organizațiune militară fără organizațiune economică nu are rațiune de a fi, și nici nu poate fi decât șubredă și neputincioasă.

Înțelegem pe internaționaliștii nostri, ei sunt consecinți cu principiul lor de „om și om.” Ei se împotrivesc armării țerei, ca și înființării unui sistem economic național, ca și întinderei instrucțiunii publice; ei propun desființarea chiar și a armatei ce avem și a grănicerilor; propun desființarea vamilor, desființarea frontierelor; — intrarea țerei cu totul în regimul comunist al unui stat al lumii.

Acăsta poate să intre în planul internaționalilor, poate să intre în planul aceluia dintre puteri cari vor la loi anarhie și chaosul, în care noi să ne disolvăm.

Dar nu înțelegem pe acei cari zic că vor să fim o națiune, vor să avem o țară, și a cărora fapte sunt în contradicțiune cu vorbele.

Se ne întrebăm ce voim?

Dacă adoptăm de politică a noastră teoria statului universal, — admitând că nu mai există în lume divisiune de interese și popore

deosebite; cu alte cuvinte dacă punem țera în comună cu lumea; dacă prin urmare nu mai avem frontiere economice, atunci ce mai înseamnă acel sistem de frontiere militare care absorbă, fără scop, națiunii noastre, mai mult de jumătate din zilele ei de lucru?

Dacă continuăm ca sistem de stat comunismul ce urmăm acum, unde nu se mai face deosebire între interesele noastre și cele străine, unde nu se mai consideră nimica ca al nostru, atunci ce se mai apărăm și de către cine?

Pentru ce s'ar mai apăra pe cale militară ceea ce se permite a se reapi prin rebelul întreprins sub uneltiri economice. — Sacrificiile unei organizări militare fără organizare economică nu fac decât a crea o poziție și mai favorabilă străinilor, sporind dificultățile pământenilor în rebelul economic; — și făcând o luptă din capul locului neegală și mai neegală încă, absorbind pământenilor mai mult de jumătate din timpul și mijloacele de care altfel s'ar servi în rebelul economic.

A dice că se lăsăm lupta economică la inițiativa privată, aceasta, dacă nu este de rea credință, este totu atâta de ridicul ca și a dice să lăsăm apărarea militară la inițiativa privată; căci a pune mâna pe țera prin ocupațiune militară sau prin ocupațiune economică, este totu una. Invasiunea economică are încă desavantajul pentru noi, că făcându-se în mod furios și sub formă pacnică — nu trezeste rezistența națiunii.

Dacă însă voim se avem o patrie și se o păstrăm, atunci se ne organizăm statul militar și economic basat unul pe altul. — în condițiuni de a garanta existența noastră contra a oricel pericol, sub oricel formă s'ar produce.

O națiune nu poate trăi decât prin sistema de stat, aplicată în toate ramurile vieții sale. Cu franc-tirori (liberi-trăgători) și cu porumbel nu se garantează o națiune nici pe terenul economic, nici pe cel militar!

Ni se dice că n'avem bani spre a ține armata. N'avem bani, pentru că n'avem forță armată cu care se ne facem respectată țera și autonomia; pentru că nu urmăm un regim național de economie politică.

Dacă unde-va este admisibilă cuvântul de „cu oricel preț“ — este numai pentru armare și instrucțiune publică, fiind că de la gradul lor de dezvoltare atârnă garanția autonomiei și a existenței noastre.

Se sacrifică o parte din avere în prime de asigurare contra a di-

ferite pericole mai mici, și vomă sta la gânduri a face sacrificiul necesar pentru asigurarea existenței politice, care coprinde în sine toate interesele și viața noastră a tuturilor?

Și apoi se ni dăm bine samă: calculând pe lângă contingentul anuală ală ôstei de linie și dillele întrebuintate de corpurile de grăniceri, dorobanți, și gardisti, vomă vedé că națiunea chiar acumă pörtă sarcinile unui sistemă militară apröpe întregă; mică adaosă ar mai fi necesară spre a-lă complecta încätă se atinge de sarcini.

Inse lipsa scopului națională în stată, suflarea antinațională care ne demoraliséză și ne disolvă, împiedică de a se încheaga, de a se constitui și sistemul nostru militară ca și statul, — ținendu-lă în starea de desorganizare, de neputință și de sterilitate în care se află totă statulă.

Ceea ce se cere dar pe lângă sarcinile materiale — spre a da viață sistemului militară ca și statului, este de a planta patriotismul, scopul națională, în stată.

Spiritul națională este sufletul unui poporă ca și allă unei armate; este acea putere morală care, după cumă a đisă Generalul Trochu în scrierea sa asupra armatei franceze, constituă $\frac{2}{3}$ din forța unei armate.

Se purtămă dar sarcinile de stată, fără care nu putemă avé o patrie, inse se ne dămă și compensațiunea avantajelor de stată prin ună regimă economică națională. — Așa este și dreptă și politică.

La o invasiune militară se respunde prin o sistemă militară. *Unei invasiunii economice, trebuie a-i opune o sistemă economică.*

Numă prin sistemul economică se pöte scăpa țera de catastrofa la care ne duce invasiunea economică, și se pöte scăpa în modă fericită, liniștită și naturală, fără violenți și sguiduri, cari ar puté se ne fie deopotrivă de funeste ca și neglijența reului. De aceea nu putemă îndestulă atrage cugetarea politicilor nostri, ca se studieze cu pătrundere lucrurile și se vor convinge ca în sistemulă economică aă unicul, dar sigurul mizlocă de a vindeca toate ranele mortale ale țerei, de a rezolva, cu natura, treptată și pe nesimțite toate cestiunile naționale de la care atiră cultura, existența și dezvoltarea noastră.

Nu se cere decâtă a întörce în sensul română, mecanismul statului care ađi lucréză în contra Româniloră, și în mică numără de ani fația țerei se va schimba în toate privirile.

Auđimă cu mirare când e vorba de coloniă, de concesionari, de

bancă, pretinzându-se a se face deosebire între Germanii de Nord și Germanii Austriaci, și dicându-se, chiar de către unii politici ai noștri, că putem aduce colonii și antreprenori din țările germane de Nord, pentru că aceștia neaparținând unui stat vecin, nu ne-ar fi periculoși; — dar că am să sevșeri o „trădare națională.“ o faptă „în contra tradițiilor părinților noștri“ dându drumurile de fier, banca etc. în mâna Austriacilor; — ceea ce, cu toate acestea, n'a împedicat a se da drumuri de fier chiar și Austriacilor, de cătră însuși acei ce recunosc că acesta este o „trădare.“

Acastă manieră de a raționa ni se pare totu atât de stranie ca cum în epoca pe când părinții noștri își versau singele pentru independența țerei, în resbóele cu Turcii din Turcia vecină, s'ar fi găsit politici cari se propună de a aservi țera prin colonii și antreprenori din Turcia Asiatică, sub pretextul că aceștia n'ar fi din Turcia vecină cu noi și pentru cuvântul că ar fi mai civilizați.

Asemenea mod de a raționa în politică, ne aduce aminte că „rațiunea glumesce câte-odată, ér inima nici odată“; — și că numai ideea națională face pe omul de stat.

Colonisarea cu Germanii a țărilor Dunărei, o Germanie de la Baltica la Marea-Négră, este programul partidului național și al ămenilor politici a întregii națiuni germane.

„**Austria** — dicu patrioții și politicii germani — este un rotagiū politic german. Misiunea ei este germanisarea țărilor Dunărei. Politica imperiului german trebuie se o sprigine în această întreprindere, pentru că ori-ce pasu al Austriei în Orientu este o cucerire pentru națiunea germană și pentru lumea germană.“

„Relațiunile dintre Prusia cu Austria sunt eminentu germane, și cea deputatul Stratimirovici în adunarea din Pesta [1871]. Politica acestor două puteri este basată pe motive și pe interese cu totul germane. Ungaria și cele-l-alte popore din Est și Sud, împreunate și învecinate cu dēnsa, trebuie se vadă în întinderea germanismului, unu pericolu seriosu pentru viitorul lor; de aceea trebuie ca guvernul se evite de timpuriu pericolul întinderii Germanismului.“

Ce deosebire este așa dar din punctul de vedere germanu, ca și din punctul de vedere român, a se colonisa țera noastră cu colonii și antreprenori din Germania de Nord sau din Germania Austriacă? Am să fi mai puțin aserviți prin unii decât prin alții? Se va dice pôte că Germanii Austriaci, ca supuși austriaci, vor face cauza comună cu Austria. Dar Germanii de Nord, nu vor face cau-

sa comună cu Austria ca stată germană? Nu avem în toate Țările noastre exemple că Austria își face pretece de intervenire în afacerile noastre interne, chiar din elementul jidovesc, eliminat din toate Țările?

Ș'apoi ce mai însemnează pretențiunile noastre de a ne feri de Austria, când noi înșine facem treburile ei?

Când germanisăm țera, aducându colonii și antreprenori germani, cum nu vedem că noi înșine împlinim rolul Austriei, misiunea ei pentru germanisarea țerei noastre? Ce se mai face Austria pe lângă cele ce facem noi în contra noastră? Ea poate dice liniștită: „Mă mulțimesc cu ceea ce fac politiciii români, de o camdată nu „mai am trebuință a mai face eu!“

Reul e mare. Se ne gândim până mai este timp. Mintuirea stă în încetarea cauzei reului. Suprimând cauza, efectul încetază de la sine, treptat și pe nesimțite.

Amă aretat că cauza reului este politica colonială ce urmămă cătră noi, sistemul nostru economic opus intereselor națiunii. Se schimbăm acest sistem. Se facem cum fac toate statele, politica națională, politica intereselor noastre. Se fim și noi Români cătră noi, cum sunt Englesii englesi, Germanii germani, Jidovii jidovi, etc. Se facem și noi deosebire între Români și streini, între alii nostru de alii altora.

Pe terenul cestiunilor naționale, se pot întruni și trebuie să se întruniască toți Români de ori ce partidă. În față cu streinul avem toți aceleși interese, aceleși pericole. Sôrta familiei celei mici, a moșiei celei mici, e legată de sôrta familiei și a moșiei celei mari: națiunea și Patria.

Autoii petițiunii de la Iași propun sisteme de conservare de cătră Români, și nici o preocupare de a se conserva ceva de către streini. Din contra propun aducerea de colonii germane. — Liberali cu streinii, exclusivisti cu românii!

Se amăgesc cei cari cred că se pôte trăi numai ca individe, că se pot conserva altă-fel de căt în națiune și prin națiune. Dacă nu vor se fie solidari cu națiunea în binele lor cari li vine tot de la densa, vor fi fără voe solidari în nenorocirea ei. Exemplu numerosele familii avute din Moldova care nu mai sunt. Unul reu care destruge un popor întreg nu va puté resista un individ său o castă.

Arăa dovedit că streinii consideră cestiunile economice din punct de vedere politic nu numai în țera lor, dar chiar în țera noastră.

Și noi escludem politica din cestiunile țerei noastre proprii, — pierdând din vedere că a pune politica în interesele noastre, este a ne pune pe noi înșine, precum a o exclude, înseamnă a ne exclude pe noi.

Nu mai singurul faptu de care ne lovim în toate zilele: ca interesele streinilor în țără sunt motive de intervenire a puterilor în afacerile țerei noastre; că pentru fie care concesiune amă fostu amenințați de invasiune; ca astu-felū afaceri economice interne devinū internaționale, este de ajunsu a ne convinge că în raportu cu streinii cestiunile economice trebuie privite din punctu de vedere politicu; că prin urmare trebuie se încetămū cu sistema plantării intereselor streine în țără.

În România numai Românii suntū cosmopoliți. Streinii nu suntū cosmopoliți.

Germanii vorū se fie germani chiar în România, în țără streină. Jidovii jidovi. Ei urmază cătră densi o sistemă națională, o sistemă de comunitate deosebită de noi, chiar în țără la noi. În țără noastră, ei nu vorū se fie cătră noi nici măcarū ómeni, se vadă și în români ómeni. Ei nu primescū români, în nici o prăvălie, în nici unū contuarū alū lorū, în nici o afacere a lor, — nici chiar în serviciul dramurilor de ferū ale statului nostru. Se privimū orașele Moldovei acoperite de dughene jidovești: nici unū băctū de românū în ele! — Ce desmintire mai mare se pôte da înșelătorului principū de „omū și omū!“ Numai Românii, nu vorū se fie Români nici în propria lor patrie!

Politica cosmopolită — Comunismul — ce urmămū cătră noi, suprimând principul proprietăței naționale — patria — și alū familiei — naționalitatea — suprimă însăși cauza și motivul patriotismului și alū moralităței, restórnă bazele societăței și ne duce în barbarie și perire. Astu-felū numai, se pôte înțelege acelū egoismū neomenosū și destructorū alū unorū individe cari trăiescū în țera lorū ca streini fără nici unū simțimēntrū pentru totū ce-i facunjură, fără nici o obligațiune morală cătră națiunea care i-a crescutū și din viața căria trăescū; indiferenți pentru totū ce nu-i atinge *personalū*; considerândū relele țerei nu ca privindu-i și pe densi; renegându-și până și părinții când acestia nu mai suntū avuți; și profesând maxima pretiosă umanitară: „*unde-i bine acolo-i patria.*“

În această depravațiune politică care a sgduitū simțul moralū, este esplicarea sporirei abuzurilor funcționarilor — de care unii din politicii nostri, luând efectul dreptū cauză, acuză instituțiunea Juriului. Causa moralităței și a devotamentului în funcțiune ca și

afară din funcțiune este „magnetul“ patriei și alu naționalității, adică: familia și proprietatea.

Moralitatea politică face moralitatea privată, după cum binele politic aduce binele privat.

Când punem în locul patriotismului, cosmopolitismul, adică cetățenia lumei, care este negațiunea patriei; — când sistema de stat e basată pe destroyerea și demoralizarea națiunii, pe desmembrarea ei în individe deslegate de ori-ce legătură și datorie către națiune, netrăind decât pentru densii și neândă altu motiv și scopu vieței și acțiunilor lor, de câtu personalitatea lor; — prin urmare pe stingerea a ori-ce simțimentu moralu, a ori-ce solidaritate națională, a ori-ce spiritu de sacrificiu; când ómeni politici mandataru ai națiunii, sunt amicii inamicilor și a destructorilor ei; și se punu în serviciul lor, trădând mandatul națiunii, și din înălțimea pozițiunii lor politice, propagă dismembrarea națiunii dîcînd că „*terra de la Buzeu la Braila ni este o sarcină*“ și propunînd se o colonisăm cu germani [a vedé cuvintele D-lui Epureanu în logea internațională din Iași puvlicate de diare]; — o asemenea moralitate politică, atacă în germene moralitatea publică.

Cîndu patriotismul este unu prejudiciu, ce mai rămîne care se nu fie prejudiciu? Unde se se mai opréscă individul, și ce se-i mai fie sacru cînd nu-i este sacră ecsistența națiunii sale, — ceea ce e mai sacru în lume și pentru care popórele își vîrsu síngele?

„Moralitatea este în inimă ér nu în capu.“ (Boiste).

Dacă politica cosmopolită va mai continua, se ne luămú diáa bună de la moralitatea publică. Se ne aducemú aminte de bunele moravuri ce ecsistaú mai înainte în țéră și ne vomú încredința că decadența morală a societăței nóstre s'a produsú în proporțiune ecsactă cu lățirea spiritului cosmopolitu între noi.

Cei cari vorú dar întărirea moralității 'n țéră, se lucreze la întărirea simțimentului naționalu, făcînd politică națională.

„Simțimentul naționalu este atátu de multu „basa tuturilor virtuților cetățenesci“, încátu chiar numai o slăbire a acestui simțimentu „este o primejdie.“ [Unu omú de statú germanú].

Numai politica națională ni va da moravuri bune, finance bune, administrațiune bună, armată valorósă și bine ținută, agricultură și industrie înflorită; numai ea ne va da încredere în noi care ne lipsece; ne va redica în ochii nostri proprii și'n considerațiunea streinilor; numai ea va da ómenilor nostri politici valóre și demnitate către streini, avîndu țéra cu densii. Ér fără politică națională

se nu sperăm nici unū bine; ori-care vor fi Ministrii și funcționarii nu se va schimba de câtū actorii, comedia va rămâne totū aceea, sporindū numai din și 'n și relele țerei.

„Vai de țera unde puținū câte puținū se stinse patriotismul! Acolo va fi admiratū totū ce e streinū, va fi desprețuitū totū ce e naționalū. Națiunea va căde și disprețul streinilor va fi pedep-sa acelorū cari pentru că i-aū prea admiratū, s'aū desprețuitū pe sine însuși. „Nu iubescū, dice Russo, pre acesti cosmopoliti, cari pentru că nu-și iubescū patria, se dicū cetățeni ai lumii! — Iubirea de țeră, acestū focū sacru, de la care atērnă sōrta națiunilor, nutrită de suflarea unei bune educațiunii, câtū bine nu aduce! Economia găsește în acēstă iubire unul din principalele sale sprigine. Cine iubescū patria, iubescū și producțiunile ei și se silescă a le ajuta. Acēstă iubire ne face se onorămū lucrurile țerei noastre, față cu cele streine, stērnescū industriile și sciințele și face din unū poporū o familie tare și unită. Omul este centrul pasiunilor: familia, națiunea, lumea, sunt trei centruri concentrice, cari se estindū în mēsură în care se depărtēză de centru. A schimba acēstă ordine, este a contraria natura. Este în contra legilor naturii ca omul se vadă umanitatea mai înainte de familia și națiunea sa. [Scialoja, I principii della Economia sociale, Lugano 1848 pag. 235—236].

O națiune nu pōte cresce și a se civilisa decātū într'unū regimū naționalū de economie politică, prin o desvoltare în modū organicū — din ea și prin ea însuși — adică prin lucrarea și cultivarea facultăților sale proprii naționale, ér nu prin substituirea cu streini.

În acestū înțelesū, dicū politicii germani: „Civilisațiunea, educațiunea politică și puterea popōrelorū, atērnă mai cu samă de la starea lorū economică, și reciprocamente.“

„Numai vitalitatea proprie din întru determină mărirea și decadența popōrelorū.“

„Fie-care națiune posedă mizlōce ale ei proprii, pentru civilisarea și desvoltarea societăței sale.“

... „Sclavie era pentru densii, (pentru Germani) dice Fichte, tōte acele bine-faceri ce le aducēū Ramanii. pentru că cu aceste se desnaționalisau.“

„Libertatea era pentru dēnsii (pentru germani) că aū re-masū germani, că aū continuatū a decide asupra destinilor lor, ei însuși și conformū cu spiritul lor propriu; că totū conformū a-

„cestul spiritū aū pășitū înainte în desvoltarea și civilizarea lor și aū seditū și în urmașii lor acea independență.“

„Se înțelege de sine, dicéu stremoșii nostri, că fie-care preferéză mai bine se móră, decâtū se ajungă a-și pierde naționalitatea, și că unū adevératū germanū pôte numai pentru aceia se voiască a trăi ca se fie și se remâe germanū, și se formeze pe ai sei după asemănarea lui.“

„Fi n'a peritū toți, ei n'aū vėdutū sclavia, ei aū lăsatū copiilor lor libertatea națională!“

„Garanța demnităței, a meritului și a virtuței unei națiuni în prezentū și viitorū, zace în însușirile ei cele nevėdute și ascunse ochilor fisici: dacă aceste însușiri se vorū tempi și se vorū nimici prin amestecare cu alte moravuri, atunci se produce în ființa națiunei anomalie și desbinare; națiunea cade într'o slăbiciune morală și politică, din care rezultă amorțirea vitalității naționale și în fine descompunerea și perirea națiunei.“

Politiceii economice basate pe aceste principii, datoresce Germania desvoltarea și civilizațiunea la care a ajunsū.

Tôte aședemintele: bancă, drumuri de fierū, etc. ce aū mai ramasū nedate la streini, se le facemū noi prin noi, spre a fi organe ale corpului naționalū din care facū parte, ér nu organe streine. Condițiunile normale ale ecsistenței cerū se trăimū de viață organică. Legile naturei, principiile fundamentale nu se calcă nepedepsitū. Și în politică călcarea legilor naturei, are de sancțiune perirea națiunei.

România posedă încă destule elemente pentru a se constitui din ea și prin ea; pentru a realiza cu mizlócele ei tôte îmbunătățirile și aședemintele ce-î trebuie. Ele se află însă neorganizate, în stare de atome. Șe cere numai *sistema de statū* spre a le întruni și închiega, spre a constitui, prin organizațiune, din acele puteri respitate și adī nefolositoare națiunei, o forță însemnată. Inșă secretul aceluī principū organisatorū alū puterilor nōstre economice, nu-lū va puté găsi decâtū omul politicū preocupatū de ideea națională — căci se cere a duce statul în acestū sensū — ér negreșitū nu acela în spiritul căruia de mai înainte este prejudecatū că nu se pôte nimic face cu elementele naționale; nici aceluī care ar avé pentru acēsta numai o voință indiferentă; căruia i-ar fi totū una românū sau streimū. Voința fără credință este stérpă. — În acēstă privire putemū dice că a voi este a puté.

Secretul e găsit: se se facă cătră Români, cum s'a făcut cătră streini. Se se pună și în spriginul Românilor sistema de stat și puternica sollicitudine, pusă în serviciul concesiunilor Offenham, Strusberg, Hertz, Barclay etc. credem că cel puțin după lecțiunile experienței, s'a putut încredința ori cine a voit se se încredințeze, că toate întreprinderile acestor concesionari s'a făcut cu mizlôcele statului.

Ori care ar fi persoanele puse în fruntea unei întreprinderi mari, nu se pôte nimica închiega fără sistema de stat. Credetul se face statului neperitor e ar nu persoanei trecătoare.

Îmbunătățirile materiale și aședemintele în care nu este pus principul romanității, nu sunt așederi pentru Români, ci cetățiale streinilor.

Înainte-mergătorea tuturilor îmbunătățirilor, trebuie se fie un întins sistem de instrucțiune publică, aplicată la toate trebuințele națiunii și organizarea unui sistem economic basat pe naționalitate, — fără care îmbunătățirile materiale, nu sunt pentru cine se gâtesc ci pentru cine se nimeresc. Mărturie viue despre această lege a naturei, avem orașele Moldovei — Iassi — zidit cu cheltuēla și sudorea unei țeri întregi în curs de mai multe generațiuni, și ajuns în curs de 25 ani oraș jidovesc, mulțemită sistemului economic care a avut în vedere lumea. Er nu națiunea.

Bucovina are coloni germane, are și bănci, drumuri de fier, zidiri frumoșe, tot felul de îmbunătățiri.

După logica îmbunătățirilor materiale cu escluderea naționalității, Români din Bucovina ar trebui se fie în culmea fericirei, și noi n'amă avé mai bine de făcut decât se ne anecăm spre a intra și noi în sôrta lor.

Un om de stat al nostru ȝicea că Bucovina este un Eldorado, un paradis, — dar de câte ori a fost prin Bucovina, nu s'a preocupat a vedé pentru cine este un Eldorado, — și ce fel de Eldorado este pentru români.

Pe calea pe care mergem, tot astu-fel de Eldorado pregătim și Românilor din România.

Considerat numai după înfățișarea esteriôră, Eldorado este și cimitirul Șerbanu-Vodă.

A doua-ȝi după ce cu multe anevoinți, țera scăpară de un reu mic, diligența nemțască, care traversa numai o parte a țerei de la Bucuresci la Brașov, și de care țera nu suferia decât pentru scandalul moral al prezenței unui serviciu strein, — căci în pri-

virea economică ea nu purta nici o sarcină; — a doua-și se înființază un mare stat în stat, forterețele Strusberg-Ofenheim, dându-se în mâna Nemților administrațiunea drumurilor de fier de la o margine la alta a țerei.

Negreșită rațiunii de stat română a fost motivul escluderii diligenței nemțesci — căci din punctul de vedere cosmopolit, puțină importă lumii întregi dacă pe pământul României vor circula diligențe române sau streine. Cum însă aceleși rațiuni de stat se acordă cu faptul de a se da administrarea drumurilor de fier, organele de locomoțiune ale statului, în mâna unor streini, și mai mult decât streini?

Cum aceleși rațiuni de stat se acordă cu faptul că pe când ne plângem că Dunărea este în mâna Nemților, noi punem și Prutul sub dominațiunea streină, făcându-l din riu național, internațional.

S'a spus foarte adevărat în Adunare că, cum Dunărea este în mâna Germanilor, drumurile de fier în mâna Germanilor, dacă se va mai da și Banca în mâna lor, — atunci suntem de fapt cuceriți.

Ca cea mai însemnată parte în organizarea economică, avem nevoie de un sistem de bănci. — Însă ne grăbim a dice, ne trebuie bănci naționale, române, ér nu streine, nu mașine de distrugere.

O bancă streină va fi o forterețe mai funestă pentru țără decât n'a fost Brăila și Giurgiu în mânele Turcilor.

Trebue a considera un lucru nu numai în el însuși, în mod separat și abstract, ci după însemnătatea lui organică în corpul din care face parte. Banca considerată după însemnătatea ei organică în corpul națiunii, după marea putere de care dispune: concentrând într'ensă atâtea forțe economice ale țerei, și făcând se a-tirne de dânsa toate interesele, implinesce rolurile cele mai principale și mai hotărâtoare în luptele economice dintre popóre.

În organizarea economică o Bancă de stat, echivaléză pentru națiunea noastră cu o putere de două-sute mii baionete. Și această putere se o dăm în mâinile unor streini, spre a lucra cu resursele noastre la întemeerea dușmanilor nostri, și la destrucțiunea noastră?

Cine va avea banca țerei, în mânele aceluia va fi comerțul, acela va dispune de averile și de interesele publice și private; acela

va face situațianca economică a Romaniel și prin acesta și pe cea politică.

Ce voru face jidovii cu această putere în mâna lor, putem judeca după ravagele ce au făcut în țară fără a avea încă această putere.

De aceea mai repetăm, banca trebuie să fie organul al națiunii, să fie românească, intrinsecamente românească, să lucreze cu cugetul de a întemeia pe români, să nu lucreze pentru străini. Și garanția acestui bine nu o putem găsi decât în *natura românească* a banchei. Numai astăzi această putere, va fi la serviciul nostru și pentru noi, în rebelul economic ce avem să susținem.

Omul se dă de partea de care-i este inimă. Banca mașină va lucra după mâna ce-i va da mișcare; dacă această mână va fi străină, străin va fi și banca. Natura nu se contra-zice nicădată.

De înființarea unei bănci naționale, este legată în mare parte reconstituirea clasei de mijloc române, a comerțului și a industriei române.

Înființarea unei bănci române, mai este emanciparea Ministrului financelor de sub aternerea bancherilor străini.

O bancă adevărată națională va fi satelitul Ministrului financelor și va gravita în jurul statului. Pe când în anomalia de acum, statul, Ministerul financelor joacă umilitorul și primejdiosul rol, de a fi satelitul bancherilor străini. Nu pentru pentru puțină această anomalie este cauza direcțiunii anti-naționale ce se imprimă pe nesimțite afacerilor noastre prin influența bancherilor străini. Această influență banchei române o voru ecsera în înțelesul român, împingându-l pe calea națională.

De vom severși în contra noastră păcatul de a da și banca la străini, și precum se zice, și vămile și salinile și tutunul,¹⁾ acesta va fi din partea noastră mai mult decât o capitulare, va fi renunțarea de pe acum la patria noastră. Să politiciii germani se vor putea felicita ca de cea mai strelucită victorie în Orient — și vor putea calcula matematicesce timpul în care Dunărea de la izvor la Marea-Negră, va fi riță germană.

Alături cu noi un popor mai mic și cu mai puține mijloace decât noi — Serbia — fericit în întru și încunjurat de considerațiunea chiar și a inamicilor săi, ne dă instructivul exemplu de

1) Înființarea monopolului tutunului este bună, dar în condițiunea ca să fie administrat în regie și ca agenții statului pentru desfacerea tutunului să fie români.

ceea ce datorește unŭ poporŭ, politicei naționale. Omenii sei de statŭ, fără titluri academice, aŭ însă virtutea politică ce le dă simțimântul naționalŭ — aceea virtute care a făcutŭ și pe omenii mari ai istoriei nŃstre.

Preocuparea lor este ca politica lor se corespundă cu interesele naționale, ér nu „cu cutare saŭ cutare teorie.“

„Origina revoluțiunei serbe a fostŭ cu totulŭ națională; de aceea și tŃte instituțiunile produse de dēnsa pŃrtă acēstă intipărire. Serbii n'aŭ adusŭ principii streine, n'aŭ luatŭ de la streinii instituțiunile lorŭ; totul la denșii a eșitŭ din desvoltarea lor proprie, din caracterul și tradițiunile naționale.

„Trăind prin vechile sale suvenire, întărită și apărată prin moșravurile sale, prin religiunea sa, prin datinele originale, cari aŭ întretinutŭ simțimântulŭ naționalŭ, națiunea serbă a căutatŭ în *geniul sei propriu*, bazele intemeierii sale regulate.“ (Revue de deux monde Ianuerie 1869 p. 86).

Maî étă încă o elocintă și oficială espunere a politicei Serbiei:

Estrasŭ din discursul rostitŭ de cătră Regentele Princiarŭ la închiderea marei adunări naționale constituante.

Craguevațŭ 29 Iunie 1869.

„Ne-amŭ datŭ noi însine o constituțiune prin care amŭ pusŭ vieței nŃstre naționale o basă pe care putemŭ clădi de acumŭ înainte edificiul nostru politicŭ, în conformitate cu situațiunea nŃstră și cu trebuințele nŃstre.

...„Antica nŃstră instituțiune de Mare Adunare Națională (Scupcina mare compuse de 480 deputați pentru o populațiune de 1,220,000 locuitori) remâne ca ultimulŭ recursŭ la națiune pentru rezolvarea cestiunilor celor vitale. 1)

„Fericită ziua de când nimica însemnatŭ nu se va face în privirea țerei, fără voea țerei.

„Fără a ne bate capulŭ daca creațiunea nŃstră corespunde cu cutare saŭ cutare teorie, fără a căuta se resădimŭ la noi plante streine cu care nu s'ar împēca pŃte pământulŭ nostru, noi amŭ căutatŭ de a adapta, cătră nevoile actuale, vechile nŃstre instituțiuni cari vor urma a cresce *cu noi d'impună*.”

...„Instituțiunile nu sunt singura condițiune a progresului națio-

1). O asemenea Mare Adunare Națională amŭ avut-o și noi Românii, pentru rezolvarea cestiunilor celor vitale, dar amŭ lepădat-o ca totŭ ce a fostŭ națională.

„nală, carele depinde mai pre susă de tôte *de mutualul acordă*, brațu
„la brațu între ele și moravurile publice.“

Se facă Români o politică românească, precumă facă Serbi o po-
litică Serbă, saă Germani o politică Germană,— în acêsta stă mên-
tuirea nôstră !

Editorulă.

I

O mișcare generală se observă în popoarele Europei de vre o 80 de ani încôce. Acéstă mișcare țintesce la a delătura relele condiții sociale, ce au pricinuită neajunsele și sărăcia unei clase numeroșe a popórelorú celorú mai mari, precum a Englesilorú, Francesilorú și Germanilorú. Afară de sguuirile politice, cari din acéstă causă, vedemú că se repetează din ani în ani, ni se infățiséză și o altă mișcare, mai pacinică în adevărú, însă nu mai puținú insemnată; acéstă mișcare este emigrațiunea și colonisarea, unú fenomenú admirabilú, și o caracteristică a timpului presentú. Acestú fenomenú luândú proporții din și în și mai mari, astăđi ne dá o iconă adevărată a *migrațiunei popórelorú*.

Cândú o țeră este prea populată, încatú nici pământulú nici celelalte industrii nu o mai potú nutri, este o trebuință naturală, o satisfacere proprie a naturei omului, de a și căuta în altă parte unú locú mai largú și împrejurări mai favorabile existenței lui.

Istoria ne aduce aminte de o migrațiune a popórelorú dintr'unú locú în altulú. Cu sabiă și focú au năvălitú popóarele barbare asupra infloritelorú câmpii a le împărăției romane, au călcatú în picíore totú ce a fostú fala civilizațiunei antice, au stírpitú (estermínatú) popóarele ce le au aflatú locuinde în acele țeri mănóse, și pe ruinele lorú ș'au aședatú veneticii stabilele lorú locuințe. Populațiunea ce a mai remasú cruțată de săbiile lorú, au absorbit-o popóarele cuceritóre, și în loculú lorú au răsăritú națiuni nouă, cari astăđi încă figuréză pe scena lumei. Migrațiunea popórelorú de atuncí, au prefăcutú tótă fața socială a acestei părți de pământú; ea a arat-o și a semănat-o din nou, și de la acestú faptú datéză istoria, una din cele patru epoce ale desvoltărei neamului omenescú.

Iată cât de însemnată este evenimentul migrațiunii poezilor, și prin urmare cât de mult ne importă, a studia un asemenea fenomen, când el se ivesce din nou, și se pregătesc a trece preste noi!

Migrațiunea popoarelor moderne, se deosebește de cea veche prin aceea, că popoarele emigrante nu sunt barbare, drumul lor nu și-l făcă prin săbiă și foc, mijlocele prin cari și apropriează pământul, sunt sau ocupația pacinică a unui pământ nelocuit de nimeni, sau transacții de cumpărare și vîndare, și numai în unele locuri sunt măestria politică spriginită pe silnicie, dacă—și când—trebuința sau împrejurările o ceră.

Nu toate popoarele moderne au trebuință de emigrații. Acesta este cauza pentru ce mișcarea nu este atât de generală, și frecările popoarelor sunt mai mici. Patru popoare mari sunt, de la cari emigră în fiecare an, cete de sute de mii de inși, spre a-și căuta o patrie nouă; aceste sunt Englezii, Francesii, Germanii, și în anii cei doi din urmă Chinezii.

Nu pôte fi obiectul acestei fășciore de a urmări pe fiecare din acești populi în affacerile emigrației și a coloniilor lor. Scopul nostru este, a vorbi numai de coloniile germane ce au început să se așeze în mijlocul nostru.

Germanii emigră pînă astăzi, mai cu sémă în America și Australia. În cei din urmă 14 ani, au a emigrat aproape la 2 milioane de oameni în America; termenul de mijloc a emigrațiilor, după datele statistice ale anilor din urmă este, de 206,600 suflete emigrante pe an. Suma celor emigrați de la anul 1832 de când au început, se urcă la mai bine de 3 milioane 200 de mii.

Calculându după constatarea ce s'a făcut, că fiecare cap duce (în termenul de mijloc) un capital de 100 Taleri (1 taler = 10 lei 5 par.), Germania a perdut afară de 3 milioane de brațe, și un capital de 3 sute milioane taleri.

Care e câștigul Germaniei ca să recompense această pierdere? Relația ei cu noul continent, prin această emigrare de cunoscuți, rude și amici, cel puțin relația în cercul ideilor, este ceva mai strînsă; industriei lor li s'a deschis prin emigrații nouă locuri de desfăcere (débouché), și țera lor mămă a scăpat de o mulțime de proletari. Dar ce este această mică consolațiune, pe lângă pierderea ce o simte prin lipsa a 3 milioane de brațe lucrătore (căci numai acestia emigră) pe lângă mărimea capitalului intelectual cel subtragă patriei lor, și pe lângă esportarea unui capital de bani de 300

de milioane taleri (preste 3 mii de milioane de lei), ce au dusu cu sine, și carii nu mai revin!—Apoi în urma acestora, din ce în ce mai mult se simte, că pe capitaliștii germani îi domnesce o aplecare crescândă de ași întrebuița banii lor în comerciulul noului continentu, unde câștigă procente mai mari, și siguranța loră este mai mare decâtu în Europa, împrejurare, care pricinuesce o scurgere neconținută de capitale din patria natală. Adaoage apoi la aceste urmări funeste, că de și în Staturile-Unite ale Americăi, din cei 27 milioane de locuitori ce s'au constatatū la ultima recensiuie, a cincea parte, adică mai bine de 5 milioane, suntū de viță germană, de abia trei milioane mai vorbescū limba lor; ceialalți împrăstiați pîntre Englesi (Americani) s'au desnaționalisatū.

Causele ce ușurază în America desnaționalisarea germanilor, sunt între altele, întâiū : că Englesi și Germanii suntū de aceeași rasă; adoua : că cea mai mare parte din unii și alții suntū de religiune protestantă; a tria : că Englesulă predomnesce nu numai în numărū ci și în cultură și industriă; a patra : că desnaționalisarea străinilorū în acele staturi, nu se operază numai prin instituții politice, ci și prin concursulū particularilorū; și a cincea : pentru că Germania nu are putere maritimă (flottă), care să o reprezente și să apere pe conaționaliilor lorū de procesulū contopirei.

Față cu aceste daune și neîndemanări, făcându-și Germanii socotela pierderii lorū în trecutū, și a urmărilor ce îi așteptă continuarea acestei stări de lucruri pe viitorū, ș'au țintitū ochii asupra țerilorū europeene mai puținū populate, și de la anul 1835 se formă în Lipsca o pleiadă de economiști și ómeni de statū, carii prin graiū viū, prin opuri și ziare, propagarā ideea : că emigrațiunea germană trebuie să se stavilască din direcția ei către America, și să se îndrepte către orientū, unde, ca coloniū, *apropo de Germania și sub protecția puterii ei*, vorū putea nu numai ași conserva naționalitatea în mijloculū națiunilorū mai mici și eterogene, (Unguri Slovaci, Romāni, Serbi, Bulgari etc.), dar vor forma tot-deodată *picheturi, sau sentinele ale germanismulū*, cari vor servi de basă la o operațiā politică, pentru ca să se câștige littoralulū mării negre; — căci acesta este și trebuie se devină limitea naturală a Germaniei.

Acastă idee, nu este din cele cari se nu prindă focū în inimile patrioților germani, și mai cu sémă în inima scólei pangermanismulū. Agitațiunea ei cresce în cercurile litterare, și ea a pătrunsū, și în regiunile guvernamentale. Prussia încă în 1847 a făcutū pasū,

pentru ca confederația Germană se declare cauza colonisării sub protecția colectivă a confederației. Conventul național din anul 1848, a îmbrățișat cauza cu căldură, dar lucrarea i-a fost întreruptă de împrejurările politice de atunci, cari nu lăsară timp să discute un proiect de lege, ce comitetul de economie națională lă elaborase ad-hoc. Și în colegiul Principilor a propus Prussia să se înființeze un oficiu însărcinat cu trebile colonizației.

Cincisprezece comiteturile private se întemeiază încă înainte de 1848. Scopul lor este: a ajuta colonizațiunea prin toate mijloacele, prin mijloace materiale, intercesiuni și sfat. În anul 1848 s'a întemeiat comitetul național central de colonizarea germană, și acest comitet convoca un congres, la care a luat parte nu numai reprezentanții comiteturilor private din toată Germania, ci și o mulțime de economiști naționali și oameni de stat.

Statuturile germane mai orientate, au trimis la acel congres, a-nume delegat. Aici s'a spus prin argumente lungi și esplicite, că curgerea coloniilor trebuie să se detorne de la direcția către apus (America); și să se îndrepte către răsărit, pentru a asigura Germaniei domnia peste Dunărea, de la isvor până la marea.

În acest congres s'a desbătut și modul întemeierii Comiteturilor de colonizare. Scopul acestor Comiteturile este: nu numai de a sprijini pe guvernele germane în întreprinderea colonisării, dar și conlucra din toate puterile, ca atât coloniile trecute în America, ca și cele ce se vor așeza în orient, să recunoscă *șinta politică* a acestei colonisări, să nu-și uite de însemnătatea lor națională, culturală și istorică; să-și dea mâna spre a conlucra cu toții, ca naționalitatea germană să se ridice, și pretutindenea pe unde se vor așeza, limba și obiceiurile germane să se propage (lățiască). Cea ce le este oprită guvernelor să face, din cauze politice și prea bătătoare la ochi, aceia trebuie particularii, și fie-care individ în cercul mai restrâns al activității sale, să se silască a ajunge¹⁾. Nu voi să ostensc pe cetitor cu celelalte detalii ale acestei organizații de propagandă, după ce, pentru cel ce vrea să se informeze despre amănuntele ei, am citat o carte, care ș-o poate câștiga prin toate librăriile.

În urma acestui congres, s'a întemeiat o mulțime de comi-

1) Vezi Catechismus für Auswanderer, Leipzig bei Weber. pag. 17.

teturi nouă, pentru arătatul scopu. Toate acestea în număr de *cinci-șeci și două!* între cari se află și asociații ca cea de la Linz pentru propagarea Catolicismului—între germanii din orientu— se află într'o legătură organică cu comitetul centralu, și se numesc filiale.

Resultatul acestor silioțe este, o speranță generală de a reuși, căci ceea ce s'a semănatu prin aceste comitetură, s'a împrăștiat în totă Germania. De atunci în coace, aū eșitū de sub teascū o literatură întreagă asupra chestiunei. Mai multu de 150 de cărți sunt păn'acum cunoscute ca tractandū acéstă chestiune din diferite puncte de vedere; iar mișcarea generală se dirige — sub conducerea a *patru jurnale* exclusivū ocupate de afacerile colonisației—de întreaga pressă germană.

O programă atâtu de bine venită scopurilorū în orientu, guvernul austriacū și-a însușit-o: Tendența este sprijinită de mijloace puternice, pe de o parte prin banculū austriacū, pe de altă parte prin o secțiune ministerială pentru colonisare, acăruia agentū publicū este o altă societate, numită, „privatū Ansfunfts-Bureau für Auswanderung nach Oſten“ 1) și care are acreditatiūi sei particulari în centrele de producțiune în Principate, iar sprijinū oficiosū în administrațiile provinciilorū austriace mărginite cu Principatele, și în agenții sei consulari de aicea.

De aci se pôte esplica, pentru ce *locuitorii dealungulū Dunărei din Banatū, sunt alungați din vetrele lorū, pentru ă face locū Sva-bilorū colonisați.* De aci veți înțelege încercările de a colonisa mijloculū Ungariei cu germani. 2) De aci venirea mulțimei de Un-

1) Biuroū de consultarea emigrațiunei cătră răsăritū.

2) Resultatul politiceii de colonisare. pănă acum :

1,201,714	germani în Ungaria.
355,080	— în Banatū.
48,804	— în granița militară.
221,706	— în Transilvania.

1,827,804 După statistica Ungariei de D-r. S. Armont tipărită în Craiova 1869 și după compendiu de statistică de B. Alesandre (Gratz 1871).

Deosebit de numărul colonisatū în Bucovina și în România despre cari ni lipsescū date statistice positive.

Prin acéstă sistemă de colonisare, Germanii iaū în brațe România cu coloniile lor de două părți: de o parte prin Bucovina, de alta prin Banat și Ardélū. Acum li s'a părutū momentulū favorabilū a împinge întrepiaderea colonisărei chiar în

guri în Principate. De aci *îmmulțirea Evreilor în țară ca elementă pregătitoră la colonizarea germană*. De aci se esplică, cum banculă austriacă are ipotecate mai multe case mari în Bucuresci cumpărate sau clădite de germani.¹⁾ Instinctulă poate a inspiratū în ȳilele aceste scirea, care poate nu este essactă, că la unū bancherū mare din Bucuresci, de națią Evreū, se află depuși una sută mił galbeni, la dispoziția unū proprietărū mare de case, de națiune germană, carele este însărcinatū cu agentura pentru încheiarea contractelor de colonizare.

Precum vedeți, inimiculă este pregătitū, mijloacele îi sunt puternice, și este aproape!

Era vorba, ca Austria să încerce colonizarea încă pe timpulă ocupației Principatelorū. Proiectulă era gata în 1856 la Ministeriulă însărcinatū cu aceasta. Mi aducă aminte că se ȳicea că o mulțime de funcționari germani austriaci, aū și petiționatū pentru a fi trimesi în Principate cu această însărcinare. Mi s'a arătatū din cu-

intrul țerei. Nemulțumindu-se cu numărulă de Germani ce se întroducū în țară sub felurite forme, acum sistema de colonizare, prin organul logei franc-masone din Iassi, după cumū s'a vȳdutu în programul politicū formulatū în ȳilele aceste și publicatū în jurnale, propune a se așeđa coloniī Germane pe moșiile Statului.

Astfelu aceste moși legate de păriuții nostrii, spre a servi, în înțelesul și desvoltarea românească, ca miȳlȳce pentru așeđeminte de cultură și de civilizație națională, devinū acumū o nenorocire; — prin întrebuițarea ce se face cu dȳnsele devinū miȳlȳce în contra Romȳnilorū.

Aceste moși pe care, *pentru rațiuni politice și naționale*, le-amū scosū de sub dominațiunea unor administratori streini — a călugărilor greci — de și acestia fiind de o religiune cu noi și aparținȳnd unei naționalități mici, constituiaū pentru noi unū reū mai micū — acum se lucrează se le dămū Germanilor, elementū eterogenū și opusū Națiunei nȳstre, și veniūd în Romȳnia ca avan-gardă a programulă naționalū germanū: *o Germaniă de la Baltica la Marea-Nȳgră*.

1) În legătură cu acȳstă sistemă, atragemū atențiunea asupra proiectulă de lege prezentatū Adunărei, prin Ministerulă nostru de finance în 1870, de către Bancherul Hertz, pentru înființarea unei Bȳnci așa numită *«Credetū fonȳiarū alū Romȳniei»*. — Prin acea bȳncă, ce se propune a se da streinilor, *se organizeze deposedarea de moși a proprietarilorū romȳni*, de către o societate de antreprenori anonimi... — cu ajutorul unei puternice mașini, care va lucra la opera de destrugere ce are de scopū, cu miȳlȳcele chiar ale națiunei romȳne, întȳrse în contra ei, — aȳecă cu valorile moșiilor romȳne, transformate în bonuri ipotecare până la suma de nouȳ sute miliȳne franci, — și secundatā de sistema antinațională a politicei nȳstre economice, care face ca tȳte averile se treacă de la romȳni la streini.

(Nota editorelui)

riositate și petiția unuia din aceștia, carele și motivase petițiunea între altele, și cu argumentul că scie să vorbească „limba română teoreticesc.” (!?) Unu economistu faimosu a fostu trimisū în călătorie prin aceste țeri, carele în circumstanțialulū seū raportū, de care menționase unū jurnalū de colonizațiā, ȳice: „cā starca economicā, moralā și intelectualā a țerei, este *atātū de putredā și scālciatā, in cātū nu va putea resista la o întreprindere bine condusā*, sub condițiā însă, ca să nu deștepte jalusia Rusșiei carea a încercatū dar n'a reușitū,¹⁾ și *ca să nu treziascā populațiunea din ameșiala in care se aflā (!)* Deci, ȳice raportulū, „este bine, ca în datā după pacificare (resbellulū din Crimeea), să se încerce punerea la cale a planului prin însuși mijlocirea agenșilorū indigeni, căști-gāndū pentru întreprindere vre o 2-3 proprietari mai cu influență. **Singurulū obstaculū mai seriosū, este legea care opresce streinului a cumpāra nemobile:** dar această lege se poate modifica prin divanū, îndată ce acei proprietari vorū fi înțeleși și angagiați în chestiune, *sau chiar daca această lege nu s'ar putea delātura, essemple sunt destule cā, streinii aū cumpāratū nemobile pe numele indigenilorū.*“

Acestū misionarū dar a propusū :

2. A nu se face înainte de terminarea turburārilorū ce erau atunci la ordinea țilei.

2. **A nu deștepta** jalusia rușilorū, și pe romāni din ameșialā; va se ȳicā întreprinderea să se faca fără sgomotū pre cātū se poate.

3-a A se servi de omeni cu influență și proprietari din țeară.

4-a Prin mijlocirea lorū, a încerca dāramarea legēi, ce opresce pe strēini de a avea proprietate nemișcātoare, sau celū pușinū a escamota legea.²⁾

Toate aceste puncte sunt lesne de înțelesū, mai cu seamā după

¹⁾ Încercarea din 1844, pentru Concesiunea espuatārei minelor în Romania unei Campanii ruscāsē (Trandafirof) refusatā și în adunarea din Iassi si în cea din București, de prevederea și simșul politicū, necoruptū de cosmopolitismū, alū pārinșilor nostrii, carii aū înțelesū cā „Concesiunile“ cātrē strēini, sintū servitutea țerei.

²⁾ Acea lege s'a dāramatū.

Reproducemū la finele broșurei observațiunile politice și economice asupra des-finșārei țisei legēi,—estrasedin revista economico-politicā pe 1864.

cele ce s'a întâmplat de atunci în țeară; poate numai în privința punctului 1-iu va afla cetitoriu o nedumerire, neînțelegându pentru ce încercarea colonisării se se face după pacificare, și nu în turburele timpului pe când poate atenția românilor era mai distrasă, și pe când întreprinderea putea fi sprijinită și de oștirea de ocupație ce se afla în țeara?

Mai întâiu, credința la Viena predomină în regiunile înalte, că ocupația, dacă nu se va putea perpetua, cel puțin se va putea amena sub diferite preteste, mai mulți ani după pacificare. A două: iritarea și repulsia Românilor pentru ocupația nemțească era prea mare, de cât să le mai sufere o încercare nouă și mai cutezătoare, cum era să fie colonisarea. Apoi *este și o axiomă a politicii de colonizare, că cumpărarea pământului de la indigeni, este mai preferabilă unei conchiste violente*, în contra căreia acestia (locuitorii țerei) s'ar lupta din instinct, și ar înărăținea rebelul civil, prea costător pentru statul colonisator și fatal pentru încercare, care s'ar deochia.

Avându cetitorul în de aproape vedere, cele până aci discise despre gena (nașcerea, urzirea) ideii de colonizare cu germani, iată și *actele* cari au fost supuse Camerei, și modul urmării scopului.

II.

A) „Josă sub-semnații în unire, potrivit cu art. 108 și 379 din Regulamentă, ne am învoitu cu desăvîrșire, cu două mil cinci sute „No 2500 familii germani din Germania nordică, ca să vie a se așeđa pe moșiile noastre, precum se vede în alăturata listă subta „a noastră iscălitură.

„Aceste familii suntă fabricanții plugari; vină cu capitalurile lor „și cumpără pogoanele de pământă trebuincioase la industria loră; „își aă de la guvernele loră respective din toată germania, afară „din Austria și staturile care se învecinescă cu țiară noastră, ca „toți emigrații cari se ducă pe fie-care ană la America și în alte „părți, pașportură de emigrație că s'aă lepădată ũe protecția gu- „verneloră locuriloră de unde vină, și cu renunțiară la drepturile „loră civile și politice pentru totădeauna.

„Așa dar, îndată ce voră sosi în țeară noastră, voră da hărtie „cătră Domnulă stăpînitoră, ca se fie subta protecția Guvernului „nostră, împlinindă toate cătră stată la soroculă preveđută de Re- „gulamentă, și după formalitățile prescise se dobîndească pămîn- „tenia; capitalurile loră suntă dovedite, căci întiă: aă cumpărat „pământulă trebuinciosă la fie care pentru meseria sa, ală doilea „își aducă toate instrumentele trebuincioase, și ală treilea: o altă „sumă de bană varsă în țeră la cumpărarea viteloră trebuincioase. „Așa dar, pe temeiulă articoliloră citate de mai susă, și pe teme- „iulă votului Onorabilei Camere legislative din 11 Iunie 1860, pre- „cnm și circulara onor. Ministeră ală justițiară din 23 Iunie 1860 „amă și isprăvitu vîndarea pogoaneloră de pământă din moșiile „năstre cu desăvîrșire, precum și dînșii, totă pe temeiulă articol- „loră de mai susă citate, s'a desfăcută de toate averile loră miș-

„cătore și nemișcătore, și chiar guvernurile loră astăzi îi pri-
„vesce ca pe streini.

„Ne rugămă onor. Konsiliu Administrativu se poruncească unde
„se cuvine, fiind-că peste patru-spre-zece zile Germanii emigranți
„ău se sosiască, ca se fie bine priimiți și ocrotiți de cele ce se
„coprinde în pravilă, ca și cele conformu cu Art. din Regulamentu
„108 și 379, căci aducă folosu statului prin capitalurile și indus-
„tria loră“.

Ioan Al. Filipescu. D. Polizu. K. I. Filipescu. I. I. Melic
P. Olănescu. K. Iarca. Alesandru Sachelare. Constăntin N.
Brăiloiu. Catinca Brăiloiu. Eliza P. Cerchez. Fișescu Ioan
Vlădoianu. Ecaterina Ogrădeanca A. G. Florescu. Pentru
Anica și Mihalache Foca. I. Aritonoviči.

Sub-semnatulă m'amă învoit sunt acum mai multu de doui ani, cu
330 familii la Jilava de susă la Ialomița, și la Serulești de susă
Ilfovă.

Ioan Al. Filipescu.

Sub-semnatulă primescă pe moșiile mele Bacă și Borbora distri-
ctulă Teleormană, trei sute șizeci familii.

Catargi.

Sub semnatulă primescă pe moșia mea Băneasa districtulă Vlasca
40 familii adecă patru-zeci. Konstandină N. Brăiloiu.

Sub-semnatulă primescă pe moșia mea Orbeasca din Județul
Teleormanu, doué sute patru-zeci familii emigranți din Nordulă-Ger-
maniei

K. I. Filippescu-

Sub-semnatulă primescă pe moșia mea Vădenii și Frățileștii din
districtulă Ialomița, primescă pe moșia mea optu-zeci familii emi-
granți din nordulă-Germaniei

I. I. Melică

Sub-semnatulă primescă pe moșia mea Birlogu din districtulă
Argeșă șai-zeci familii germani din germania nordică, adecă N. 60
potrivitū actului ce amă desăvirșitū cu D. Iosefū Aritonoviči și
compania.

P. Olănescu.

Sub-semnatulă primescă pe moșia mea Germaueasa din districtulă

Brăila plasa Bălții, una sută două-zeci familii N. 120, germani plugari din germania nordică. D. Polizo

Sub-semnatulă primescū pe moșia mea Predestii din districtul Dolju 220 familii colonii Germane. Ioan Vlădoianu.

Sub-semnații priimimū pe a noastră moșia Produlești din districtul Dimbovița, 120 familii. Anica Foca. Manolache Foca.

Sub-semnații priimimū pe moșia Ograda din județul Ialomița opt-zeci familii după actulū ce avemū încheiatū cu D. Iosef Aritonovici și tovrășia. Caminăreasa Ecaterina Ogrădeanca
N. Ogrădeanu. N. Gusi.

Sub-semnatulū am priimitū pe moșia mea Burdușelu din hotărulū Merliga județulū Ialomița, 360 familii germani din Germania nordică, iar nu austriaci, potrivitū actulū ce am desăvirșitū cu Domnu Iosef Aritonovici și compania D-lui. F. Florescu

Sub-semnatulū primescū pe moșia mea Stărnași districtul Te-leormanū optu-zeci familii. Alesandru Sachelarie

Sub-semnatulū primescū pe moșia mea Uzunū din județulū Vlașca, 320 familii germani plugari din Germania nordică. N. Iarca

Sub-semnata potrivitū contractulū ce amū încheiatū, cu D. Aritonovici primescū pe moșia mea Foișoru diu Districtu Dolju 200 familii Germane din Germania nordică N. 200.

(sub-semnată) Eliza Cerchez.

(Altă petitiē)

B) „Îndată după trecerea evului de mijlocū, au începutū po-
poarele și guvernele lorū, pășindū pe calea civilizațiunei, se cunoas-
că, cum că pentru viitorū, exclusiva putere a armelorū nu va mai
putea fi îndestulă pentru siguranța ecsistenței statelorū, și că de
aci înainte, puterea statelorū va fi condiționată mai multū saū mai

„puțin, de puterea morală a popoarelor. 1) Spre a putea efectua acestă adevăr, și prin urmare a ținea echilibrul între ele, vedem pe toate statele silindu-se ași îmuli prin tot felul de mijloace a avea națională, ca singurul, sau cel puțin ca cel mai principală sorginte ală înaintărei morale, principiul guvernătoare al secolilor din urmă.“

„Între mijlocele de înmulțirea averei, observăm comeriul jucând prima rolă, de unde provine că mai cu sémă în secolul din urmă, guvernele mai a tuturor statelor Europene se silesc din toate puterile și cu cele mai mari sacrificii, a încuragia și înflori comeriul, și vedem pe acele state ce au isbutit a se rădica la un grad mai înalt de perfecțiune comercială, de și pôte relativ la întinderea teritoriului, mulțimea populațiunei și puterea brațelor, mai mici sau mai slabe ca altele, jucând o rolă însemnată în concertul statelor Europene de ađi. De esemplu ne pot servi Anglia și Belgia.“

„După starea politică și geografică a diferitelor țeri, și comeriul lor este de natură diferită; așa unele țeri au numai comeriul de industrie, precum este Anglia (afară de coloni), altele Comeriul amestecat (brut și de industrie) precum sunt unele state italiene și iar altele transito, presum este Genua, Insulele Ionice etc. Între țerile cu comeriul de produse brute, se numără și țările noastre, căci la noi nu s'a putut până acum desvolta altfel de comeri. Este însă un adevăr incontestabil, cum că comeriul brut este cel mai eficient pentru statele ce-l pot avea, și mai puțin de cât ori care, supus pericolului decădenței. Inima comeriului nostru sunt cerealele și în cât-va vitele.“

„Convins o dată despre acest adevăr, ne este impusă datoria, ca Guvernul în genere și fie care cetățen în parte, se întreprindă toate mijlocele spre a încuragia și perfecționa agricultura țerilor noastre, ca singura băsă a comeriului nostru național. Pedecile ce se opun pe toate țile progresului nostru agronomic, sunt de o parte: pôte deplorabila stare a țeranului la noi, care l'au

1) Destulă probă de stil pentru a cunoaște că autorul petiției nu este petiționarul, carele e un simplu samsar, de origine dubie, cunoscut însă în Austria, ca un perpetuum mobile, fără altă ocupație de cât cu felurite comisii confidențiale. Stilul petiției prezente, arată originea trans-carpatică a celui ce a conceput-o.

„aruncată în apatie, și inditerența de orî ce înbunătățire a câmpului
 „ce-lu lucrază, și care se mai măresce prin eminenta fertilitate a
 „pământului țerei noastre, în urma căria elu cu o muncă de câteva
 „dile, este scutitū de fōme peste totū anulū ; iar de altă parte, lipsa
 „de brațe și inteligență agromonică. Decî primele mēsuri ce va tre-
 „bui se ia Guvernulū pentru îmbunătățirea agronomiei, vorū fi de-
 „lăturarea acestorū pedeci.

„Ce se atinge de înbunătățirea sōrtei țeranului, acēsta este o
 „chestie aprețiată atātū de Domnitorulū cātū și de Guvernulū de ađi,
 „și care cerēndū unū studiū mai îndelungatū și mai seriosū, rămāne
 „a se deslega în viitorū.

„Ce se atinge de immulțirea brațelorū și inteligența agronomă,
 „aceste suntū avantage ce nu mai suferē nici unū minutū întârziere,
 „ele cerū pe totū momentulū realizarea, care se va putea însă e-
 „fectua numai prin *adoptarea principiului de Colonizare*. Acēstā
 „trebuiță aū simțit-o chiarū vechii reprezentatori ai țerei, adoptāndu-o
 „în regulamentulū Organicū dela 1832, Art. 108. pagina 55. prin
 „care se face acestorū Colonisti concesiunea conformū timpului de
 „atunci, cāndū necesitatea de colonisti nu era așa de multă avan-
 „tagiōsă ; prin acēstū articolū ii scuteste pentru trei ani de tōte
 „greutățile, și după acēsta alți șēpte ani îi obligă să plătescă darea
 „numai de jumătate, și numai după trecere de 10 ani îi supune la
 „tōte greutățile ca și pe ceilalți birnici pāmînteni.1)

„Cu cātū mai multū trebuie se simțimū noi astā trebuiță, noi
 „cārora ne place se ne numimū ómenii *progresului și ai luminei*. (?)

„Alte stāte ce aū lipsă de colonisti, instituiază birouri de comi-
 „siune anume, acārorū întreținere costă sume fōrte însemnate și
 „mari sacrificiuri spre a putea inlesni colonizarea.

„La noi însă tōte se pōte îndeplini astāđi fără nici o cheltuială.
 „Guvernulū arū fi se proteje întreprinderea sub-insemnatului, care
 „după multe cheltueli și sacrificiuri abia am găsitū isvōrele ca se
 „realizezu acēstā întreprindere, pe care comunicāndu-o onor. Con-

1) Orî ce lege trebuie înțeleasă după starea lucrurilor în care s'a făcutū. Prin
 acēl articol din regulamentulū credemū că s'a gînditū, precumū se vede în mai
 multe epoce ale istoriei noastre a se favora înturnarea în țeară a satelor romāne,
 fugite din cauza pustiirilor resbelului — dar n'a pututū nimeni gîndi la colonii
 germane, de care pe atunci nici nu se pomenia.

„siliu administrativu, cu multu mai tare petrunsu de eficacitatea
„astorü principii de cätü sä se silöscä a-ipune piedecü.

„In fine este invederatü cunoscutü, cum că in Anglia și Germania
„de Nordü, precum Hanovra, Wirttemberg, Turingen, etc. se lu-
„crezä pämenturile mai bine decätü in ori și care altü statü euro-
„péenü, și că locuitorii din acele țeri, multü mai nainte de cele alte
„popöre in cunoscințele agronomice, colonisändu-se in intinsulü
„nostru pämentü, arü promite celü mai favorabilü resultatü; și ma-
„riera acestorü Colonisti de a lucra pämentulü, servindü țeranilorü
„nostrü de modelü, acestia s'arü indemna ași inbunätäți și ei agri-
„cultura, și astfelü amü vedea din ce in ce patria nösträ rädicän-
„du-se la acea inflorire la care este m nitä și de care este capa-
„bilä, și peste puținü timpü amü vedea Dunärea acoperitä cu co-
„räbii incärcate cu produse d'ale nöstre, ce ducänduse in cele mai
„depärtate țeri spre a curma fömea popörelorü lipsite de nutrimentü,
„țera nösträ devenindü marea in care aurü curge capitalele, arü
„ajunge a fi in scurtü timpü unü alü 2-lea Eldorado.

„Subscrisulü pätrunsü de adevärulü celorü espuse, și sigurü
„despre folosulü ce arü aduce *patriei sale* colonisarea de plugari
„streini, și ia libertatea a ruga pe Onor. Cons. Administr. ca
„säi inlesnescä concessiunea de a aduce in Principatulü țerei ro-
„manesci, unü oare care numөрü de colonisti, cari sä se azeze dupä
„invoelile ce vorü avea cu diferiții proprietari de moșii. Ear con-
„dițiunile cu cari se va concesiona colonisarea se fie urmäoarele :
1. Colonisti vorü trebui aduși din Anglia sau Germania de
„Nordü, sub nici unü pretestü insä din Austria sau alte state in-
„vecinate.

2. Acesti Colonisti inainte de a călca pe pämentulü țerei romä-
„nesci, se vorü lepäda de protecțiunea lorü străinä, in urma căria
„inträndü in țearä, vorü fi primiți in numărulü celor-l-alti cetäteni
„romani.

3. Colonisti vorü avea liberulü esercitiü alü confesiunei lorü.

4. Vorü fi scutiți pentru 10 ani dela intrarea lorü in țearä, de
„contribuție, de recrutație și alte greutăți.

5. Vorü fi liberi a esersa totü d'odată totü felulü de meserii pri-
„vitoare la Agronomie.

6. Vorü putea trece la veuirea lorü fără vamä toate hainele, vi-
„tele și obiectele de agriculturä ce vorü aduce cu sine.

Convinsü cumcă Onor. Cons. Administrativü va apreția umilita

mea cerere cu bună-voință și căldura ce merită, speru că nu va întârzi a înlesni toate mijloacele spre a se concesiona.

Alu Onor. etc.

I Aritonovicî.

Iată și părerea secțiunii Camerei, însărcinată cu cercetarea cererii lui Aritonovicî, pre carea, pentru justa apreciație ce conține o reproducem în întregul ei, subliniindu cele mai momentose pasuri.

„Secțiunea judecătorească studiindu cererea făcută de unii din Domnii On. Deputați, pentru a se acorda străinilor dreptul de a cumpăra nemișcătoare în țeară; a luat în considerațiune,

1. după Art. 469 din reg. org. § alu 3 și alu 5, acei *streini numai*, cari voru fi admiși la stagiulu de 10 anî, sau cari voru fi dobînditu mica naturalisațiune, potu cumpăra acareturi și a se folosi de drepturile comercianților pămîntenî.

2. Că această favoare specială, este acordată celor d'antiu pe temeiu că, acestia de și nu sunt încă pămîntenî, dar legea trebuia se le dea mijloace de a angaja capitalurile loru într'unu modu definitivu prin cumpăratoarea de ecareturi, spre mai multă legătură cu țeara, și către acestea, că condițiunea stagiulu cuprinde în sine firesce permisiunea achizițiunei de case sau magasi, spre statornicirea locuinței sau a exercițiulu comerciu, ori a industriei; iar celor de alu doilea, pe temeiu că fiindu admiși prin înscrierea loru între patentarii pămîntenî, urma neapăratu se li se acorde posibilitatea de a întemeia ale loru fabrici și manufacturi, astfel cum se prevede în reg. org. la capulu V pag. 175 art. 158.

Prin urmare, *legea fiindu destalu de esplicată în această privință*, părerea secțiunii este: că D. Ministrulu justiției nu poate avea trebuința să ceară nici o interpretație dela adunarea obștească, ci urmează a da deslegările convenite ca să se permită străinilor ce se voru afla în vre una din categoriile de mai susu, de a cumpăra veri ce acareturi prin orașe și țirguri adică case, magasi, fabrici și alte namestii, *îndestulu numai să se lepede de protecțiunea consulatelor loru.*

Iar câtu pentru estensiunea ce sunt dispuși unii din D. D. Deputați a da acestui dreptu, voidu a se aplica și la cumpăraturile de moșii:

Secțiunea, afară de D. I. Al. Filipescu președintele ei, care este de opiniune diferită:)

Considerându că singurele texte de lege prin care se acordă streinilor dreptul de a poseda imobile în țeară, fiindu art. 379 și 158 suscitați; prin celu dintiū *nu li se permite de cătū a cumpăra acareturi*, cuvântu turcescū care în accepțiunea sa obicinută și admisă în limba noastră, nimeni nu poate tăgădui că *nu înseamnă altă decâtū veri ce clădire, cum oteluri, case de locuitū magazii, uzine. fabrici, și alte, care pe limba vulgară se numescū namestii, iar nici-decum pământuri de moșii*; iar prin celu de alū doilea testū se dice curatū, că stăpînirea va ocroti aședarea fabricilor și a manufactorilor, trăgētū din streinătate prin făgăduință folositoare pre mesterii și lucrătorii ce vorū voi să se așeze aici în țeară ș. c. l.

Considerându că art. 108 din reg. org. capū alū III-lea, ce s'a invocatū în sinulū adunării în ședința trecutā, nu este privitorū de cătū la înscrierea în catagrafia birnicilor plugari, a streinilor ce vorū voi să se așede în pământulū Valahiei și prin urmare, *nu numai nu dovedesce nimicū*, pentru că este sciutū că clăcașii nu suntū altā de cătū numai niște chiriași iar nu proprietari, *dar încă dovedesce în contra celor ce'lū invocū*, pentru că chiarū prin trînsulū se cere pentru asemenea străini unū stagiū de 10 ani spre a putea fi înscriși în obșteasca catagrafiā, întocmai ca și ceia-lalți birnici, astfelū incitū acestū art. nu este altū de citū modulū acordatū de lege pentru naturalizarea sătenilorū birnici ce vorū veni din străinătate

Considerindū din contra, că basa art. 379 alū 5 lea, trebuie se o găsimo în art. 91 pag. 42 capulū III lea, unde se dice: că străinii nu potū în principii face comerciu în Principatū decât cu ardicata, dară *prin excepție și ca o favoare spre atragerea streinilorū, li se permite de a se neguțatori cu amănuntul, și a se asemăna pentru a lorū industriā cu neguțatorii și măestrii pămîntenii, dacă adresându-se către stăpînire, se vorū înscri în catastișele patentariilorū și se vorū supune la toate obligatiunile către stăpînire, și prin urmare, tocmai pentru acestū sfirșitū li se permite a avea acareturi, fiindū că nu sunt asemănați cu pămîntenii de citū în privința comerțului și a industriei, iar nu în privința tuturilor drep-turilorū:*

Considerindū că cugetulū leguitorului se desvoltă și mai multū în leguirea din anulū 1836 (pag. 568 prin care sa întinsū dreptulū de cumpărătoare și străinilorū din Brăila, care mai tîrziū s'a întinsū

și celor din Giurgiu), pentru că în această legiuire se întrebuițază cuventul de namestii și se esplică ȳicȳnduse: cȳ streinii din Brȳ-ila aũ dreptul de a cumpȳra în acestũ orașũ case și magazii, de se vorũ supune obligaȳiunilorũ acolo cuprinse;

Considerȳndũ în fine, cȳ drepturile noastre politice suntũ și astȳđi intemeiate pe proprietate, și cȳ, în poziȳiunea în care ne aflȳmũ noi, de amũ permite streinilor de a cumpȳra moșii în țeara nȳstre, nu numai amũ urma în contra literei și spiritului legilorũ nȳstre, dar încă amũ deschide drumũ streinilor ca sȳ ne stȳpȳneasȳ în-tr'unũ modũ indirectũ toate pȳmȳnturile.

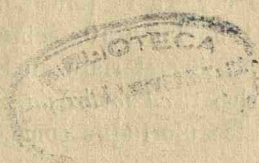
Pentru aceste cuvinte, secȳiunea este de pȳrere: cȳ nu se poate recunȳște streinilor nenaturalisaȳi, dreptul de a cumpȳra moșii în țeara Romȳneasȳ; iar dacȳ dupȳ desbaterile ce se vorũ urma în Camerȳ, acȳsta chestinne va mai infȳȳișa indoeli, atunci se cuvine guvernului, conformũ art. 330 din reg. org. a face unũ proiectũ de lege interpretativũ, care, pe temelul art. 35 din coventiune, va trece mai intȳiũ prin Comisia Centralȳ, fiindũ legea de interesũ comunũ."

Infȳȳișȳndu-se în discuȳia Camerei indoelile pe cari le prevedea secȳiunea judecȳtoreascȳ, în urma votului din 14 Iuniu, majoritatea fiindũ pentru colonisare, a hotȳritũ a innȳduși agitarea chestiunei, adoptȳndũ urmȳtoarea pȳrere a secȳiunei III-a:

„Domnilorũ Deputaȳi,!

Luȳndũ în consideraȳie petiȳiunea care s'a comunicatũ conformũ cu decidera Onor: Camere, Secȳiunea a III-a prin adresa Biuroului No. 272, dupȳ o maturȳ chibzuire, avȳndũ în vedere Art. 108 din regulamentũ, care stipuleazȳ principiile legiuitȳre în casũ de colonisaȳie; (?) insȳ fiindũ cȳ acea legiuire s'aũ fȳcutũ de multũ timpũ, urmeazȳ ca se fiȳ reformatȳ pentru a putea coresponde la adevȳratele trebuiȳi actuale ale țerei, secȳiunea în unanimitatea membrilor, are onoare a vȳ invita Domnilorũ Deputaȳi prin orgaaulũ sub-insemnatului, ca raportorũ, ca sȳ bine-voiȳi a adopta opiniunea Secȳiunei de a se trimite petiȳiunea D-lui Artonovici ca o chestiȳ urgentȳ la Ministeru, invitȳndu-lũ ca se prezenteze o legiuire ȳsupa colonisaȳiei.

(Semnatũ) I. I. Melik"

Această părere adoptată, cauza colonisației a trecut la Ministeru prin următoarea adresă:

Domnule Ministru

Adunarea în ședința ținută la 28 ale curentei, luându în privire raportul Secțiunii a III-a relativu la petiția dată de Domnul I: Aritonovici, prin care a cerut concediunea de emigrare a coloniștilor străini în țeata noastră, au votat și au primit cu majoritate conclusiunea citatului raportu care se aneșază în copii.

Sub-semnatul, conformu hotărârii Adunării, are onoare a înainta Domniei Văstre cu aceasta totu odată și petiția numitului, ca urgentă, și vă invită se bine-voiți a presenta Adunării o legiuire asupra colonisației.»

Pentru Președinte. Dimitrie Ghica.

Secretari } Plagiano
 } G: Cantacuzin
 } Ste: Florescu.

Credeam că după aceasta amănare a cauzei, la unu proiectu de lege, înainte de desbaterea acestei legi de către Comisia centrală, de Camere, și înainte de sancționarea Principelui, nu se va face nimic pentru a essecuta scopul colonisatorilor. Martori în fața locului la desbarcarea acestor străini, mi-au spus, și acum nu numai prin țeră, dar prin toate jurnalele germane s'a anunțat lumii, că în adevărul fapta este consumată! *Colonistii germani s'au aședat, și ce e mai multu s'au aședat ca proprietari pe pământul romanu.*

Pe cându mă informam despre autenticitatea scirei, unu cunoscutu me surprinde cu copia următoarei petițiuni:

„Onor. Consiliu Adminjstrativu.

Sub-semnatul întieul autreprenor de a aduce colonisti germani din Germania nordică în țera Românească, pe temeiul actelor încheiate la 1858 Iunie 10, sub-semnate de D. I. A. Filipescu, legalisate de Onor. Secretariatul alu Statului, precum pe temeiul contractelor încheiate *cu tovărășia mea*, la Viena 24. Septembrie 1859 și legalisate de autoritățile competente, și alta cu data Bucuresci

1860 Martie 17/29, amă suppusă petiția la Onor. Cameră legislativă, cu cerere de oareși care concesiie în favorul coloniștilor cu care amă și contractată ai aduce în țeară. Așa dar Sub semnatul cu o noare facu cunoscută Onor. Consiliu Administrativu, că o parte din acele familii Germane, conformându-se articulelor din regulamentul 108 și 379, Simbătă la 6 ale acestia, sosescă la portul Oltența, mai înteu să se așede pe moșia Jilava Districtulu Ialomița și la moșia Sărulescii Districtul Ilfov, amendoă proprietățile Domnului Logofătă I. A. Filipescu, și în urmă la mai multe proprietăți particulare, și care s'a și lăpădată de protecția guvernelor locului de unde vinu.

Așa dar Sub-semnatul declară în numele colonilor ce voru intra în țeară, că îndată ce voru sosi vomu da hărta către stăpînirea noastră, ca să fiă priimiți și ocrotiți de legile pământului, ca unii ce dorescu a-și dobindi pământenia potrivit legilor. 1860, Augustu 4.

plecată slugă

I. Aritonovic

Această faptă evidentă de ilegală—ăședarea coloniștilor, a fost prea de totă pripită.—Dar autorii ei nu sū putut-o amăoa, pentru că atât samsariulu câtă și proprietarul vinđătoru, și-aū primită arvona—dacă nu și prețulu!

Ei bine! dacă cineva a cutezată a ne implăata în țeară populațiune de proprietari, în contra dispozițiilor legii în vigoare, cine este ce cutează a rēdica o vōce pentru repararea legii și a vătēmătei societăți?

Ne-a legatū datoria tăcerii!

Fiind-că dar nu scimū cale ce se întēmplă între noi, se le auđimū de la streini. Iată ce đice unū jurnalū germanū:—Leipziger Illustru Zeitung No. 895 din 25 Aug. pag. 123.

„Marele boieru yalacū Alecsandru Filipescu, și-a propusū a întemeia pe întinsele sale possessiuni, o colonie germană, și a publicatū respectivul sēu planū prin agentul sēu Ludovicū Petcu carele se află la Rudolstadt. Se va da coloniștilorū 11.200 pogōne de pământă roditorū, în părțicele de câte 20 pogōne, pogonulū pe prețū de 25 taleri (350 lei), precum și o pădure mare și veche de o întindere de 4000—6000 pogōne; pădurea se va da prin vinđare sū

prin arendă pe viață. Acești colonisti se voru imbarca de la stațiunea Lixtenfels, dinpreună cu câte 5 cãntare bagagiũ; transportul liberũ pãnã la fața locului, pentru toți cumpãrãtorii. Piatrã de clãdire, varũ, și nisipũ, li se va da fãrã platã (gratis); pentru adãpostirea lorũ va îngriji boerulũ, și mijlõcele de nutrimentũ pe cele d'înteĩ 14 zile, li se va da pe jumãtate prețulu țirgului. Cu tõte cã — continuã jurnalulũ germanũ — aceste condiții suntũ atãtũ de atrãgõtõre, *deocãmdatã* puțini se vorũ folosi de ele, fiind-cã este pericolũ, cã țerile Dunãrei în scurtũ timpũ vorũ fi scena resbelului, și colonistiĩ nu numai mijlõcele ce le ducũ cu sine, darũ și viața potũ se o pearđã: —

Acãsta temere a jurnalului germanũ, este una din finețele politiceĩ coloniale. Astfelũ spãriaũ Portugalii pe corãbierii altorũ popõrẽ, cu pericolele ce aũ a supõrta în calea ocãnului cãtrẽ ecuatorũ. Acãsta manevrã s'a repetatũ și în jurnalulũ germanũ din Bucuresci, care representasã țera ca unũ *cuibũ de selbatici, fãrã nici o garanție de justiție și de ordine*, și unde „*nenorociũ seĩ compatrioți*“ vorũ fi espuși la martiriulũ celũ mai infricoșatũ.1) Ar fi admirabilã acãsta uniformitate în manevrã, daca nu i-amũ cunõscesc isvorulũ. —

Se constatã dar, cã colonisarea pãmẽntului romãnũ cu germani, astãđi nu este numai o idee în capetele pangermaniștilorũ, ci cã ea a reușitũ a se fãptui.

Avemũ dar colonii proprietari germani pe pãmẽntũ romãnũ!2)

Și ne rãmãne a cerceta natura lorũ și urmãrile saũ viitoriulũ nostru cu acești strãini.

1) Veđi rãspunsulũ jurnalului „Romãnulũ“ No. 244 și 245 din 31 Aug. și 3 sept. a. e. (1860)

2) Din fericire colonisarea prin sate s'a opritũ atuncĩ de cãtre guvernũ.

III.

Amers

În anul trecut, s'a înpuținată emigrația germană către America. În Brema s'a înbarcată cu 2000 mai puțin ca în anul 1858. În Hamburg și mai mult a scădută numărul emigraților, adecă cu 4438 mai puțin. În Antverpă s'a înbarcată pentru America în anul 1857, 13,333 persóne; în anul 1858 numai 1320.

Pentru ce acésta înpuținare? Nu este numără a jurnalelor germane mai mari, în care se nu se descrie cu coloră înspēmētătoare, starea în care se află cei emigrați în America; iar cele patru jurnale anume destinate pentru cauza colonisărei, facă o propagandă neîncetată pentru a deturna cursul emigrației de preste Océnu, unde 'și perdă naționalitatea, și a-i sfătui de a se îndrepta către părțile Europei mai puțin locuite și mai inferioare în cultură, unde fiindă aprópe de muma patriă (germana) voră putea conserva naționalitatea și la timp favorabilă a reintra cu teritoriu cu tot în sínul mumei patrii. Iată dară, că cifrele de mai sus, numărul înpuținată al emigrației preste marea Atlantică, ne arată rezultatul bine cugatelor planuri ale mulțimei de asociații pentru colonisare, ce suntă conduse de politica unor cabinete cari aș planuri în viitoriul orientului. Dintre aceste asociații său comitete, unele aș chiară și *casse de păstrare*, pentru ca cei ce preste cât-va timp voră vrea se scobófe Dunărea, se-și póta aduna ună capitală, spre a-și cumpăra pământ în orient. Începutul colonisărei, numărul colonistilor întrat în țeră, este în adevăr de ocamdată mică, pentru că ea este numai încercarea; însă cine nu vede numărul celor ce se pregătesc spre a le urma? — Și cine va putea înpedica pe X. de a face ceia ce a făcută A? —

Amă făcută deosebire în cele mai susă țise, între emigrați și colo-

niști, și este bine ca cetitoriul să se țină seama de această deosebire.

Emigrații sunt cei ce dau dosul patriei lor natale, nu numai pentru a nu se mai întorce la ea, dar și a rumpere și toate legăturile sociale și politice cu țera din care au eștit; și a se identifica, a se contopi cu desăvârșire în naționalitatea, în elementul noii patrii. De la acestia, patria natală nu mai poate aștepta nici un sprijin. Chiar pentru aceea le importă așa mult germanilor, a nu lăsa pe conaționali lor să se meargă preste Ocean, unde-i perdă pentru tot-deuna.

Colonistii sunt locuitorii așezați în locuri mai mult sau mai puțin depărtate de țera lor originară, puși sub apărarea nemijlocită, sau și numai sub privegherea națiunii sau a țerei de unde au venit, conservându, dacă nu chiar pe față, legăturile politice, cel puțin legăturile sociale și culturale cu mama patrie, spre a urmări un scop comun.

Dacă nu ne-ar spune mintea sănătoasă, că germanii așezați la noi în țară, nu sunt și nici pot fi emigrați, ci *curatul colonistii*, avură bunătată proprietarii sub-scriși în petiția sub a), samsariul D lor sub-scriș în petiția sub b) și chiar jurnalul german suscitată, a ni-o spune cu o naivitate demă de o cauză mai bună: că noi avem a face cu o *colonizare germană*.

Prin aședarea lor în țară, scopul este: *în timpul de pace a ne cuceri comerțul și averea*, în timpul de resbel a avea un simbul de reacțiune în țară, o pepinieră de opoziție la aspirațiunile națiunii, o vatră pururea primitoare de inspirații germane, și un **pretext totdeauna deschis de intervenire nemțescă**. — Scopul dar e comercial, și eminent politic.

S'a tractat mult timp între societățile pentru colonizare, și între un guvern orecare, ba și prin o mulțime de cărți, sistemul colonizării ce este a se întreprinde în aceste părți.

Sistemele colonizării atință de la modul cum se colonizează, și a afla modul cel mai bun, este chestiunea cea mai grea în această afacere. De la nimerirea celui mai bun mod, atință reșirrea la scopul cel din urmă al întreprinderii.

Doi scopuri poate avea un popor când colonizează, și anume: sau a deșerta mulțimea săracilor ce nu se pot nutri în țera lor de nascere, fără să mai aștepte dela acești fii ai săi de a mai întreține vre-o legătură cu patria mama de care s'au despărțit; această nu e colonizare, ci este o emigrație; — sau pentru ca, întemind în țeri depărtate, comune din omeni de ai lor, se țină

o legătură de interese cu dănsii, ca cu timpul să cucerescă pământul colonizat, sau se țină relații comerciale cu ei, și prin această se-și facă unu târgu pentru consumația produselor patriei mume, și cu timpul să-i lege de interesele ei. Finalul scopu politicu alu adevăratei colonisării este a înmulți puterea sa pământul preste care dispune poporul colonizatoru.

Colonistii germani ai D-lui A. Filipescu, nu au venit ca colonistii militari, cari îndată se ocupe țera cu sabia, sau ca funcționarii publici, cari se o exploateze dintr'una politicesce, precum au făcutu soldatii lui Alexandru Macedonenu, precum făcură Normanii în Anglia, Franța și o parte a Italiei în secol. 11-lea, precum au făcutu Cruciații în Palestina, în secol. 12-lea, precum făcu astăzi Englesii în Irlanda; acesta ar fi o învazié care astăzi nu e posibilă.

Nici nu au venit numai pentru a face o stațiune de comerț, unde să se pôtă adăposti călătorii lor în trecere spre alte părți, căci asemenea coloniile se așază acolo unde sunt popore barbare, prin care comerciantul nu pôte trece către direcția sa, din cauza neospitalității locuitorilor. — Grație naivității Românelor, noi am fostu prea ospitalieri către toți streinii; noi nu am avut până acum nici baremu o sistemă vamală de a protege industria națională, ceea ce au avut toate staturile; *la noi comerțul liberu este în deplină vigoare, în sensul celu mai absolutu și mai anti-naționalu.* Caracteristica acestor coloniile, pe cari francesii le numesc „relais” sau stațiuni, este pacinică, și colonistii după ce se înavuțesc, se reîntorc în patria lor mună. Colonistii noștri însă nu mai au de cugetu a se mai întorce în patrie. Trebuința de a face o stație pentru comercianții germani, nu pôte fi scopul lor principalu. Și chiar cându scopul lor ar fi atâtu de pacinicu, se ne aducem aminte, că Portugalii prin asemenea coloniile pacinice au cucerit țera din pregurul capulu de Bună-speranță în Africa. Cucerirea Indiilor de către Englesi și Niederlandesi totu prin asemenea coloniile a începutu; și au reeșit, cu tôte că ea a fostu întrăprinsă numai de către o companie particulară și în o depărtare mare de patria cuceritorilor, de cari îi despărția unu Océnu de mil de miluri iar nu în vecinătatea unui stat, care se servește și a urzit acestu planu ca la noi.

Nu au venit dar acești colonistii, numai ca se servescă dreptu stațiune de comerț între Germania și Levant; ci pentru ca să se așeze ca coloniile agricole și ca proprietarii în țera Românilor.

Rolul lorü aici este prin urmare, ca a Grecilorü antici în Sicilia, ca a Englesilorü în America de Nordü și în Olanda nouă. Ca acestia speră ei a prefăce naționalitatea indigenă, **căstigându superioritatea economică, după care urmază superioritatea socială și politică.**

Colonistii vorü se se naționalizeze—ni se ȃice, adecă *se se împământenească*. Este această hotărîre a lorü o jertfă ce facü patriei române? Nici de cumü.—Coloniile agricole nu potü se nu se împământenească, și se rëmănă de mostenire aici; nu numai pentru că scopulü lorü principalü este a ocupa pământü românescü, dar și pentru că fără a se împământeni, nu se potü bucura de binefacerile pământului, de óre-ce de fructele muncii pentru îmbunătățirea lui, numai fiii și urmașii lorü se potü bucura deplinü. Numai acestia vorü putea ajunge la scopulü lorü economicü și politicü, ce s'a urzitü prin venirea lorü aici.—Din acesti urmași ai coloniilorü, ce se vorü recruta mereü și fără veste, *va cresce cu încetulu o națiune deosibită la noi*, cu atâtü mai lesne, cu câtü națiunea noastră nu are desvoltarea și superioritatea înțelecuală ca să-i poată absoarbe, și nici putere nu are cu care se le poată resista, fiindü ei spriginiți de puterea protectoare a germanismului ce ne este la spate. Aceasta este garanția morală a prosperității lorü la noi, iar garanția fizică că se vorü putea susține în aceste condiții favorabile este, că clima noastră este mai sănătoasă și totuși nu diferă multü de a lorü; pământulü nostru este mai roditorü de câtü alü lorü, populațiunea țerei noastre este foarte rară,¹⁾ și a lorü foarte deasă, și recunoscându

¹⁾ Sub unü sistemü naționalü de economie politică, numai în cursü de 25 ani și cu avantajele unei țeri atâtü de roditoare și de bine înzestrată, populațiunea romană s'ar spori la îndoitü,—numai dacä fondarea unui *statü romanü* (ear nu *internaționalü*), ar fi în inima și în ghindulü oamenilor nostrii politici, *statul majorü alü națiunei*. Dacä adică acestia ar înțelege adevêrul: că *națiunile ca și indiviđii au fie-care economia și interesele lor propriü, deosebite de ale altorü națiunii*; că frăția popoarelorü este în sensulü de a fi: *poporü lengă poporü, ear nu poporü peste poporü*; și că astü felü trebui să facemü și noi politica intereselor române, ear nu a intereselor străine.

Acumü înse, în locü de a spori, populațiunea romană mai eu samă în Moldova, scade într'unü chipü înspëimântătorü; și în aceeași proporție cea streină cresce,—resultatü alü sistemii noastre de statü *opusü națiunei*. — (A vede Registrele actelor de născuți și morti din tãrguri și tãrgușoare.

Prusia la 1816 avea numai $10\frac{1}{3}$ milioane locuitori. Prin unü regimü de economie politică națională *Germană*, populațiunea a crescutü până 'n 1840, la 17 milioane

odată principul de colonizare cu germani, cei d'inteî colonisti vorü largi locul pentru alții cari le vorü urma; căci acea putere care i-a adusü pe cei d'inteî, are interesü de a mai aduce, spre a reinnoi odreslele,—sciindü bine că, de vreme ce nici o industrie în proporție cu capitalulü întrebuințatü, nu ocupă atâtea brațe ca agricultura, pentru ca să prospereze coloniile agricole, trebni se fie în numărü mare; mai cu seamă cândü este învederatä tendința ca ele se nu-și pearđă limba, obiceiurile și religiunea lorü originară, pe temeiulü cărora se vorü face operațiile politice ulterioare.

Din toate speciile de colonii mai susü enumerate, adecä coloniile militare, comerciale, și agricole, **coloniile agricole sunt mai periculoase pentru naționalitatea noastră, fiindü că cele militare ținü numai de sabie, carea nu are rădăcină în pământü.**

Asemenea, colonistii comerciali sunt numai în afaceri trecătoare, și multü dacä cu o magaziä sunt legați de pământulü în care s'au postatü. Colonistii agricolii însö prindü rădăcinii în pământü, de unde nu-i mai poți smulge; și precum este adevăratü că inteligența dä însușiri pământului, iar nu pământulü preface pe omulü înțelegătorü, așa este de necontestabilü, că oamenii naționalisează pământulü, iar nu pământulü naționalisează pe oameni, saü pe o mulțime de poporü.

Dacä de la acestü adevărü este pe ici colea câte o escepțiune, adică dacä vedemü că germanulü se contopesce în naționalitatea statelorü unite, slovaculü din Ungaria vrea să treacă de Maghiarü, și alte asemenea escepții rare ce vedemü pe ici-colea; *causa este că Americanul este superiorü Germanului, Maghiarulü este superiorü Slovacului.* Cu toate acestea Germanulü, lungü timpü germanü rămäne și în America, Slovacul slovacu va rămäne în Ungaria, afarä de escepții a unorü individe ce se desnaționalisază din interese personale;—și vinü momente de încercare, în cari acele

(fără a socoti numărul emigratü). Și această sporire a fost rezultatul propriei înmulțiri, și dezvoltări a elementului naționalü, ear nu prin invasiunea streinilor; cari în Germania n'au locü. Insă principiulü politicü alü oamenilor de stat germani este că: „Scopul statuluiü germanü, este o societate germană. Misiunea „statuluiü este de a fi patrie ear nu otelü. Omulü de statü este unü părinte de familie care trebni a se preocupa numai de națiunea lui, lăsändü ceriului grija în genere a umanității.“ Totü secretul culturei și al dezvoltării la care amü vëdüt că au ajunsü Germanii, stă numai în politica lor eminentü națională. N. E.

naționalități și reclamă individualitatea lor și drepturile ce de aci purcedu, și nu cedează celei-l-alte națiuni a i-le necunoasce decâtu numai învinse de sabiă și focu. Astfelu veðurămă resbellulū între Belgiani și Niederlandesi, astfelu în 1848 acei Slavoni cari erau pân'aci atâtu de mîndri de numele de Maghiarū la sunetulū cuvîntului de naționalitate se rēdicarā în contra Maghiarilorū.

—Dacă dar vedemū naționalități diverse în unele Staturl conlocuind în pace, cauza este, saū că trāescū în condiții politice egale, saū că *resboiulū între ele este latentū*, care va izbucni odatā.

Întrebū acum, vorū se deie Romāniū drepturi politice (naționale) egale colonistilorū? Nu credū se voiascā; căci **atunci pentru ce se fi refusatū încorporārea cu alte imperii? Căci tot-acolo ne-ariduce și aceasta marinimiē.**—Nu vorū se le deie? atunci *implēntāndū aceste colonii în pământulū romānū, implēntāmū unū rāsboiu latentū în contra naționalității noastre*, carele într-o și oare-care, și-la unū semnū vecinū, va izbucni, și de sigurū că nu spre folosulū și isbînda națiunei noastre, care e mai departe de ceș ce ar ajuta-o poate, de cumū sunt inimizii nostrii, de cei ce îi vorū *ajuta de sigurū*.

De cāndū e lumea, pământulū a fostū a celui mai istețū și mai cu minte. O mână de Spanioli de 450 oameni aū supusū imperiulū lui Montezuma, pe care l'a prinsū în capitala sa din mijloculū a 2 milioane de combatanți indigeni. — Indiile orientale cu cele 200 milioane locuitori, aū fostū subjugate de Portugali, Francesi, Niederlandesi, Englesi, nu de națiunea întregā, ci de o mână de oameni plătiți de companii negușitoresci. — Cāte essemple nu are istoria de aceste!

Cumū nu avemū scōle, prin urmare nici putemū ave înteligență; *cumū nu avemū o clasā de mizlocū*, nu dicū puternicā dar mai nici începutul ei, căci puținulū ce avemū este fōrte poligloti; cumū nu avemū unū poporū numerosū care se aibā interessū a apēra acēstā țērā, din causā că aici elū e numai aceia ce este hamalulū, condițiune care o aflā în țēra vecinā (Turcia) și mai bună; cumū ne este frică că ađi mîne, cāndū unū guvernū inspiratū de ideia independinței, va face apelū la concursulū brațelorū lui, acēstū poporū în acēlū momentū va respunde ceia ce aū respunsū plebeii cāndū aū emigratū din Roma; cumū nu avemū o aristocrație de nascere, de cātū parodia ei; cumū, în lipsā d'o aristocrație de înteligență, ne lipsescū și patrioții mari, căci *numai o înteligență mare nasce patriotismū mare*; și cumū proprietarii nostrii cei mari, în

mare parte venetici cumu suntu, încă nu au făcutu stagiulă generațiilororū trebuincioase pentru a se preface naturelulū originelū lorū în sinceritatea română; cumu din ómenii nostrii astă-đi figuranți, pușini suntu carii se simță și în vine acea putere a cuvântului „romănu“ care pronunțatū cu atăta emfasă din gură, i-a făcutū a părea stilpilū țerei; cumu starea morală a societăței noastre este totalū cangrenată; nu vre-o 150.000 de străini încetățeniți în țeră dar a cincea parte este destulă ca să ne intrige, se ne atomiseze, se ne încurce; nu numai prin unitatea tendinței și inteligența lorū, ci mai cu sémă prin răzemulū, spriginulū și instrucția ce o primescū de la o țeră vecină, de unde le vine inspirația și la casū de trebuință și apărarea forței. Nos numero sumus fruges consumere nati. (Noi numeroși suntemū născuți a consuma fruptele).

Priviți pe Germanii ce se află astăđi în țeră numai de vre-o câți-va ani. Ei facū classa de mizlocū și, de este o classă în care putemū dice că bună-starea este a casă — suntu ei. Capitalulū celū mai productivū este înțeligența și educația industrială. Acestū capitalū este neinstruibilū și ei il au. — Mergeți vr-o dată la biserica luterană, și veți vedea că este unū poporū unulū ca altulū; nu vedeți cavaleri înțoțonați, decorați pentru bravuri în câmpulū de la șosea, dar nu vedeți nici o mestecătură de costume bulgare, sirbe, turcesci, grecesci și unū cirdū de desculți, srențoși și de cerșetori, cumū vedeți publiculū din bisericile noastre, publiculū din care se compune „Nația noastră“; ci vedeți o mulțime de oameni de unū sânge, de o condițiune, par că suntu frați de o mamă și crescūți în aceeași îngirire. Mai măriți această populațiune streină, pe cândū țeranulū nostru va rămăne în condiția în care se află, pe când celelalte clase economice ale Romănilorū vorū fi, în starea presentă, și nu trebuie mai multă adâncime de câtū bunulū simțū românescū pentru a înțelege, că acea populațiune străină înflorece din scăderea proprietarilorū români ce suntu consumenți neproductivi, și pe carii creditorii îi despropriază, pe cândū celelalte clase române sunt staționare; și prin urmare, i aiatându numi acești înțeligenți streini, ei vorū submina starea noastră economică și cu ea vorū supune avere și persóne la puterea de la care ei își tragū puterea acțiunei lorū.

Fașă cu o asemenea superioritate a lorū preste miserabilitatea stărei noastre, cumū îi va trage inima a se lepăda de puternicii și înțelepții lorū patroni, a-și lepăda o limbă devenită mai universală prin puterea culturēi ei, a-și schimba religiunea protestantă, în

care păscuți de păstori culți, în templele lor sunt învățați de trebuințele principiilor morale, pe cari nu numai că le esplică și le aplică la împrejurările în cari se află, dar de unde li se dă și o impulsie și li se face o propagandă națională? Cum să-și abandoneze ei atâtea avantaje ca să și le schimbe cu starea noastră, cari putere nu avem. — Inteligența și mai puțină; *limba noastră desprețuită chiar de ai nostri*, din care nu se pot adăpa nici pentru trebuințele cele mai comune și trebuie se alerge la o altă limbă dacă vor o înobilare intelectuală; religiunea noastră din carea nu a mai rămas de cât o adunare la un ceremonial decăzut și devenit fără gust și fără valoare întrinsecă, essecutată de o ceată de oameni ca parasiții de călugări, sau lamentabili de preoți, alii cărora zel se resumă în miriuit, în recitarea unor forme neînțelese, în mătăuzirea cu apă și în întinderea mânei după gologanul milei. Cum se pôte dar presupune ca aceste avantaje ce ei au asupra noastră, să le schimbe cu niste calități ale vieții noastre naționale, cari ne fac detestabili în ochii lor?

Și dacă această contopire nu se va face, dacă ei vor rămânea totu ce sunt, și noi nu-î vom putea întrece, având consciința superiorității lor, *ne vor supune economicese, ne vor supune averea și persoanele*; și apoi ce va mai rămâne pentru a fi supuși și politicesce? — Alegerea noastră nu va putea fi alta, de cât: *saă supunerea de a fi iloții lor, saă emigrarea din pământul perdut, saă în cas de încercare violentă, sugrumarea de către protectorii lor ce sunt la spatele lor și ale noastre.*

Nimica mai natural de cât legea naturei. Ea ne spune că *între deosebitele rasse de oameni ca și între animale, viața este o luptă pentru essistență*. Nași intra în aceste apreciații curat a le sciinței naturale, dacă nu ne-ar servi ea ca autoritate necontestabilă, chiar pentru că ea nu are intenții de a combate greșeli de a le oamenilor, ci este nepărtinitore ca totu ce caută adevărul fără speranță de a trage vre un interes dacă îi va succede a-lu afla, decâtu numai interessul ce îndumnezeesce sufletul, adecă interesul sciinței. Ei bine! sciința naturei ne spune că lumea organică, om, animale și plante, trăesce în continuă luptă de viață saă moarte. Individele trăesce la olaltă într'o relație de concurență, și toți au o aplecare mare de a se spori nemărginitu. — Daru natura a îngrijitu ca pământul se nu poată fi acoperitu numai de următorii saă prășilele unui soi. Nutrimentul ce esistă pentru fiă care speciă saă neam, este marginea preste care nici un neam de ființă or-

ganică nu se poate estinde; dar această margine (sau barieră) se poate delătura prin aceea, că unu soiū de ființă (omū sau animalū) espluatează sau stîrpesce pe cela-l-altū soiū. Se înțelege că adesea și clima, boale și alte împrejurări potū micșora sporirea, dar noi continuămū a privi numai casurile de sporire fără pîdicii de o forță majoră. Cumū că aceasta luptă pentru viață, există și domnesce ca lege preste tôte ființele mișcătore, o vedemū nu numai pe tôte fole istoriei popoarèlorū, nu numai între felurile animale, darū chiarū și între animalele de același soiū dar de deosebite speciū. Unū naturalistū faimosū, Englesulū *Darwin*, a observatū în staturile Unite ale Americii, că o specie de rîndurele a estirpatū o altă specie de rîndurele; fiind că amendoē speciile de rîndurele aū venitū în ceartă (colisiune) pentru nutrimentū, care nutrea amendoē speciile. Lumea sciințifică a trimisū mai mulți naturalisti ca sē constate adevărulū acestei fapte și a aflatū că în adevărū spusa lui *Darwin* este adevărată. Dup'aceasta se observă că, în Scoția coțofana de gunoiū a estirpatū (stinsū) coțofenele cîntătoare, earășī din acea causă. Dar ce sē mergemū a căuta essemple în depărtare așa mare? se privimū ce va face unū băiatū ce se nutresce la peptulū maicei sale, vedēndū că sugē unū altū băiatū de la același isvorū și lui nu'i ajunge? — Ce va face unū omū în agonia foamei, vedēndū pe altulū că menăncă? — Astfelū este și cu poporele. Sē ne închipuimū că clima unei țeri se schimbă. Numèrulū ființelorū viețuitoare, îndată nu mai este același ca mai înainte. Unele cari se potū accomoda mai bine la noua temperatură vorū prospera, iar celelalte vorū peri sau se vorū inpuțina. Sē ne închipuimū că în aceiași climă vinū alte ființe de același soiū, dar de speciē deosebită, cu deosebite puteri, îndemănări și astuție (ruse); dar cari aū același nutretū ca ființele ce erau pân'acumū în locū; îndată se schimbă relațiile vechilorū locuitorl; *lupta începe între cei nou veniți și cei vechi*, și este lesne de găcitū că, unii vorū persecuta pe ceialalți și că din luptă vorū eși biruitorl cei ce au venitū: căci suntū superiori celorū pe cari i-aū aflatū. Aceste suntū legile naturei cari suntū destulū de vorbitoare, pentru a face sē cugetămū care poate fi sfîrșitulū tuturorū proceselor de asemenea natură, supuse acelorași legi nestrēmutable.

Periculoși ne vorū fi colonistii germani și din punctulū de vedere alū comerțului naționalū. Venindū ei din o țeară cu totul străină elementulū românū, dintr'o țeară cu o cultură înaltă, aducū cu sine cu multū mai multe *trebuiți rafinate* de cătū cumū are

populația noastră. Producția lor fiindu produsele primitive ale pământului, producția lor va fi calculată mai mult de câtă se cade unei politici raționale a comerțului național, va fi și calculată pe esport, spre a o schimba cu fabricatele țerei lor; căci cu câtă le va merge mai bine la noi, cu atâtă mai puțină se vor lipsi de comoditățile contractate în patria lor, și vor deschide o cale nouă irupției fabricatelor străine în țară. *Deja satele noastre nu mai produc stampele cu cari se decoraă odinioară femeile țerane, ci le cumpără de la streini. Ași mîni poate va încetă și facerea pănurei de casă cu care se îmbracă țeranul, și o va cumpăra de la streini. Iată industria domestică a țeranului nostru carele până acum își fabrica în casă costumul se și a lor se, cu încetul va dispărea. Femeile române nu vor mai purta furca la brîu, nu vor mai învărti fusul iarna, nu vor țese primă-vara; vor perde acea continuitate în ocupare, pe care o admiră acum străinii în ele; iarna agricultorul român nu va mai avea producție industrială, ci trebuințele sale și le va cumpăra de la agentulă fabricelor ce îi vor da pe prețu estin. 1)*

Acestu pericolu este cu atâtă mai amenințătoru cu câtă mijloacele de comunicațiune, și mai cu seamă căile de ferru, sunt cele mai necruțătoare stîrpiteare de manufăpture domestice și locale, pe cari le suplinesc cu manufăpturi fabricate și generale. Mi se va responde că țeranul nu și schimbă portul, și veți lua de mărturie istoria că remăne credinciosu datinilor vechi. La aceste respundă, că recunoscă cum că aceasta este adevărul pentru trecut, fiindcă lipsese de mijloace de comunicație înlesnită, nu l'a ertat să se și poată procura cele trebuincioase pe unu prețu estin, și această împrejurare l'a silit a și îndeplini trebuințele prin manufăpturi de casă. Dar aceste împrejurări se schimbă îndată ce s'a redicatu greutatea. Efectele dispară îndată ce au dispărutu cauzele.

Dar mi se va dice că țeranul are repulsiune a și schimba ma-

1). În Moldova agențiile de descompunere a naționalității noastre, cărcimele jidovești de prin sate, cu concursul sistemului nostru de stată opusă națiunei, au ajunsă până acum la rezultatul: că facerea pănurei de casă și a industriei domestice cu care se îmbrăcă sătenii, au dispărutu deja, și s'au substituită cu industrie streină. Magazii de haine gata, pentru țeran, aduse din streinătate, sînt înființate în toate centrurile de disoluare a națiunei, adică în țergurile și țergușoarele jidovesci.

teria și forma îmbrăcămintelor obișnuite, prin urmare el nu va cumpăra fabricatele cari nu sunt adaptate chiaru trebuinței lui. Ce este mai lesne de cătu ca fabricanții se studieze trebuințele locale, și se fabrice materii de cari știu că au trecere! Aceasta se face pretutindine, și mai cu seamă cându se tratează ca unu ramu de manufăptură se fie înlocuită prin producția fabriciloru. O facu ei aceasta cu ușurință și de grabă. *Țeranulū se dedă la ea ca la produsele sale domestice, încetează a mai produce însuși, ci cumpără gata. Aceasta ține cătu-va timpū, până cândū fabricanții observă că poporulū s'a desvătătū de produsele domestice, că a uitatū industria sa domestică, și că chiarū dacā ar vrea nu o mai poate restabili cu ușurință.* Atunci fabricanții cu încetulū subtragū una câte una din trebuințele lui particulare, și-lū silescū a se îndestula cu materiile trebuinței generale; *cele locale naționale saū caracteristice a le obiceiurilorū disparū, ca se facā locū la cele universale saū cosmopolite:* căci aceasta este în natura fabricărei, ca se se silească a unifica trebuințele pentru că numai astfelū poate produce multū, pe prețū eftinū. și cu siguranță de a le putea vinde ori-unde. — Și are dar și fabricarea politica sa, cu atâtū mai multū popoarele ce trăescū din asemenea industriei, își au sistemulū lorū de a espluata pe alții. *Iată dar cumū putemū perde și costumulū naționalū și industria domestică a Romānului, o parte foarte interesantă o romānităței nōstre.*

În Principate trăescū o mulțime de Germani, carii toți se ocupă saū cu meserii saū cu comerciu saū cu profesiile libere. Amu avutu ocaziune de a cunoasee mulți din ei, și m'a surprinsū *ostilitatea* cu care se arată cătrē patriā adoptivăși cătrē ori ce este romānū. Amū assistatū la o masă foarte adesea cu unū ofițerū superiorū alū armatei noastre, de origine germanū, pe carele tot-deauna l'amū vedutū în societatea mai multorū conaționali ai sei vorbind despre trebile acestei țeri; și nu numai odată m'a indignatū desprețulū cu care le vorbea despre corpurile înalte ale statului și despre administrația oștirei din care face parte. Cunoscū unū arhitectū funcționrū la unulū din Ministerele țerei. Conversațiunea lui cu Germanii cu cari se întîlnesc și carii 'lū 'ncunjură pe unde 'lū întîlnescū, pentru ca sē le spună ceva nou, nu este decătū unū șirū de critică batjocoritoare a totū ce se face în țeară; și adesea auzindū-lū, numai interesulū meū de a putea asculta ca necunoscutu impertinențele lui, m'a reținutū ca sē 'mi ascundū indignațiunea. Unū apotecariu de națiune sasū este autorulū injurioaselorū articole ce s'au cetitū în jurnalele austriace

asupra alesului națiunei și a aspirației Românilorū către unire. Asistându la masă între mai mulți din maestrii de capele ai regimentelorū române, unulū din ei, de națiune polonesū, își esprima părerea despre marile foloase de a întemeia ei unū conservatoriu privatū, alū căruia simbure se fiă cei mai aleși din musicanții regimentelorū staționate în Bucuresci. „Ași merita să mă omoare cu petre toți Germanii, dacă așa învêța eu pe Valahî contra-basul și arū fi o nebuniă din parte ne, cândū i'amū pune în stare de a nu mai avea trebuință de noi, respunse E. . celebratulū măestru de capelă (germanū). Cu ocașia venirei Ducelui de Brabantū, orchestra trebuia se essecute, după cererea mai multora din publicū, o arie națională în teatru. Toți membrii de orchestră, afară de Români, lipsiră din scaunele lor. Publiculū impacientatū de așteptare, sili pe maestru de capelă a chiema la locuri pe cei eșiți. Acestia intrară la locuri înjurându, și pe celū ce-mi era mai aproape l'am auđitū đicându: „ei bine se le facemū voia, îi vomū da (Ducelui de Brabant) o idee despre *nationala* lorū, ca se-i treacă gustulū“; — și în adevărū că nicl odată arie română mai miserabilū esecutată n'amū auđitū ca atunci.

În capitala României essistă 2 jurnale germane, unulū e organū austriacū și catolicū, altulū germanū protestantū. Adesea vinu în conflictū de păreri, dar ambele sunt unite în aceia de a semnala totū ce se petrece la noi din greșeală, de a discuta și a critica totū ce e contrariū tendinței pangermaniștilorū dela Lipsca. Este admirabilă naivitatea cu care pledează pentru colonisare cu germani, căci după părerea lor, orî ce întreprindere în țeară, numai sub conducere germană a prosperatu și poate prospera *) Cu ce ironie arată unele acte ale camerei, cu ce machiavelismū lasă să se înțeleagă morbulū, saū ranele sociale ale țerei. — Și apoi ne mirămū de unde le sciu inimizii și jurnalele lorū, de unde le sciu meseriași și negușitorii germani ce petrecū aici, în cătū le discută și batjocorescū prin locuri publice, cândū bine sciiți, că între ei sintū rari cari, învață cătū de puținū limba română și silescu ca țeara se o învețe pe a lorū pentru a se putea înțelege cu ei, veđi Doamne! pentu a ne lăsa se ne facă o pereche de pantofi, saū a putea cumpăra unū warme wurst.

Jurnalulū germanū protestantū scie toate ce se petrecū prin cameră, înainte de diarele române, scie ce se agitează în regiunea

*) Veđi Deutscher Correspondent No. 104 din 6 Auguștū 1860.

guvernamentală, pentru că officina redactorului este comună cu a conservatorului ce vorbește două limbi, și directorul întreprinderii „este *librariul curței*“, de și nu scimă a căria curții și cine l'a numit. Diariul lui are sprijine mai puternice și mai numeroase în—și afară din—țeară, de câtă ori care diară român; dănsul este fară luminătoriu întreținut de sentinelle detașate prin țeară.

Meseriașul german nu bagă calfă de român; spițerii noștrii nu primesc calfe români ci numai sași și germani, cu atât mai puțin ținu învățacei (ucenici) români. Amă privitu la un măestru întreprinzător, ce a luat asupra sa acoperirea clădirei celei mai mărețe ce a rădicatu români. Dintre cei 15 măestri ce lucrează sub direcția lui, nici unul nu e român. S'a propus mai mulți din mestrii pământeni a intra în întreprinderea lui; adesea nu avea destui, și mai bine *întrerupea lucrarea, dar mesteru român nu a vrut se primească*, cu toate că acestu ingratu se află de mulți ani în țeară și și-a făcutu o stare ce-l rădică preste ori ce griji.

Puține sunt esemplele aceste pe lăngă mulțimea celor ce amă putea aduce, dacă nu așu avea datoria de a nu osteni paciența cetitorului. Astfel sunt germanii între români, chiar și acum când ei sunt numai nomădi, petrecători aci; dar ce voru deveni ei atunci când voru putea conta nu numai pe sprigianul de afară ce îi protege și acum, ci voru putea dice că aș interese în această țeară fiind că aș o populație numeroasă de conaționali și când o numeroasă coloniă germană îi va sprigini?

Cel ce crede că noi vom putea profita multu de la această rassă de oameni, nu cunoasce pe germanu. *Temperamentul lui cel rece îl face necomunicativ și pociu dice respingător, apatic.* Astfelu este germanul la elu acasă, și este o causă psihologică și mai puternică ca colonistul germanu se fiă și mai neasociabilu pentru noi. Omul carele și lasă suvenirile copilăriei și a tineretilor, obiceiurile și societatea a loră sei, cu ună cuvântu omul ce și părăsesce patria și națunea, și riscă avere și sănătate pentru a și câștiga în țeri depărtate *ună mai multu*; inima aceluia este mai închisă pentru tendrețele sociale; jovialitatea cu slăbiciunile și virtuțile ei se nu o cauți în acesti oameni. Viața tuturilor colonistilor are ună caracteru raționalisticu mai morosu de câtă în muma patrie de unde aș venit. Cu câtă mai moroși voru fi cei ce în vatra lor chiar sunt moroși? *Înnaitea lor nu mai este nemica sfântă, tradițiun, instituții politice, sociale sau religioase, sunt pentru ei o tablă stearsă,*

și pentru aceia ei suntu cei mai ușorū escitabili în contra a orī ce este pozitivū în societatea în care întră.

Iată cu ce elementū aū se conlocuiască romāniī, și ce instumente bune sunt aceste, pentru ca prin ele sē ne espluateze politica colonială a mumei lorū patrii!

Se nu credeți în cei ce vē dīcū că acesti oameni se leapădă de orī ce protecțiā. Căndū unū emigratu carele a întorsū dosulū în contra voei statului și de care acestū statū nu mai vrea se scīā nimica scoțēndu-lă din catasticul supușilorū sei; chiar și unū asemenea emigratū, după dreptulū naturalū și alū gintelorū, își păstrează unele relațiī de dreptū în patria sa natală, pe care nici inimiciția guvernului nu ile poate denega.

Dar cândū această inimiciție între guvernulū patriei natale a coloniștilorū și între acesti oameni nu esistă, *ci din contra esistă o solidaritate de interese, naționalitate, religiune, limbă, cultură și tendințe*, cumū putemū fi atātū de naivi a crede, că acestia întrăndū pe pământul românū, învecinatū cu celū germanū, vorū rupe cu totulū orī ce relațiī cu ocrotirea natală care li pândesce totū pasulū ca unū Mentorū saū geniū apērătorū? Nu prin colonisație (cāci numirea de colonisti implică ideea de atīrnare de la țeara colonisatore), dar nici prin emigrație în contra voei statului de unde vinū, nu se rupe de totū legătura ce esistă între individulū emigratū și statulū de unde a venitū. Cāci precumū pe de o parte dreptulū lorū de nascere nu li se poate lua, și pe acestū temeiu toate celelalte drepturi iară renascu îndată ce emigratulū se reîntoarce în patria sa natală, așa pe de altă parte, elū are și datorii către acea patrie, pe care nici o putere nu le poate nimici. Nu este ertatū emigratului de a se rēdica cu arma asupra țerei sale natale, afară numai în casū de o revoltă în contra unū guvernū ce este usurpatorū saū este unū guvernū de o naționalitate străină, din care elū nu face parte. Pentru aceia staturile cari ținū la dreptulū gintelorū, nu permitū născușilorū din țeara lorū, ca înaintea suveranului țerei lorū natale se represinte unū statū streinū. De able suntu vr'o trei ani de cândū Regina Engliterei nu a vrutū să recunoască pe contele Rumford de reprezentantū alū Bavariei, din causă că este de națiune Englesū și a fostu *odinioară* supusū alū ei.

Sirbilorū încă s'a propusū acum 2 ani colonisarea, dar ei aū declaratū a primi numai sub condiția: 1-ū) ca colonistii să se lepede de orī ce protecție; 2-a) să înbrățișeze religiunea țerei, (fără care nu se potū amalgama); 3-) să

nu facă comune a parte, ci să se respindescă prin sate sîrbesci. — Sub aceste condiții însă, guvernele germane nu aŭ lăsată să iasă nici unŭ supusŭ de a lorŭ spre a es așeđa în Serbia ca agricultorŭ.

Russia încă duce coloniile de germani, dar coloniile agricole le primesce numai *pentru Siberia*.

În Russia europeană nu se mai suferŭ de cătŭ numai meseriași germani; dar și pe acestia cumŭ și ce felŭ îi espluată, ne spunŭ însuși germanii în jurnalulŭ ce de 25 ani propagă ideea Colonisărilor germane. Același jurnalŭ germanŭ ce amŭ citatŭ că aŭ adusŭ vestea despre colonizarea ce a întreprins-o D. Alecsandru Filipescu, în colona despre „trebile emigrațiunei“ (No. 895 pag. 123 col. 2), înaintea noutăței citate despre marele boeru valacŭ, — ȃice:

„În tŭmna trecută agentulŭ russŭ Heinrich Saengevitŭ a recrutatŭ 150 de pînzari dela Rinŭ, pentru a-i duce în fabricele din Estlanda. Le asigură prin contractŭ, transportŭ gratis și salariu de ȃi căte 25 silbergr. până la 1 talerŭ. Încă pe cāndŭ erau pe marea, li s'a luatŭ contractulŭ din mână, și după ce aŭ desbarcatŭ la Narva, li s'a ȃisŭ că transportulŭ și întreținerea trebuie sê o plătescă; salariu de ȃi li s'a datŭ numai căte 6 1/2 silbergr. și mîncarea aŭ trebuitŭ se o cumpere de la inspectorulŭ fabricei Saengevitŭ pe prețuri esagerate. În fabrică s'a ȃinutŭ închiși ca în temniță și îi tracta cu lovituri de cnută. Mulți din ei s'aŭ scoboritŭ pe funii din catulŭ de susŭ a fabricei, și aŭ fugitŭ cāutāndu-și de lucru în Petresburgu și Riga, sau cerșindŭ spre a putea ajunge a casă. Optŭ din ei, după ce aŭ zăcutŭ în felurite spitaluri, aŭ ajunsŭ acasă mai de totŭ goli, povestindu-și patimile spre desceptarea altora. Cu tŭte acestea, din Vestfalia nu aŭ pregetatŭ a se înrola 500 de bărbați, spre a merge cu familii cu totŭ la minele de la Novo Cercascŭ (Asia).“

Asemenea escrocherii se facŭ cu colonistii germani în Russia. Așa îi espluată russulŭ, carele află plăcere de a face pe strēinŭ sê simțā cā este mai istețŭ și de cătŭ nēmțulŭ (veȃi Haxthausen Studien über Russland. Tom. III).

Nu se pŭte presupune că „marele boerŭ valacŭ“, se aibă acēsta plăcere russescă, cu tŭte că l'a învinovățitŭ jurnalulŭ germanŭ din Bucuresci de asemenea faptă. Dar pŭte sê fi creȃutŭ, că acesti coloniŭ nu vorŭ prospera atātŭ de bine în pămēntulŭ romānŭ, ci se vorŭ stinge, iar scopulŭ seŭ finanțialŭ lŭ va fi ajunsŭ fără dauna naționalității romāne; în acestŭ casŭ însă, s'a înșelatŭ cumplitŭ.

Este o împrejurare care surprinde pe orî care cetitoriî a istoriei staturilorî în carii se află, sau s'a aflatî coloniî agricole. În antichitate ca în timpulî modernî, aceasta împrejurare caracteristică a colonistilorî agricolî este, că ei prosperă în înmulțirea familiei și a averei cu o iuțime neobicinuită. Este ușorî de înțelesî; pentru că aducî cu sine o silință la muncă, carea este caracteristică germanului, aducî unî capitalî în bani, *instrumente și instrucțiă industrială*, ceea ce noi nu avemî; aducî cu unî cuvînt toate îndemînările ce le dă cultura mai înaltă a patriei lorî, și aceste le plîntează într'unî pămîntî abondentî, în mijloculî unei populațiî rare și primitive. — Toate trii elementele productive, pămîntî (sau natură) lucru și capitalî, care în alte locuri sau una lipsește pre cîndî celelalte sunt în abondență, sau lipsescî două și a tria este de prisosî, la colonistii acestia veniți în țeară la noi, vor fi unite, și aceasta unire face puterea unei producțiî și sporiî așa mare.

Și socotiți că Românii noștri vorî profita ceva celî puținî de la instrucțiă lorî? Catu e lumea! Este în natura germanului de a nu fi împîrtășitoriî, de a se închide în sine și ai sei, de a se isola de împrejurulî seî. Celî ce nu-i cunoaște, privească essemplulî Sasilorî din Transilvania. 1) De 800 de ani locuescî acestia împrejurati și preserati pîntre români, și astăzi încă, atătî datinile și temperamentulî, cătî și modulî culturei materiale sau a economiei lorî, se deosebesce de a romînilorî ca oleiulî de apă. Acesti Sași au fostî aduși de regii Ungariei ca colonisti, în modulî cumî sunt aduși acesti de astăzi la noi. *Toate dibăciile regilorî Unguri și Nemți nu au fostî și nu sunt atătî de funeste pentru frații noștri de preste Carpați, ca mașinațiile acestorî venetici.* Va să dică ceva, cîndî românulî transilvanî sperează în Dumneșeu din cauza de-venită proverbî—*„căci Dumneșeu nu e Sasî!”*

Și pentru ce au fostî aduși acei Sași în mijloculî Romînilorî? Stefanî regele Ungariei chîemîndî la patulî morșei pe fiulî seî, îi șise; „ita vero crede mi fili ut unius lingvæ regnum sit valde inbecile.” 2) (Așa se-mî cređi fiulî meu, că guvernarea unui rigatî de locuitori ce vorbescî o singură limbă, este neputernică). **Amestecarea limbilorî, este amestecarea tendinșelorî, a aspira-**

1) și a Germanilor din Bucovina. (n. e.)

2) Anonimus Belae regis notarius.

țiilor, este semănarea neînțelegerii, pe carea se întemeiază
— și prin care se conservă — tronul absolutismului. De aci născu
și se conservă tradiționala politică ce se caracterizează prin aksioma:

divide et impera

(neunesce-i și domnesce preste ei)

careia spre nenorocirea popoarelor, este ună adevăr prea probată.

IV

Colonisarea cu germani este nu numai în contra literei ci și în contra spiritului așezămintelor țerei, în *contra tradițiunei politice* chiar și din timpul când energia națională era mai a se stinge; este și în contradicere cu uzanțele Camerei actuale în chestiuni de naturalizare; este contrarie organizărei noastre sociale; și mai mult, *este chiar crimă de lèse-naționalitate.*

Am vădută mai înainte (sub III) că coloniile sunt sau militare, sau comerciale, sau de meseriași, sau agricole, căci de cele penitențiare nu poate fi vorbă aici. Regulamentul organică au vrută a se întemeia coloniști comerciali și meseriași, și nici de cumă agricolă, căci pe aceștia i-au proscrisă prin sentințe apriate, precumă se vede din art. mai sus citați și din comentariulă făcută de secția judecătorească a Camerei. Causa pentru ce legea organică a vrută să se așeze colonii comerciale și de meseriași, era în istoria începutului comerțului națională. Regulamentulă dar, acelu regulamentulă croită de mână streină, *acela însuși au avută grije de a garanta naționalitateea noastră în contra streinismului.*

Nu mă urcă la timpulă cândă tradițiunea politică se apăra cu arma, ci amintescă o faptă din o epocă cu multă mai puțină glorioasă. Dacă părinții nostri de abiea cu 20 ani în urmă, s'aă opusă colonisărei rusesă, pe cândă aceasta putere era a-tot-puternică la noi, tare adăncă amă cădută noi, de alergămă însuși a chiema coloniști germani!— Rușii ca poporă inferioră în cultură, și, în aparințe, de aceiași religiune cu noi, se puteau mai ușoră românisa de cătă germani.

Vedemă Camera că pentru a naturalisa, are uzanță de a cere stagiulă prescrișă de 10 ani. Cumă se esplică dar, ca secția cerce-

tătoare a cererii lui Aritonovici, nu a observat că acestu stagiu trebuia a se cere și de la coloniști? Sau, dacă nu l'a cerut de la acestia, pentru ce se arată așa de scrupuloasă în menținerea stagiului din partea celor ce, în urma votului din 14 Iunie, au cerut naturalizarea? căci dacă stagiul se cere de la individe, cu atât mai mult trebuie să se ceară de la gloate, fiind-că scopul legislatorului a fost, prin stagiul a da o garanție naționalității, și a îngreua ajungerea la drepturile române, celui ce nu este român.

Inercarea colonisării, este contrarie și organizării noastre sociale. Tendința este învederată, nu amă trebuință de a o mai demonstra.

Este în fine chiar și o crimă în contra siguranței statului de a vinde pământul la o putere străină. *Vinđarea de pământul la coloniști particulari de viață germană, pe cari o protecție streină îi conduce până la frontierele acestei țări, unde așezați, vor fi sub continua privilegere și ocrotire secretă, pentru a-i avea dreptul cauză și agenți a întreprinderii protectorilor, este a vinde indirect o parte din țeară, și prin aceasta parte a espune toată țeara înriuririi de din afară.*

S'ar fi putut oare comite asemenea încercare nepedepsită în alte țeri? Nu avem eșemplu în istoria contimpurană. *Nu este tot dea-una bine că poporul nostru e prea blând. Prea mulți streini. ba ce dicu—chiaru compatrioți, sau dacă vreți frați,—abusază de această blândetă.*

Cel mai mare argumentu pe care se spriginesce petiția lui Aritonovici și compania lui, pentru a li se da voia de a colonisa, este: că colonistii aduc bani în țeară.—Triste zile amă ajunsu, ca să avem trebuință a mai demonstra că este ceva mai scump de câtu toți banii lumii, mai scump și mai înaltu de câtu interesele materiale, și acestu ceva este: unitatea populațiunii, omogenitatea locuitorilor țerei; a avea aceeași limbă și religione, aceleași tradițiuni, moravuri, istorie, nume, aceleași aspirații în viitoriu.

Acum chiaru, cându tendința omenimei este, de a se grupa în asociații omogene, cându staturile poliglote sunt în agoniă, și testamentul istoriei cere a se forma Staturi după naționalități; când pentru a cunoasce câtu de incomod este a avea în casa sa mai mulți egalii îndreptățiți, sau aspiratori la o egalitate în drepturi, nu a

vemă de câtă a privi la starea și luptele fraților noștri de peste Carpați; acumă chiară, să lăsămă ca să se vire străinulă întră noi, și si să ne turbure celă mai mare tesaură ce amă avută—unitatea populațiunei?—Și pentru ce? Pentru *bană*,—căci străinii aducă bană, ca să rēdice din cădere pe vre o căți-va mofuză,

Este sciută că partea țerei cea mai plină de viitoriu,—marginea Dunărei,— este prea de totă nepopulată. Aceasta își are cauza sa în istoria țerei, și astădi în condițiile legiloră privitoare la proprietari și muncitori. Dar nu este mai puțină cunoscută, că pentru a popula acea parte de țeară, nu amă avea trebuință de a alerga chiar la Germania. Ah! *numai brațe muncitoare nu lipsescă Romăniei. Dar trebuie buna-voință de a le căuta*, și a le da condiții atrăgătoare și garanții, siguranță în contra băntuiriloră de din afară, și în contra rapacitățiloră interne. Aceste ne-aū lipsitū până-acumă, și pentru aceea lipsescă brațele astădi. Inteligența iarăși au lipsitū, căci institutele ce trebuia se o desvolteze, nu aū essistatū și că nimicū sau foarte pucinū s'a făcutū în acestū scopū. Apoi inteligența agricolă nu o putemă aduce gata ca marfa de lucșă, pentru a ne-o putea apropria, ci trebuē se ne o producemă noi înșine prin studiu și imitarea mijloaceloră ce essistă în alte părți, spre a o propaga. Nimicu nu amă făcutū pentru aceste; cu ce dreptū dar așteptămū se le avemū?

Și dacă amă fi făcutū pentru aceste două elemente ale producției, numai ceia ce ne a statū în putere a face, astădi nu amă avea a ne plānge de lipsa elementului alū triilea alū producției, adecă de lipsa capitaluriloră, căci capitalū este și pământul, și zeu! acesta nu ne lipsesce; iar prin cooperarea brațeloră și a inteleginței s'ar fi produsū și capitalurile cele-l-alte. Revinū dar la afirmarea că, brațele nu lipsescă națiunei, și încă brațe romāne.

La Gorjū morū adesea oameni de foame din cauza puținătăței producteloră față cu numărulă locuitoriloră. În acestō anu chiarū s'a ivitū o epidemiē întră locuitorii județului Mușcelū, totū din lipsa nutrimentului. Unde mai este essemplu de oameni muritori de foame în o țeară în care a treia parte a pământului este încă vergurū? Și aceasta populațiune romānă nu are parte de a interessa inimile proprietariloră de moșii, cariū încă sunt romāni, pe când ei au de cugetū a aduce o populațiune inimică naționalității lorū spre a oplānta în partea țerei ce are celū mai mare viitoriu. Pentru ce suntū bărăganele noastre nelocuite, unū pământū atâtū de roditoriu și în apropierea Dunărei, prin care potū comunica

lumei întregi produsele lor? 1) Nici guvernul, nici divanul, nici adunările naționale, n'au venit la idea de a jertfi neînsemnata sumă ce ar costa sfredelirea fântănelor artesiane, prin cari s'a putut coloniza chiar și deșerturile din Oran (Africa). *Sute de mii de brațe române sunt despoiate de pământul ce din secolul l'au muncit, și au devenit semenii nenorociților Irlandezi, din cauza asuprirei din partea națiilor ce au ocupat și domnesc unele provincii odinioară române (Transilvania, Banatul), și noi nu simțim durerea și datoria către acești nenorociți consăngenii, pe când îngrijim de a adăposti prisosul unui popor străin, și mai mult de cât străin.*

Când în cele opt provincii populate de români nu s'ar afla consăngenii fără vatră sau așezământ, nici locuri a căror prisos de populație, *cause ponderante de stat* și de caritate pretind să se disloce în locurile mai puțin sau foarte rar populate, *nici chiar atunci nu ni se cade a avea recursul la acei străini*, înainte de a ne face datoria către rudele mai de aproape, către națiunile surori

1) Sunt mai multe județe de munte precum Mehedinți, Gorju, Muscelul, Nâmțu, Suceava, Putna etc., unde populațiunea este foarte deasă, și, din astă cauză, neajungându-i resursele localității, trăiesce în cea mai mare miserie, — ceea ce împiedică dezvoltarea normală a populațiunii române, în dauna intereselor noastre politice și economice.

Una din cele mai însemnate și mai urgente măsuri de stat ce o politică națională e chemată a lua, este aceea: de a organiza prin o lege, popularea pământurilor nepopulate din Basarabia, Bărăganurile etc. cu prisosul bravilor și muncitorilor locuitorii de la munte și din alte locuri; — alocându, pentru acest scop în bugetul statului pe fie-care an, o sumă cu care să se înlesnească și să se facă posibilă strămutarea și așezarea familiilor, — și acordându-le oare-care scutiri pentru un număr de ani.

Marele interese politice care reclamă plantarea elementului român la Dunărea și Marea Neagră, sunt de prisos a se mai demonstra. Menționăm în trecut numai câte-va din rezultatele acestei măsuri:

Pe lângă beneficiile economice că s'ar da culturii (și culturii române) pământuri care azi nu produc economiei naționale mai nimic, — că s'ar crea astfel un cerc de prosperitate și de o repede înmulțire a populațiunii române și prin urmare de dezvoltarea forțelor noastre economice și politice. S'ar pune temelile națiunii în acele locuri astăzi neocupate și espuse a se ocupa cu străini. Și totu odată, dacă sollicitudinea vivificătoare a unei politici naționale ar îngriji a înființa școli de industrie apropiate fie-cărei localități, s'ar pune simburile unui element național de pescari și de o marină comercială română, care se esploataze nestăruite avuții ale pescăriei gurilor Dunărei și a Mării, în binele comun al națiunii.

din occidentu, din care unele sunt silite a înstrăina unu numărū însemnatū de puteri lucrătore, lăsându-le a se risipi în tôte direcțiile vânturilorū. *Dacă nu înțelegemū nici acestă datoriad și interesū alū conservărei noastre, dacă nu simțimū tendința mișcărilorū naționalitățilorū, și din istoria popórelorū nu amū profitatū nici atâtū, ca să apreuimū câtū de mare tesaurū este unitatea rasei pentru întărirea naționalității și a statului,* se luămū esemplulū ce ni se înfățișază în cea mai de aproape vecinătate. Turcia astădi încarcă din Crimeea la 150,000 Tatarī și Cerchesī, și îi coloniséză în Dobrogea. Unitatea limbei și a religiunei acestorū coloniști cu ale Turcilorū, suntū garanții că alegerea este cea mai bine nimerită, și evenimentele preste puținū ne vorū proba, că între tôte provinciile ottomane, Dobrogea va fi una din cele ce va opune mai multă resistință încercărilorū creștine de a o moșteni.

Poate că multora va părea ideea germanisărei prea fantastică. Oamenii de statū ce voescū a crea ceva, nu se potū dispensa cu totulū de fantasie, cu atâtū mai multū o națiune carea trebuie es-citată la o întreprindere gigantică. S'a dīsū, și este bine a repe-ta, pentru ca românii să nu uite nici unū momentū, că este o *solidaritate între Germania și Austria. Ambele țintescū a pune mână pe Principate,* dar fiind-că Germania este departe de noi, se învoiesce a ne avea prin mijlocirea Austriei.

Germania ca poporū culturalū și mănufactorū, are trebuință de a fi mărginită de marea, căci marea deschide calea la largulū lum-ei. Germania fără Austria nu poate ajunge la marea Adriatică (Triestū), și nu poate spera precumū în adevărū speră, a ajunge la marea neagră. Ausīria din contra, fără Germanla nu se poate folo-si de marea baltică și de cea nordică. Căvdū darū se consultă in-teresele politice, nu se poate ca oamenii de statū să pearđă din vedere, că germania numai prin Austria poate căștiga mărfurilorū sale, prin gurile Dunărei și prin marea neagră, calea către orientū și piața levantină.

Chestinnea principală a Germaniei dinpreună cu a Austriei este: 1-iū a menține celū puținū Triestulū, și prin elū calea către Ad-riatica, și 2-a): cine să dicteze țêrilorū Dunărei de josū? care sunt cheia călei către Trapezuntū și Asia de mijlocū, și ca-ri trebuie să nutrească industria germană. Grănele Principatelorū și a littoralului apusanū a mării negre trebuie se curgă în Germa-nia, și se se schimbe pe fabricatele acesteia.

„Spre orient, spre Dundrea în jos, trebuie se se îndrepte influența noastră comercială și politică,” dicu ei.

Staturile cându ajungu la unu gradū oare-care de cultură. a gătitu cu abondența pânei sau a mijloacelorū de nutrimentū. și sunt silite a îmbrățișa o politică comercială care le dă prospectū a o căștiga de unde o află mai ușorū. Jalusia de putere între staturile rivale atunci cade, și trebuie se facă locū necesităței de toate dīlele. căci lipsa de pâne e mai puternică de cătū o ambiție de dinastie.

Germanii dar în politica lorū orientală sunt una; relațiile lor trebuie se se estindă prin membre, cari organicesce trebuie se se desvolteze în tōte părțile. Pentru a ajunge la acestū scopū comunū, ei trebuie să proceadă, să pășască înainte ca falangă încheiată.

Este admirabilă presimțirea romānilorū.

Manifestațiile divanului ad-hoc, votulū de la 24 Ianuarie 1859, aspirațiile romānilorū exprimate prin atâtea memorande, și în întrēga literatură politică relativă la Principate; instinctulū poporului nostru ce are aversiune cătrē totū ce este germanū, este atātū de imasantū pre cătū e de semnificativū. Nu! *Romānia nu vre germanismulū!* — În cultură ea are scoală în Franța, și concepțiunea lui seamănă cu a popoarelorū surorī de la apusū; acolo e sprigīnul sēū, într'acolo 'lū atrage naturelulū sēu. Această aspirațiune este celu mai palpabilū votū universalū. E bine ca se o sciē Europa, și nu credemū să nu o sciē; dar e și mai bine să le o spunemū curatū germanilorū. De aceasta aversiune pentru totū ce nu este de vița noastră, de aceasta necredință și neamestecū cu alte vițe, trebuie se continuāmū a le da probe neincetatū, pentru ca nimenia se nu se poată îndoi, că este terea noastră voință.

Se tractează acumū de a menține cu viociune în inimă acestū simțimentū care cu atāta energiā s'a manifestū în viața națiunei noastre.

Adevēratū că suntemū prea vii, prea mobili, prea superficiali, și că cultura germană ne-ar putea da oare-care soliditate, oare-care *positivismū*. Vietatea noastră stimpērată cu reflectiunea și soliditatea germană ar fi condiția cea mai favorabilă pentru cultura poporului nostru. Când între Germania și noi, ar fi o grupă de staturi în cătū se fimū despărțiți de ea prin mai multe bariere naționale, ași voi pentru romāni o doză bună de creștere germană. Ast-feliu inse cumū suntemū în vecinătatea lorū, și cunoscāndu-le tendința și direcțiunea cătrē rēsăritū, orī-ce romānū datorīa are se

nu voiască a-și însuși calitatea ce ne-ară putea produce o solidaritate, chiar și culturală. Aceasta independență culturală se nu pară a fi o esagerare, căci o vedem la toate popoarele culturale de și poate nu au teamă de alte urmări, decât de o subordonare în clasificarea istoriei culturale. *Urmările unei preponderante culturi germane la noi, ară fi politice și în favorul poporului cultivatoru.* Pe când litteratura noastră consista numai în cărți bisericesci, și aceste erau slavonesci, de atuncea am primitu multe elemente ce au atras mai târziu spriginul sau protecția slavonă. De când slavonismul fu înlocuit prin limba greacă, nu numai în biserică dar și în stat, am cădută sub biciul păcatelor ce ne-a implântat grecismul. De când simțim că suntem Români? De la Lazăr. *Spiritul lui Lazăr au nutrit înțreprinderea lui Todoru.* Emancipați de sub Greci, neavându propria noastră cultură, ce de abie se încercase a se întemeia, trebuia să spriginim, în cine? Am recădută la spriginul slavon. — Expedițiile Rusiei nu ară fi lăsat așa urme, dacă nu ară fi fost semănat de mult în noi o cantitate însemnată de slavonism, dacă în istoria culturală nu amă fi fost vre o dată într'o comunitate.

Astăzi spriginim în Franța. Pentru ce? Din idea originii noastre române, s'au născută idea de a căuta sprigină în frații pe cari pân'atunci puțin îi cunoscem, și cari și mai puțin sau nici de cum nu ne cunosc. Din reafierea acestei frații au născută ideea: de a se introduce în școală și în case crescerea francesă, pentru ca din ea să ne putem suplini lipsele culturale. Aceasta idee, care se exprimase mai cu tărie sub Domnia Principei Bibescu, nu numai că nu este greșită precum o critică mulți, dar este precum vedem o consecință firească, chiar o necesitate a dezvoltării noastre naționale *ca români.*

De-abie sunt 20 ani, și aceasta tendință de a afla un conducător în cultura francesă, ne-a produs rezultatele politice, *ne a legat pocu dice, de soarta Franciei,* precum tot omul vede. Aceste învățându-ne istoria noastră, pocu dice că: **naționalitatea culturai decide preste naționalitatea politică a unui popor.**

Pentru aceia dar, nu numai este bine a continua în spriginul cultural al popoarelor latine, chiar și dacă din cultura germană amă putea suplini un oare-care defect național, dar față cu situația noastră geografică și politică, este înțelept și chiar trebuincios, ca tot ce e caracteristic german în viața noastră publică, se proscrim dintr noi, și prin instituții se ne silim a ne deo-

sebi câtă se poate de Germani, fără ca pentru aceia să trebuiască să manifestăm o inimizitate către vecinii noștri. Ast-felul vom câștiga o individualitate națională destulă de caracteristică, vom ajunge a fi indestulă de noi înșine, pentru ca tendința lor spre noi să nu găsiască atâta elementă de rază și de motiv, câtă nu află în Japonia sau China. *Datoria noastră este a face, ca frontierele noastre așa să despartă elementele, precum se desparte apa de oleu.*

Eu sîntă econoamă pentru mine și în felulă meu — să le dăcă România — și răsingă ori ce străinismă ce vrea a se încuibă pe pământulă meu, sub cuvântă de economie sau cultură.

Aceste cantece de Sirene (cultura pământului), ne sunt deja prea nesuferite, trebuie să luămă o rezoluție tare de a le respinge prin ună respunsă categorică. Față cu pretențiile cutezătoare, că România nu are în sine elementele trebuincioase pentru o mai mare dezvoltare a agriculturii, și nici le poate avea alt-felă de câtă prin colonizarea cu germani; față cu perfida inspirație a unor jurnale germane, cari contează pe neînțelegerea noastră despre planurile lor, simțimă trebuința de a accentua mai tare și cu mai mare energie aplecările și principiile noastre. **Să se sciă de toți și pentru totdeauna, că în România nu națiunea, nu reprezentanții ei, nici o clasă economică, nici chiar o clică nu este, care să voiască a schimba naționalitatea sa, suplântându-o, amalgamându-o sau aservindu-o unei alte naționalități. Instituțiile, naționalitatea și independența noastră, noi le iubimă, le menținemă, voimă a le conserva cu energie, din toate puterile inteligenței și a brațelor noastre, și cu afecțiune delirioase a inimei noastre.**

Și dacă a putută păcătui vre-unulă din noi în contra datoriloră către naționalitatea sa, încercând ca prin banii adunați din vinđarea de țeară la străini, să-și poată cărpi ruinata sa poziție, aceasta a făcut'o din amăgire, nesciindă că subț acestă faptă zace ascunsă o tendință politică, dar de acumă înainte nu voră mai face-o nici fi Fanarulă.

După ce edificiulă naționalității noastre s'a consolidată în mijloculă atătoră greutați ale trecutului, să aducemă ună verme în sinulă nostru, carele să ne roadă esistența noastră viitoare pe cale economică? Sunt greșeli și se comită crime chiară, în contra naționalității, pe nesciute; dar ele dispară îndată ce le cunoaște națiunea și le reprobă sau le reprimă prin miile de moduri ce-i sunt la dispoziție. Se poate ca v'ro 2—3 oameni în mijloculă unui stată,

să calce în picioare totu de ce ține conștiința națiunei noastre, ce adoră milioane, pentru că este achizițiune conservată cu sângele atătoru generații? Se poate ca să întrăprindă acești oameni uciderea economică a unei națiuni carea este puternică îndestulă prin drepturile sale, și prin garanția Europei întregi?

Daca într'o ți s'ar mai încerca vre-unu nenorocitū a întreprinde ceia ce unii din necunoscința urmărilorū aū făcutū, atunci romăni la țipătulū tribunilorū lorū, de a-și apăra tesăurele naționale, vorū coborī în luptă ca cei mai liberi și mai virtuoși apărători a celorū mai sacre și nealienabile ale lorū.

Classa inteligentă și chiarū poporulū, cunoasce martiriulū pe alū căruia prețū s'a cumpăratū independința patriei, și este tare prin dreptulū ei și prin sfințenia causei sale, și se folosesc de ocașia aceasta de a nu mai răbda încercarea unei viclene uneltiri.—

Atunci cândū ă populațiune eterogenă străină romănilorū prin limbă, religiune, obiceiuri, tradițiuni și aspirații politice, se va așeđa în țeară, atunci marginile statului nostru nu vorū fi tot-deo-dată margini ale naționalității romăne; străinii vorū ȓice îndată: nu indentificați statulū românū cu naționalitatea romănă, căci în acestū statū sunt mai multe naționalități, pe cari nu-le leagă de cătū numai comunitatea guvernului; și D-ȓeu e martorū iar oamenii încă știu, cătū de strēmutilă este forma guvernelorū, și cătū de ușorū se poate nasce vre unū evenimentū, carele se deschidă porțile la putere și acestorū străinii, mai cu seamă prin puterniculū spriginū ce'lū aū din vecinătate; și aceasta, România nu o vrea, nu o poate voi.

Este unū ce, căruia trebuie să se subordineze toate partidele, cu același respectū, și acestū uuū ce, este naționalitatea, romănismulū. Precum ori ce ceartă amușescă înaintea altariului, astfelū trebuie se amușescă înaintea ideei de a conserva țeara pentru naționalitatea romnă, căci acesta este pământul sfintū ce provedința ni l'a datū ca se lū conservămū, și pe elū se realizămū o idee, misiunea individualității noastre romăne. Unde afară de acestū pământū mai avemū vre unū viitorū?—Aici dar, pe elū trebuie se trăimū sau se murimū.

No! toți sintemū romăni, înainte de a fi conservatori sau liberali. În bine sau în reu, nu se poate nimicū întâmpla națiunei noastre, care se nu atingă pe fie-care din noi. **Nenorocirea totului este nenorocirea și a fie-căruia ce face parte din totulū.** Aceasta se le fiă aminte tutulorū partidelorū, dacă în ade-

vărū esistă, și sub această condițiune numai, păreri deosebite potū fi, și discuția lorū va fi atunci unū vĕntū curățitorū de miasmele vieței noastre sociale, și totdeodată va umfla pinza corăbiei statului spre a înainta la portulū sigurū.

Sĕ ne păzimū dar, de înferbintarea în care, din cauza unei nemulțemiri momentane, amū gînditū poate a ne isbîndi prin o strategimă saū dibăciĕ cu ajutorū saū întrĕvenire de elementū strĕinū căci acesta nu va vătĕma atăt pe compatrioții contrari, cătū va strica națiunei. Întregimea și unicitatea elementului nostru și prin ea libertatea, neatĕrnarea națiunei, trebue se ne fiă mai pre susū de cătū rancunele partidelorū.

Putere energică în contra a orĭ ce ne turbură sau ne poate turbura unicitatea, omogenitatea și libertatea națională; blîndețe și spiritū de împăciuire între noi,—aceasta credemū că este politica ce ne poate duce la isbîndă.

Amū vrutū se espurū pericolulū colonizărei în chestiune, și se încheiu cu a aduce aminte Românilorū, și a-i îndemna se urmeze înțeleapta povață a unuia din strĕbunii nostrii care a đisū:

„Principiis obsta, sero medicina paratur“.

(Împrotivesce-te principiilorū, căci tărđiū se va putea lecul reulū, după ce se va fi făcutū)

IDEALURI NAȚIONALE

ALE

NEMȚILORU, SLAVILORU ȘI UNCURILORU

DE

A. PAPIU ILARIANU.

*Acestă memoriu a fostă presintatū Domnitoriulū Cuza, în vara anului 1860, de către D. A. Papiu Ilarianu. In urmă fu publicatū, în formă de articlu, in **Revista Carpaților de la 1 Martiu 1861**, după care 'lū reproducemū și noi.*

Astăđi tôte popórele se luptă pentru libertate și unitate națională.

Tôte vorū Staturī, formate după naționalitate, érá nu întemeiate pre conquistă ca cele mai multe din Staturile de astăđi ale Europei.

Lupta pentru naționalitate merge înainte.

Vedemū chiarū unii din Monarchii Europei, nu numai favorind ci punendu-se chiarū in fruntea acestorū tendințe de unitate națională.

Victorū Emanuelu realizéză cu arma a mină, și alătura cu Garibaldi. idealulū Italianū.

Nu numai Italianii, ci și alte popórá se bucură de ale lorū idealuri naționale.

Idealulū Germanū (germanismulū)

Idealulū Nemțilorū este o Germaniă mare, liberă și unită. Acéstă Germaniă mare in care credū Nemții, se întinde de la *Baltica până la Marea Négră*.

Nemții știu bine că această Germania a viitoriului, nu se poate realiza atât de curând. Ei însă cred tare că prăcumă au fost ei în stare de a germanisa Boemia, Moravia, Silesia, Stiria și Carintia, Pomerania, Posnania. ș. a. care toate au fost țeri slavice, de asemenea voru germanisa cu încetul Ungaria și Transilvania și Principatele române.

Partidele germane, chiar și cele mai liberale, numai de un lucru invinua pre Austria sub cursul resbelului oriental: că adică atât de neputincios a reprezentat interesele germane la Dunăre.

Aceste partide liberale din Germania nu iubesc pre Austria; aceleași însă se bucură când Austria germanisază țerile sale, pentru că ele cred că lățirea germanismului este singura misiune a Austriei, și singura ei condițiune de viață. Ele cred mai încolo că Austria va căde și că țerile ei cele germanisate voru fi ereditatea cea mai frumoasă a Germaniei celei viitoare, libere și unite, de la Baltica până la Marea Negră.

Așa cred toți Nemții.

La acest ideal lucră diplomații și politiciii lor, literații și profesorii lor; în aceste idei se cresce în scola junimea lor.

La acest scop lucrează societățile cele numeroase din Germania, mai ales cele economice, și acele care au de scop germanisarea Orientului și mai cu seamă a Principatelor prin coloni germane. Una din filialele acestor societăți și are bioul în Viena cu inscripțiunea „Socitate Cesaro-regescă de ajutoriu, pentru colonisarea Banatului și a țerelor de la Dunăre.“

În acest punct de germanisare, nu este nici cea mai mică deosebire între Austria și Prusia, între partidele retrograde și democratice.

O singură altă deosebire este între aceste partide germane: că partida austriacă crede că Germania viitoare va fi a Austriei; partida prusiană crede earăși că Prusia va fi doamna Germaniei celei mari.

Partida democratică speră că și Austria și Prusia are să cadă, și Germania viitoare va fi o mare republică democratică, de la Baltica până la Marea Negră.

Acest ideal German, dacă s'ar pute realiza vreodată, ori sub formă austriacă, ori prusiană, ori democratică, aru stinge pre Români.

Acest ideal e greu de realizat. Dară nu se pôte dice a fi cu neputință.

În totă întempleră, n'ar fi bine ca politicii Românilor să-lă privească cu despreț și nepăsare. Cine nu-și aduce aminte de parlamentul dela Francfortu din anul 1848, unde era adunată lamura inteligenței germane, și unde se deteră pre față toate planurile Germanismului? Si apoi cine nu vede progresele înfricoșate ce face Germanismul în răsăritul Europei? Pesta vorbesce nemțesce. În Banat, colonie nemțesci. În Transilvania, Sași. Bucovina, germanisată, mai că a uitat că mai deunăzi era partea cea mai frumoasă, cea mai tare a Moldaviei. Orașele Moldovei sînt evreesci, și Evreul dacă învță carte ȳice că e Némțu. În ambele Principate sute și mi sudiși Austriaci, cu jurisdicțiune propriă consulară. Boerii țere tracteză cu societățile germane cele colonisătore, ca să aducă Nemți, spre a cultiva moșiele cele întinse ale Românilor. Numai un instinctu natural, daru fericit, făcu pre Români ca să adopte cultura Euopei latine, fără de care de abia ar mai fi speranță de scăpare în viitoriu.

Idealul Slavicu (Slavismul).

Slavii încă au idealul lor.

Cele 80 milioane Slavi, fi ai „Slavei“, împărțiți între Rusia, Prusia, Austria și Turcia, încă lucră pentru libertatea și unitatea viței Slavice.

Unii din acesti Panslaviști sînt de partida rusescă: ei adevă credu că Rusia are să unescă cu încetul pre toți Slavii din Turcia Austria și Prusia.

Alții credu întru o confederațiune a deosebitelor seminții slave: confederațiune care, se înțelege, că numai pre ruinele Turcei și ale Austriei s'ar puté întemeia.

O unire națională, cel-putin a Slavilor de mazăzi (Bulgari, Serbi, Bosniaci, Montenegrini, Croați, ș. a.) este acea care ar atinge mai deaprobe interesele române.

La această unire federativă lucră Slavii de mazăzi.

În ȳilele noastre, asemenea lucruri nu se pot ȳice a fi cu neputință.

Ruși și toți Slavii sînt inimi naturali ai Austriei și ai Turciei; și când s'ar păre că Ruși și Slavii ținu cu Austria și cu Turcia, ca la a. 1848, acesta întru adevăr e mai multu unu espedientu trecătoriu în politica lor, pină ce planul unității naționale va fi destul de maturu spre a se puté realiza.

Idealul Unguresc (Magiarismul).

În mijlocul Germanilor și alu Slivilorū, se găseascū Ungurii și Romānii.

Cele 4—5 miliōne de Unguri, și cele 8—9 miliōne de Romāni, s'ar părē a fi de la provedință destinați ca sē împedece realisa-rea idealului Germanū și Slavū, încātū adevcă și unulū și altulū din aceste doă ideale aū de scopū sē absoarbă pre Ungurii și Romāni.

Din nenorocire,

Idealulū Ungurilorū este planulū lui Arpadū, străbunului lorū : *o Ungaria mare dela Adriatică până la marea Négră* .

Ungurii totū-dea-una s'aū luptatū pentru realisa-rea acestulū ide- alū, și nici odată nu l'aū pututū realisa, dară nici odată n'aū des- peratū.

Deocamdată se mulțămescū Ungarii, cu o Ungariă, ale cărei părți să fie nu numai Ungaria propriă până la Tisa, ci și Croația, și Slavo- nia, Banatulū și Biharia, Maramureșulū și Transilvania.

Domni deocamdată ai acestei Ungarie, pînă la poalele Carpați- lorū munteni și moldoveni, Ungurii n'aū cea mai mică îndoială că, cu timpulū, ar putē supune cu ușurință și Principatele Romāne, pre care, după pretinsulū lorū dreptū istoricū, le consideră de părți ale corōnei ungresci.

Până ce ar sosi acestū timpū, ei pregătescū opiniunea publică în favōrea lorū.

Democrațilū Ungurii pregătescū democrația Europenă.

Politicii lorū arată interesele Europei de a forma la răsăritū o Ungariă putinte.

Eotveos, Ungurulū care jōcă astăzi în Ungaria și în Viena unū mare rolū, împrută Împēratului, căci nu se folosesce mai cu energiă de dreptulū ce are, în calitatea sa de Rege alū Ungariei, asupra Principatelorū. Și întru adevērū că toți Ungurii s'ar bucura dacā Principatele ar cādē în mânile Austriei ca părți ale corōnei Ungu- resci, în speranță că desfăcēnduse Ungaria de Nemți, Ungaria ar rămānē dōmnă a Principatelorū.

Jurnalele ungresci, nu numai cele din țera ungrescă, dar chiar și celū din Bucuresci, aū cutezarea de a vorbi despre drepturile istorice ale Ungurilorū asupra Romānilorū.

Pentru realisa-rea cu încetulū a acestei Ungarie mari, Ungurii desfășurā o energiă necrezută, mai alesū de pre timpulū lui Iosifū II care a vrutū să-I germaniseze.

Atunci se treziră Ungurii din somnul vécurilor, cu un entusiasm care nu se pöte descrie!

La 1825 se înființă Academia ungurească. Comitele Széchenyi consacrase venitul de unü anü a töte moșiele sale pentru acéstă Academiä. De asemine făcurä și alți magnați unguri.

Nici odată și nicăiri o Academiä n'a avutü atäta importanță pentru cauza națională, ca acéstă Academiä ungurească.

Acéstă Academiä, care întrunia tötä intelegința ungurească din töte clasile societății, formulă planulü celü mare alü maghlarismului, adecă planulü de a unguri mai äntäiu pre toți Slavii și pre toți Românii, și dupä aceea a-l *improprietäri* pre toți, și a-l face pärtäși, în calitate de Unguri, la töte drepturile țerei.

Ei, Ungurii, spera că în cursü de zece ani, prin scöle și alte institute precumü și prin făgäduința de a le împărți moșii, ar puté unguri tötä românimea Transilvaniei. Capulü partidei unguresci din Transilvania, Baronulü Wesseleny, pre la 1843 făcuse unü planü detaliatü, care se și publicä, planü de a unguri pe toți Românii în nu mai puçinü de cätü 10 ani.

Ungurii credea că Slavii și Românii pentru atätea bunătăți marimoase din partea aristocrației unguresci, se vor considera onorați cu numele de Ungurü, ca odiniörä barbarii cu numele de Romanü; și cu acest chipü ämulțindu-se națiunea ungurescă, vor fi gata toți cu puteri unite a se lupta pentru independința Ungariei cei mari.

De la 1825 pînä cätträ a. 1842, planulü ungurescü făcuse pași gigantic. Ungurii credea deja cu tötä seriozitatea și o spunea cu tötä naivitatea că națiune atätü de vechiä și eroicä, și limbä atätü de minunată, și viitoriü atätü de strălucitü ca alü Ungurilorü, n'a avutü și nu are nici unü poporü pre façia pämentului. Totü ce e frumosü în lume li se pareä a fi lucru ungurescü. *Dumneçulü Ungurilorü*, pre tronulü cerescü, credea a fi imbräcat în Atila, și de a drépta lui, S. Stefanü regele ungurescü, ca celü d'äntäiu între Sänți. Decü „*totü omulü sä fie omü și Ungurü*,” cäntäü poetii, și poeți erau toți Ungurii.

Entusiasmulü face minuni, și răpesce și pre alții. Incä de mai nainte se ungurise tötä aristocrația romänä. Acumü începuse a se unguri änteligința romänä.

Töte partidele unguresci, se äntrecea, și pän'astăzi se äntrecü în patriotismü.

În acéstă privire la Unguri, nu era și nu este deosebire äntre aristocratü și democratü, nici äntre Szecheny säu Vay, și äntre Kos-

suth saŭ Klapka. Nu în scopuri, ci numai în mijloce se deosebesc.

Pre cându țeranulŭ nu doria mai multŭ de câtŭ o mai exactă regulare a îndatoririlorŭ sale, aristocrații ungurești fură cei de întâiŭ carii propuseră dea dreptulŭ improprietărea țeranulŭ, cu tôte că țeranulŭ era de altă lege, de altă limbă; acésta o făcea Ungurii, cu scopŭ de a le cumpăra naționalitatea cu bunuri materiale. Ori cumŭ, prețulŭ datŭ din partea Ungurilorŭ era destulŭ de mare.

Atâtŭ face patriotismulŭ la Ungurii.

Intr'aceea se găsia și între Români și Slavi, bărbați, carii cunoscea pericolulŭ ce amenința Ungurismulŭ, naționalității române și slave. Curtea împărătească lăsa pe Unguri să facă, dar de altă parte încurajă opozițiunea slavă și română.

Veni anulŭ 1848.

Cabinetulŭ austriacŭ acordă tôte pretențiunile Ungurilorŭ. Dară pre de altă parte, sumuța pre Slavi și Români. Români și Slavi, firesce, protestară în contra unirii cu Ungurii, și pretindea drepturile lorŭ naționale. Austria promitea totŭ. Români din Transilvania se luptară ca lei, cu tunuri de lemnŭ și cu lănci, în contra tunurilorŭ și puscilorŭ ungurești.

Revoluțiunea ungurească căzu.

Austria, ca unŭ adevăratŭ Koșutŭ nemțescŭ, în locŭ de a implini promisiunile date Românilorŭ și Slavilorŭ, începu a tracta de Austriaci, de Nemți, pre tôte popórele monarchiei.

Astăzi éráși e mare mișcare în Austria, și mai alesŭ în Ungaria și în Transilvania.

Ungurii n'au învățatŭ nimica din cele pățite, și n'au uitatŭ nici unŭ din nedreptățile și rătăcirile lorŭ de la 1848.

Ungurii éráși vor să lupte cu cunoscuta lorŭ energiă pentru o Ungariă mare, și pretindŭ cu totŭ deadinsulŭ ca Români numai de câtŭ să fiă Unguri; ei nu vor a sci nimica de independența Transilvaniei, nimica de egalitatea și independența națională a 3 milioane de Români din Transilvania și din ținuturile române ce se întindŭ până în Tissa.

Români, acumŭ ca și la 1848, éráși se găsescŭ între doue focuri care le paralizéză puterile cele mai bune: între Nemții carii i-au înșelatŭ la 1848, și între Ungurii carii nu vor să scie de naționalitate română necumŭ în țera ungurească, dar nici macarŭ în Transilvania, care este țera română.

Ungurii știu bine că Româniii nu iubescă pre Nemții; pentru aceea nu facă nici o concesiune din preținsele lor drepturi istorice. Nemții éráși știu că Româniii nu vor a fi Ungurii, chiară pentru aceea cabinetul nemțescă acordă tóte pretențiunile Unguriloră cele asupritoare de Români, încredințați fiindă că cu acestă chipă vor provoca de sigură nouă luptă între Ungurii și Români.

Așa dară totă intriga cea vechiă a Némțului, totă sumeția cea incalificabilă a Ungurului, din care ușoră va resulta éráși căderea și a Ungurului și a Românilui.

Lupta principale între Ungurii și Români este nu numai pentru recunoscerea naționalității romănescă, ci pre lângă acésta apoi și pentru Transilvania.

Ungurii nu vor să înțelégă o Ungariă fără de Transilvania. Româniii, din contra, nu numai că nu vor fusiunea Transilvaniei cu Ungaria, ci pretindă și unirea cu Transilvania a Româniloră din Banat, Biharia și din Măramurășă pân'în Tissa.

Ungurii se temă că dacă Transilvania ar rămăné independinte de Ungaria, apoi cele 500 miș de Ungro-Secuii din Transilvania ar dispăré in mijloculă Româniloră, cari numeră numai in Transilvania 1 $\frac{1}{2}$ milionă. Afară de acésta se măi temă Ungurii 'că dacă Transilvania ar rămăné neatărnată de Ungaria, și acésta de altă parte s'ar desface de Austria, apoi Transilvania prin nimica n'ar fi impeditată de a se uni cu cine ar vré, de exemplu cu Principatele. Asta este cauza pentru care Ungurii se luptă cu atăta energiă pentru contopirea Transilvaniei cu Ungaria, in cătă Ungurii scrieau și scriă pre stégurile lor: *Unire sau Mórte*.

Ce se ține de Româniii din Transilvania, ei, precumă la a. 1848, de asemine și astăzi protestă in contra Unirei Transilvaniei cu Ungaria, pentru că uninduse cu Ungaria, ei in Ungaria dispară cu totulă; érá in Transilvania domnescă cu numărulă loră celă mare. Apoi unindu-se Româniii cu Ungaria, ei se aruncă in eventualitățile unui resbelă ungurescă cu Austria, resbelă in care Româniii ar fi siliti a se lupta sub nume de Ungurii, pentru măi mare gloria Unguriloră, cândă, remăindă Transilvania neatărnată de Ungaria, interesulă ei in casulă unui resbelă este de a rămăné neutrală deocamdată, și numai desvoltarea impregiurărilor ar puté arăta dacă aă de a lua parte, și ce parte aă de a lua la ună asemine resbelă Româniii Transilvaniei? de altă parte Româniii încă pricepu că independința Transilvaniei de Ungaria, este nu numai in interesulă

specială ală Românilor din Transilvania, dar este și postulatulă unei politice mai înalte a Românilor în generală.

În fine, ce se ține de politica Austriei în această chestiune a Transilvaniei: Austria întru adevăr nu este interesată pentru unirea Transilvaniei cu Ungaria, pentru că se teme că această din urmă prin unirea Transilvaniei ară câștiga prea mare putere. Dar cu tute acestea, Austria, precumă la a. 1848, de asemenea credă eă că și acumă are să invoască Unguriloră Unirea Transilvaniei. Și pentru ce? numai cu scopă de a provoca pre Români în contra Unguriloră, și a pune în luptă neîncungiurată și acumă ca la a. 1848.

**Ecstrasă din revista economică-politică a Annalelor
economice de Martianu, pe anul 1864, asupra dreptu-
lui dată străinilor de a cumpăra moșii în țără.**

O chestiune s'a deslegat de odată cu chestiunea rurală, chestiune de o însemnătate cu multă mai mare pentru viitoriul nostru național, de cumă pare că o înțelege generațiunea actuală.

E vorba despre îndreptățirea străinilor nenaturalisați de a cumpăra moșii în țără.

Prin decretul No. 1051 din 19 Augustă 1864, acestă dreptă se dă străinilor în condițiile următore :

I. Străinii de ori ce rită creștinescu domiciliați în România vor avea dreptul de a cumpăra proprietăți imobiliare, sub condițiunea însă de a se supune în ceea ce se atinge de asemenea proprietăți, la legile pământului, și numai precăt și Români se vor bucura de asemenea dreptă în țerile lor.

Nu se prejudecă printr'acesta întru nimică dispozițiunile legale relative la naturalisațiune.

Legea de fațiă nu va privi întru nimică colonisările, ce suntă poprite.

III. Tote dispozițiunile contrarii acestei legi, sunt și remănă abrogate.

Ca o consolațiune proprietarilor cari aă perdută clăcașii, s'a dată acestă lege, pe când ea lor le va deveni mai funestă.

Adevărată că mulți din proprietarii cei mari și mai alesă cei în greunați de datorii, aă cerută acestă dispozițiune a legii, și au încercată a o dobîndi prin felurite moduri.

Însă acestă cerere și încercare este încercarea bolnavului desperatū, carele în alegerea mijlócelor de însănătoșere nu mai pôte delibera cu sânge rece raționând, ci în spaimă de apropierea morței sale economice, speră și de la unū hasardū în sine periculosū.

Noi ne-amă dată părerea în acesta în toți anii de când publicămū

annale, și mai ales sub titlul: *Proprietatea de pământ și naționalitatea*.¹⁾

Chestiunea taie prea adânc în interesele românității, pentru ca se o putem trece cu vederea fără a o combate.

Dacă în acest secol *al materialismului*, mai deșteptăm simpatia vreunei națiuni civilizate, cauza este originea națiunii noastre, care tot-d'auna ne va conserva simpatia și antipatiile unora din națiunii. *Politica naționalităților a fost până acum mai tare exprimată în viața lor economică.* Fie-care națiune s'a închis pe cât s'a putut prin vămi și prohibițiuni, de națiunile străine.

Pământul Germaniei este roditor, escedentul populației se scurge parte în America parte în Ungaria. De și despărțiți de ea prin o țară vastă și puțin populată ca Ungaria, totuși rasa tudescă chiar de pe acum a început se ne privească ca inimizii naturali și ne amenință pentru posesiunea pământului străbun.

Încă odată se notăm la acest loc că numai constelațiile politice întemeiate pe originea raselor, ne coservă ne-atingși de numeroșii inimizii ai acestui tărâm invidiat, dar alt-fel... *Pentru specia omenescă este indiferentă dacă pe pământul cutare vietuesc vechii săi locuitori, sau pe aceștia i-au stărpit alții cari erau strimtorați de fôme: căci dacă aceia nu erau să fie stărpiti, trebuia să piară și să se împușineze cestia-l'alți.*

Să fie ore ca numai legislatori noștri nu țin sēma nici de pățieniile noastre și a le altora, nici de strigătul public?

Vor dice apărătorii legii de împroprietărirea streiniior, că legea pe care o combatem, opresce colonizarea. Se înșelă cel ce crede în serioșitatea acestei oprel. Cu dreptul de proprietari pot intra orî câți streini vor voi. Spre esemply; societatea X cumpără în țară o moșie de o întindere mare; o împarte în 150 de părți pe cari le vinde la ômeni din străinătate. Toți acești cumpărători vin de preste frontiere; nu-i cunoscem cine sunt, dar au drept pe temeiul legii de a se aședa pe proprietățile lor cumpărate. Iată formată o comună de 150 streinil²⁾ Numesce-i d-ta coloniști ori proprietari, ori cum vei voi; ei sunt mai mult de cât coloniștii Bulgari din Basarabia, căci ei sunt de plin proprietari, pe când aceștia se află aședați pe proprie-

1) Veți annalele economice pentru anul 1861 pag...

2) De essemply experiența făcută în cele mai multe orașe și orașele ale Moldovei, cari au devenit apróp Comune streine.
n. e.

tățile statului tot'dauna revocabile. Streinii ce pot veni pe temeiul legii ce combatem, sunt cu mult în mai bune condițiuni puși de această lege de cât coloniștii lui A. I. Filipescu și compania de mai an-terți. Acei coloniști se imbiau *celu puțin a se lepăda de protecțiunea streină* îndată ce vor intra în țera, iar *proprietarilor legi nouă nu li se cere nici atâta*; va se dică în privința țerei sunt mai neobligați și de cât ei!

La atâta abnegație nu s'a pricepută nici fatalistul de turcă acum doi ani. Trebuia ca noi cei mai șubrezii se fimă mai escesivi și în acêsta.

Pentru ca se dărimăm *unū boulevardū atâtū de vechiū și încercatū a-părătorū alū naționalității noastre, cumū a fostū oprirea streinilor de a avea moși în țeră română*, trebuia: 1 se avem un interes foarte mare pe care alt-cum nu 'lū puteam satisface; 2 se fiă acest interes *tu-tulor invederatu*, nu numai de unii inchipiți; și al 3. în același timp—dacă nu mai 'nainte—să se iee și dispozițiile sau precauțiunile trebuincioase pentru a apăra prezentul și viitorul naționalității de consecințele daunose ce pot nasce din ruperea acestui zegaz economic-politic.

Nici una din aceste condiții nu a presidat la confecționarea acestei legi.

Valoarea proprietăților imobile nu se rădică prin o trăsătură de condeii precum vom avea ocasiunea de a ne convinge. Alți coeficienți sunt de lipsă pentru acêsta. Dar se presupunem că cutare proprietar va putea vinde moșia sa la un strein cu 5 % mai scump de cât până acum. Au dora acest mai mult are se între în ameliorații de fond, ori în alte întreprinderi impulsante de producție națională? Nici de cum. Acei bani a să fie cheltuiți în streinătate după vechiul obicei a acelor ce vându astăzi moși, căci în semenea timp numai risipitorii și consumenții neproductivi fac acêsta. Apoi ne având trebuință de a se împământeni, noii proprietari ce vor cumpăra moși române mai mari, ori le vor cumpăra pentru a le revinde în părțile iarăși la streini, precum dăserăm mai 'nainte, ori pentru ca se le păstreze pentru sine. În cazul întâi ei vor fi ca coloniștorii, în cazul al doilea ca proprietari absentiați, funești viitorului României.—Și nu este îndoială că mai toți cari vor cumpăra proprietăți mari, nu vor locui în țeră la noi, ei vor trage veniturile moșiilor și le vor consuma în țerile pe unde vor petrece sau unde vor fi domiciliați ori originari. Irlanda pentru aceia este așa de seracă, pentru că o parte însemnată de proprietari fiind de naționa-

litate Englesă și trăind în Anglittera, venitul acestor proprietari ese din Irlanda 1).

Chimia ne arată că ori care pământu s'că dacă nu i se reîntorcă elementele pe cari cultura i le-a r'edicatū. Economia rurală din parte-i

1) Northon, în scrierea sa asupra Irlandei, atribuie relele țerei, la absența proprietarilor. După d'ensulū, insula produce 450 milioane de franci: 100 milioane s'ntū venitulū proprietarilorū absenți; 37 1/2 mil. ale clerului, din care mai multū de jum'etate nu rezidă în Irlanda; 122 1/2 trecū în tacse și în dime; amata absoarbe încă 32 pentru menținerea ordinii în țeară. — Mai remâne la șese milioane de locnitori, câte 35 centime pe ți, de capū. Neegalitățile neflnăturabile ale unei asemenea repartiuni nu lasă celū mai mare numărū din ei de câtū miseria.

După opiniunea lui Cantu, cauza primară din care decurgū atâtū reulū indicatū de Northon, precum și t'ote nenorocirile ce b'ntue Irlanda, este chestiunea m'umă a ori c'arūi poporū, este chestiunea națională.

Eată opiniunea lui Cantu: «...Era nebunie de a crede că emancipațiunea (Irlandesilorū, făcută la 1828) ar fi pututū vindeca atâtea rane.»

«Este greū a pune de acordū douē populațiuni dușmane.»

«Binele (ce trebue Irlandesilorū) nu va resulta nici cumū din manufacturi, din drumuri de fierū sau de astū-felū de progrese materiale; precumū nici din orașe mari, din curățenie și îndemnări ale vieței, nici din fondarea de școli, din oprirea de a contracta căsătorii serace și de a se deda la cerșitorie. Într'unū c'uv'entū remediulū nu consistă în a transforma pe Irlandesi în Englesi, cândū *reulū stă tocmai în această pretențiune.*»

«...Irlandesul, urmează impulsionei inimii lui, elū este dominatū de o idee (ideea națională) c'ăria se abandonează fără reflecțiune. Eată pentru ce, după ce a căp'ătatū emanciparea, Irlandesiū reclamă cu o voce mai puternică, *unū parlamentū propriū* alū lorū și *dreptulū de a se administra ei*, sub patronagiulū cor'onei de Anglittera. (Adică dreptulū de a trăi ca națiune.)

«Trebue ca proprietarulū se creadă că are nu numai drepturi ci și datorii; se locuiască în miz'ocnūlū s'atenilorū, se-i disciplineze și se fie pentru d'ensū unū p'ăriate, — pe cândū din contra elū este atâtū de dep'ărtatū de d'ensū prin *diferența de religiune și de limbă* (adică prin diferența de naționalitate) câtū este «*prin reședința lui obișnuită în Anglia.*»

(C. Cantu. Histoire Universelle. v. 19, p. 121).

Așa dar rana de care suferē Irlanda este necesitatea de a trăi ca națiune fără care nu este existență, nu este fericire, — ori care ar fi îmbunătățirile materiale. Condițiunea esențială de a trăi ca națiune, de a avea libertate politică, este unitatea populațiunei și naționalitatea proprietarilorū, naționalitatea comericiului din leuntru, naționalitatea industriei, — căci «*este greū de a pune de acordū douē populațiuni dușmane.*» — Și noi stricămū celū mai scumpū bine ce ne-aū conservatū virtutea stremoșescă: *omogenitatea populațiunei și naționalitatea proprieț'ăței pământului*, atrăg'endū elemente streine în țeară și făc'end pe streiniū proprietari ai pământului românū; — și ne compromitemū libertatea politică aservindū țeara prin concesiuni la streiniū, sub prețecstulū așa numitelorū, *îmbunătățiri materiale cu ori ce prețū*, de și aceste îmbunătățiri se facū cu banii țerei! (n. e.)

afirmă adevărul ca ori ce moșiă saă pământu productivü se sfērșește dacă productul (venitul) lui, în depărtare de elü se cheltuesce. În locü se reintre o parte a venitulü ca ameliorațiä spre a reda sfērșita putere a pământulu, se consumă departe de țeară. Și fiind-că acēsta se urma în mare mesurä și până acumü prin desulü și nefolositoriu absentismü alü proprietarilor noștrii; iată una din fundamentalele cause pentru care moșiile nöstre nu aü prețü!

Dar cei ce vorü se vîndä moșiile la streini, nu se gândescü la următorii lor ? 1) Cu câtü se va urca prețul moșiilor prin întrevenirea streinilor, cu atat pentru fiii și nepoții lor se îngreunözä puțința de a mai redeveni proprietari. Si öre acestü blēstemü lāsätü urmașilorü nu este mai greü de câtü e căștigul momentanü din banii streinilor!

Înțelegemü trebuința de a atrage capitalurile, însē nu înțelegemü că acēstă trebuință este necondiționată. Se facemü deosebire între trebuințele țerei și ale națiunei; *Țera* ca pământu și obiectu de esplotațiune, are o trebuință *necondiționată* de capitalü pentru a produce. **Acēstei trebuinți, nu asemenea legi, ci institute naționale de creditü satisfacü.** Dar națiunea care se aflä în proprietatea pământulu țerei și'lü lucrözä bine sau rēü, produce însē destul pentru trebuințele sale, ba și ceva prisosü, vedēndü că pământul ar putea produce de 5 ori atata cu întrevenirea unü capitalü străinü, *însä cu condiția ca streinul să esproprieze pe fii ei din moșiü și se le caute apoi acēști străini după regulile sciinței* — credü că sub asemenea condiții, națiunea cu indignație arü declina „puternicul ajutorü alü capitalurilor streine“ și arü preferi mai bine a fi de 5 ori mai sēracă dar proprietară a pământulu, de câtü, espropriată în țera sa, a privi cumü moșiile ce aü fostü odiniörä ale fiilor ei, mai târziu vorü produce noilorü proprietari, de 5 ori mai multü. Ce folosü, acēstü mai multü nu arü fi alü ei! **Țera romänă nu ar fi a Romänilor!** Și dacă pöte i-ar mai păstra numirea, acēstă ar fi numai o numire tolerată de nooi proprietari până la o ocașiune öre-care.

Nu înțelegemü pentru ce în lege s'a mai stipulatü condiția ca acelési drepturi se avemü și noi romänii în staturile supușilorü străini cari se vorü împroprietari la noi.

În același timpü pe cândü ne plângemü că nu putemü conserva nici moștenita proprietate, și că de și pământulü la noi este mai eftinü decâtü în alte țeri, totuși trebuie sē'lü vindemü din cauza nemerniciei nöstre economice; în același momentü iarēși a cere se

1) Cosmopoliții dicü: „dupä mine potopulü“ (n. e.)

avemă dreptă de a posseda în țări străine, pare a dice că : sau ni s'a uritū de pământul născerei și voimă a emigra, sau că amū vrea se devenimă proprietari a unū pământū cu multū mai scumpū și de o espuatare cu multū mai studiósă, — noi, cari nu scimă a ne mēnșinē nici în condiția cea mai înlesniciósă în care se pōte afla proprietate în lume, nici în celū mai roditoriu pământū, și pe care greunēze cea mai ușóră contribuția dintre tōte staturile Europei civilisate !

Unū dreptū, ca ori-care bunū sau avere, este căutatū numai când pōte fi practicabilū și nepōte fi de folosū. A cere însă unū dreptū, pe care nu'lū vomă practica din cause fōrte lesne de înțelesū, și a da pentru acestū dreptū nepracticabilū, unū dreptū ce'lū posedămū și de la care, spre garanția nōstrē, înțelepții străbuni au esclusū prin lege formală, ca prin unū testamentū, pe toți acei cari nu vorū a fi romāni : — este unū schimbū mai neegalū de câtū a lui Esau, care și-a vëndutū dreptulū (celū mare atunci) de întēia născere, pentru o farfuriē de linte ce o și consumă îndată.

Dreptulū de a putea deveni proprietari de pământū în Anglia sau în Germania pe calea achizițiunei economice, este pentru noi romāni de astăzi, totū atâtū de practicū ca și dreptulū de a ocupa teritoriu în lucră.

Dacă va fi sē avemă urmași mai industrioși — de care puține semne pân'acumū, — acestia își vorū sci face schimbulū de drepturi, dacă trebuința vorū simți-o. Sē lăsămū darū aceluī timpū sarcina sa ; ajungă-ne a înțelege și a sci purta sarcina ce ni-o pune prezentul.

Încă odată să fiă disū, ca nu știrbindū legile ce ne-au ingrăditū nemernicia economică, și care ni lasă timpū a ne reculege și a ne întări, pentru a putea lupta cu străinulū, ci menșinēndū această ingrădire a ne silī prin tōte puterile de a da creșcerei și deprinderii romānilorū unū impulsū energicū și o direcția statornică spre economiă (industrie și comerciū), vomū bine-merita bine-cuvēntērii posterității și aplauzele celorū ce înțelegu lipsese romānului față cu cerințele acestui seculū materialistū, și cari ne vorū cu sinceritate unū viitoriu nașionalū. Iată unū câmpū înțelenitū ce-'și astēptă omulū, iată o themă destulū de vastă pentru geniulū celui mai ambișiosū de a deveni regeneratoriulū poporului nostru !

Sē ne gândimū mai bine, căci mari interese suntū în jocū . . . și încă mai putemū reveni pentru a îndrepta, dacă vomū afla că greșēla s'a făcutū.

Estrasă din Bathie, Cours d'Economie politique (1866).
t. I. leçon 21.

„Mișcarea capitalurilor învațeste țerra, spre care se îndreptă, dar nu este totu-d'a-una fără inconveniente politice. Se presupune, că streinii ară cumpăra moșie în Fruncia. Din doue lucruri una: sau că cumpărătorii s'ară aședa la noi, sau că ei nu s'ară aședa. Déca s'ară aședa, noi amă câștiga nu numai capitalulă dată ca prețu, dar n'amă perde nici venitulă moșieloră, fiindă cheltuită totă la noi. Dacă ei nu s'ară aședa, venitulă moșieloră ară pleca din țerră, dar ni-ară remănea capitalulă dată ca prețu. (Dară cândă pléca chiar și capitalulă dată ca prețu, precumă este în sistemulă economică ală Romaniei? n. e.) Așa dară Economia Politică vede numai avantaje sau cellă puțină destulle compensațiuni în cumpărarea moșieloră de către străini. (Negreșitū economia casmopolită, ear nu economia unei națiunei. (n. e.)

„Fôrte mari însă ară fi dificultățile curatū politice, generalisându-se acésta într'o țerră. O asemenea forță pe care străinii ară dobândi-o pe teritoriulă nostru, este ca și o alienațiune a suveranității. Acésta ară fi adevărată mai allesū în Anglia, unde posesiunea pământului implică certe drepturi de patronagiu, cari se potū socoti ca o atribuțiune a puterii publice. De aceia Englesii îngreuéză din res-puteri cumpărarea pământului de către străini. Chăiară dacă proprietatea fonđiară n'ară da nici ună dreptū politicū, și totū încă posesiunea pământului de către străini ară fi periculôsă, procurându o influință de faptă, care ară ținea în frâu puterile politice ale țerei. Legea francesă nu popresce pe străini delă cumpărarea moșieloră, căci la noi acésta tendință n'a fostū pēnă acumă destullă de pronunțată spre a fi pututū însufla temeră.

„Cu toate acestea, țărânul nostru înțelege foarte bine, în Franța sa în
 „ori care altă țară, ca puterile politice să pună pedece unor cum-
 „părări, menite prin influința lor a micșura forța autorităților con-
 „stituite. *Immunițarea ipotecelor fonziare în mânele străinilor, pu-*
 „*nându pe proprietarii pământeni sub dominațiunea creditorilor,*
 „*ar produce aceleași efecte ca și cumpărarea moșiilor.* Astu felu
 „Englesii sunt aproape stăpâni ai Portugaliei din cauza numeroșe-
 „lor ipotece“.

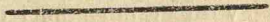
Estrasu din Annalele economice de Martianu pe anul 1863.— Revista economico-politică p. 5.

„Ori-ce întreprindere, fie-care stabilimentu întemeiatu de unu
 „străinu, fie-care moșia cultivată, fabrică condusă, comunicațiune
 „deschisă, de amu presupune că toți acestia întrându în țară nu-
 „mai de cătu se voru naturalisa, totuși nu putem a nu simți, că
 „toate acelle întreprinderi, pe cari au pussu ei mâna în țară, sunt
 „atâtea părțicele din totulu țerei, cari nu voru mai fi așa de su-
 „puse vicinței române ca mai înainte. Acesti oșteți, obiectele supu-
 „se voiei lor, formeză unu elementu osebitu, independente de ele-
 „mentulu rămân, și care nu pôte să nu turbure și să nu descon-
 „certeze cătu de puținu pe cellu indigenu, care pên'acumu s'a sim-
 „țitu negenatu. Din ce vor fi mai numeroși acești străini, cu atātu
 „mai cu încăpăținare își voru conserva naționalitatea și protecți-
 „nea. Puterea publică a românismului va întâmpina indiferentismu,
 „daca nu și obstacole din partea lor, eru acesti de sicuru că nu
 „va contribui pentru a întări, ci de a *desorganisa* acea putere a
 „națiunii; *va fi dar unu elementu disolvante* al lu naționalității in-
 „digena. Se presupunemu pentru essemplu în județul M., numai 200
 „de streini industriali, activi, inteligenți, rezoluți și spriginiți de 2
 „sau 3 Consuli; și să fie acesti streini unii agricultori, alții mes-
 „eriași, alții fabricanți, alții țărâși comercianți; nici mai începe în-
 „doeala că dacă vor fi toți de un acord, defiază autoritatea ro-
 „mână.— Acesti 200 de militari ai economiei potu fi mai pericu-
 „loși pentru naționalitatea română, decâtu 20,000 militari de ai ar-
 „miei inamice.— Mai tare mă temu de agenții economiei, decâtu de
 „cei politici: unu triumfu economicu alu inamicului în țara noastră,
 „este mai periculosu decâtu o duzină de triumfuri diplomatice, pen-

„tru că aceste sîntu efemere, pe când cele economice străbatu totă
„ființa națiunei.

„În contra acestu periculă reclamămă instrucția și educațiunea
„industrială, căci ea este mai multu de cumă credemă: este garanția
„integrităței naționale!..... Fără dēnsa, ursită provocată 'și va găsi
„calea.

„Ne certămă asupra formelorū constituției englese; ne catechi-
„simă unii pe alții cu frase învățate de rostū din cuvēntările lui Ghi-
„zot, Thiers s. a.; de pe tribuna camerei nōstre, s'a spusū pēnē
„și istoria întemeerei dinastiilorū Marei Britanii. Dar pentru mi-
„seriile în care este afundată viața economică a națiunei și de pe-
„ricolele ce o amenință din astă causă, nu se înnalță vocea elocuen-
„ților nōstrii legiuitorī. În politica lor nu e economie, și unii din
„ei nici credū că în economie este și trebuie să fie politică. Pentru
„aceea pierdemū timpū, pierdemū ocașiuni, și pierdemū chiar obiecte,
„pe cari alții le-ar rescumpēra cu prețū de sînge chiar.“

**Vorbirea unui mare proprietariu român din Mol-
dova, la 1848, contra propunerii de a se da
streiniloru dreptulu de a cumpăra moșii
in țeară.**

„Se ne vindemū moșiile, diceau unii din proprietarii cei mari,
„la streinū, căci ei au capitaluri însemnate și vomū fi multū mai
„folosiți. — Eată ce a respunsū unū înțeleptū proprietarū la a-
ceastă propunere nesocotită :

„Ce folosū vomū trage din aceasta?

„Nimica. Pentru că 'n analogiecu a se scumpi și lucrurile, și
„eū ceea ce cumperū astă-đi cu unū banū, atunci poate nu mi-ar
„ajunge dece. Pildă ni sîntū prețurile de astăđi, cândū dau moșia
„mea în posesie cu una-sută mił, pe care mai înainte o damū nu-
„mai cu o mie, și mai avutū eramū atunci decătū astă-đi; pentru
„că nu numai nu mă împrumutamū, darū aveamū și capitalū; — și
„eară vindēndu-mi cu orī ce prețū moșia, adică fondulū meū de astă-đi
„celū sigurū, ce facū eū remāindū numai cu banił, supuși în totū
„tempulū jucăriiilorū fortunei și a norocului; pre care pre lingă al-
„tele nu-ı potū nicī specula ca celū streinū, care mi-au cumperatū
„moșia și mă covērșeșce și cu sciința speculației? — Ellū astă-đi se
„chivernisesce pe lēngă mine cu speculația negotului pe care o
„cunoasce, darū eū celū ce nu o cunoscū, ce facū pe lāngă dēnsul?
„Iatā rezultatulū. — Astă-đi, mīni, viū în împrejurări a pierde și
„capitalulū și a rămāne ca fiulū celū pierdutū. Sute de pilde ne
„adiverescū casulū acesta. Cāte familii, mari odinioară în patria
„noastrē, precumū ni aratā istoria s'au stinsū, pentru că 'și au
„pīrdutū pāmēntulū, și căți capitaliști neguțitorī au statū în Mol-
„dova, și rađemēndu-se numai în bani, de multū au ajunsū faliiți
„și li s'au stinsū și pomenirea lorū! De ce se nu fiū în poziție cu
„dritulū exclusivū a avea proprietatea, și pururea streinulū se mă
„roșge ca și până acumū cu punga lui se-mi cumpere cu prețū
„productele, se-ı fiū în ochi o ființă de care pururea se aibā nevoie
„și se-lū amū eū tributarulū meū, earū nu elū pe mine, și māne
„poimāne, Ilotū saū Felah! De ce se nu-mi ținū pāmēntulū și 'n

„puterea privilegiului se-mi fie garantată păstrarea lui ca se nu-lă
 „potu ușorū vinde saū înstreina; cândū mai vĕrtosū pe aiurea,
 „precumū în Ungaria, este și legea aviticității a nu putea înstreina
 „de la familii nici-cumū fondulū sau alū sub-împărți, ci alū ad-
 „ministra, și numai din venitū și din produsele lui se plătescū și
 „datoriile. Vinderea pământului *cu orī cĕtū de mare prețū*, nu ni
 „poate fi scapare de datorii saū chipū de a ne înavuți, adică de
 „a trece de la starea pasivă în activă, căci *capitalulū se pierde*;—
 „darū economiile: a ne mĕsura cheltueele, sirguinta de altă parte
 „a înaintă agricultura, industria și comerciulū *nostru*, a face și
 „eū capitalū ca străinulū, a avea și pământulū, a-mi redica cre-
 „ditulū, a i ființa, prin sinisfora saū acțiū, Bancu *naționalū*, și a
 „susține siguranța, a păzi legile civile și organice ce îngrădescū
 „orī-ce oborire principiilorū și legislației reglementare, într care
 „sintū și prerogativele *apropriatiei și a indignatului*. Întru *acĕstă*
 „*stă mintuirea noastră*.

„Cu adevĕratū că într'unū statū întinsū, într'unū statū mare și
 „puternicū ce viețuesce întru neatĭrnarea sa, și care mai vĭrtosū
 „are nevoe de populație, ca într'unū ocĕnū cĕte-va riuri ce se re-
 „varsă, nimicū nu însemnĕdă posesiunea de pământū a unui nu-
 „merū de streinī; Înse e de șciutū că și acolo neîmpământeniți
 „și nesupusi legilorū țerei, nu li se învoiesce apropiatia. Dar într'o
 „țĕră ca Moldova, *care abia suflă*, cândū încă locuitorii sei n'au
 „venitū în poziție a putea ține concurență și a se mĕsura cu stre-
 „inī, *nici împĭrvirea industriei, nici a comerciulū, nici a avuțiilor*,
 „precumū vedemū în staturile cele mari, — cândū ființa sa politica
 „nu stă pe o basă neclintită a unei neatĭrnări; cândū e *doveditu*
 „*că legiuirile și combinațiile politice ale unui statū mare, fie de*
 „*pildă alū Franciei, Angliei, etc., nu se potū aplica în statulū*
 „*nostru*, pentru că poziția noastră politica nu se potrivesce cu a a-
 „celora; cândū pe lĕngă altele pământulū Moldovei se află reșluitū
 „de tōte țărțile, încĕtū aū remasū numai o mică parte; *dacă și*
 „*n acĕsta vor năvăli streinī*, parodiindū încă odată epoca incur-
 „siei, și-i vor lua pământulū, oborindu-se legea împământenirei și
 „*prerogativa apropiatiei*, întrebū: ce putemū đice atunci de Mol-
 „dova noastră, și de folosulū ce amū putea aștepta din cuprinderea
 „țerei de cĕtrĕ streinī?

(Estrasă din Fōea pentru minte, inimă și literatura din 12 la-
 nuarie 1848).

